J. HUIZINGA

MENSCH EN MENIGTE IN AMERIKA

McKEW PARR COLLECTION

MAGELLAN
and the AGE of DISCOVERY

PRESENTED TO
BRANDEIS UNIVERSITY • 1961

ALEX M. J. POMPE
BOEK-EN KUNSTHANDEL
'S-HERTOGENBOSCH

MENSCH EN MENIGTE IN AMERIKA

MENSCH EN MENIGTE IN AMERIKA

VIER ESSAYS OVER MODERNE BESCHAVINGSGESCHIEDENIS

DOOR

J. HUIZINGA

HAARLEM — H. D. TJEENK WILLINK & ZOON
1918

Boek-, Courant- en Steendrukkerij G. J. Thieme, Nijmegen

Aan Dr. JAN VETH

242753

VOORBERICHT

Dit boek is voortgekomen uit de studie voor een college over Amerikaansche geschiedenis, dat ik aan de Universiteit te Leiden gaf in het laatstleden academiejaar. Het eerste essay verscheen in *De Gids* van Juli en Augustus 1918 onder den titel: „Een historische tegenstelling getoetst aan de Amerikaansche geschiedenis". Het derde maakt deel uit van de *Verslagen en mededeelingen der koninklijke akademie van wetenschappen, afd. Letterkunde 5^e reeks deel IV.*

Wij weten veel te weinig van Amerika. Al stelt menig reiziger, van daar teruggekeerd, zijn indrukken te boek, dezen geschriften ontbreekt uit den aard der zaak de historische verdieping, die wij noodig hebben, om het heden te begrijpen. Dit moge verontschuldigen, dat iemand, die nooit de nieuwe wereld betrad, hier getracht heeft, eenige lijnen van cultuurhistorisch perspectief te trekken.

De geschiedenis van Amerika heeft mij vroeger nooit sterk aangetrokken. Ik meende daarin te zullen missen al wat ons in Europa's verleden met zijn grootheid wenkt. Maar eenmaal opgevat heeft die studie mij geprikkeld en gespannen als zelden een te voren. Het is alsof zich van het élan van Amerika's geest iets meedeelt aan hem, die zich moeite geeft om dien geest te doorgronden.

Nog een omstandigheid maakt het bestudeeren der Amerikaansche geschiedenis tot een vreugde: de voortreffelijke wijze, waarop de beoefening der landsgeschiedenis in Amerika georganiseerd is. Ook dit feit is veel te weinig bekend. Die wetenschappelijke organisatie dateert eigenlijk eerst van de oprichting der American Historical

Association in 1884. Zij is toen degelijk ter hand genomen. De veel te karige vertegenwoordiging der Amerikaansche geschiedenis in onze openbare bibliotheken wordt u eenigermate vergoed door de uitnemend praktische inrichting van de Amerikaansche hulpmiddelen van onderzoek. En steeds treft het u weer, dat de Amerikaansche geschiedkundigen voortdurend doordrongen blijven van het besef, dat de taak der historische wetenschap nog een andere en wijdere is dan het produceeren van vakgeleerdheid.

September 1918

INHOUD

I. Zelfstandigheid en Vereeniging . . . . . . Blz. 1

Behoefte aan algemeene maatstaven om de geschiedenis te begrijpen, 1. De geschiedenis als een strijd van het oude tegen het nieuwe, 2. Ontoereikendheid van deze voorstelling, toegepast op de Amerikaansche geschiedenis, 3. In de Amerikaansche geschiedenis werken de economische factoren onmiddellijker dan in de Europeesche, 3-4. Sociaal realisme van John Adams, 5. Economische belangen de hoofdvragen van den politieken strijd, 5. The Cow Country, 7. — Individualisme en associatie, 9. Individualisme de drijfkracht in Amerika's ontwikkeling, 10. Primitief karakter van het Amerikaansche individualisme, 11. Karakter van den opstand tegen Engeland, 12. De Confederatie, 14. In de Constitutie zegeviert het kapitalistisch belang over het oude individualisme, 15-17. Jefferson's individualisme als democratisch beginsel tegen plutocratie, 18. Het Westen, 20. Gelijktijdige reeks van cultuurstadiën afdalend van oost naar west, 21. Het individualisme der pioniers van het Westen tegenover het kapitalisme van het Oosten, 22.
Sterke neiging tot associatie en organisatie, 26. Primitieve vormen van staatkundige organisatie door associatie, 28. Spontane kernen van staatkundige organisatie. Van geheime club tot staatspartij. Caucus. Committee of correspondence. Compacts. Land clubs, 29-35. Geheime genootschappen met het karakter van een orde: Sons of Liberty. Cincinnati. Tammany, 36-39. Know-Nothings, 39. Underground railroad. Ku klux klan, 40-42. Hint club, 42. Molly Maguires, 43. Verwantschap van de groote staatspartijen met de beschreven typen van associatie, 45. — De economische associatie, 51-54.

II. De Verwerktuigelijking van het gemeenschapsleven . . . . Blz. 55

De concentratie van het kapitaal niet voorzien door Tocqueville, 55. Wel door Jackson en Lincoln, 56. De mechaniseering van productie en vervoer in Amerika. Whitney, 58. Mac Cormick, 59. Stoomvaart, 60. Spoorwegen, 61. De spoorweg is niet enkel vervoermiddel maar tevens voorwerp van kapitalistische organisatie, 62. Telegraaf en telefoon als de middelen, die nieuwe bedrijfsvormen mogelijk maken, 65. Mechaniseering van het handwerk, 66. Elke technische vinding draagt bij tot de mechaniseering der cultuur, 66. Het proces der opeenhooping van kapitaal wordt steeds werktuigelijker, 67. Astor, 67. Gould, 69. De groep-vermogens van den jongsten tijd, 70. De concentratie der nijverheid voltrekt zich werktuigelijk. De Trusts, 70. Op de concentratie volgt evenzoo de integratie der nijverheid, 71. Steel Trust, 73. — De moderne geldmagnaat de slaaf van het kapitalistisch mechanisme, 75. Het geconcentreerde kapitaal schept feodale vormen, 76-79. Onpersoonlijkheid en onverantwoordelijkheid van het moderne groot bedrijf, 79. Anti-economische werking ervan, 80-83. Mechaniseering van den arbeider zelf. Het Taylor-stelsel, 83-87.
De mechaniseering van het politieke leven, 87. Het partijgeschil berust oorspronkelijk op een economische tegenstelling, 88. Federalisten en Federale Republikei-

nen, 89. De partij der onbevredigden kan idealistisch zijn. Het bezit der macht dwingt tot realisme en verzaking van beginselen, 89. De Democraten, 92. De nieuwe Republikeinen, 93. De partijen verliezen hun tegenstelling van beginselen, 94. De partijorganisatie wordt doel in zichzelf en mechaniseert het partijleven. De techniek der democratie absorbeert de democratie zelve, 94-98. Commercialiseering der partijen, 98. De Trusts en de politiek, 99. De vrije politieke gedachte is uit het stelsel uitgebannen, 101.
De mechaniseering van het geestesleven, 102. De krant, 103. De bioscoop, 104. Werking der stichtingen voor openbaar nut, door de geldmagnaten geschonken, 106. Mechanische werkmethoden in de wetenschap, 108. Mechanisch element in de sport, 110. Eugeniek; de mechaniseering der voortplanting, 111. — Cultuurveredeling onafscheidelijk van verwerktuigelijking, 112.

III. Staatszin en Zakengeest . . . . Blz. 114

De Unie heeft de Staten overvleugeld, 114. Velen hadden het omgekeerde verwacht, 114. De staat in Amerika langen tijd een secundaire factor. Het bedrijfsleven drukt den staat. Geringe staatszin, 115. Argwaan jegens te sterke staatsmacht, 116. De staat wordt het werktuig der economische machten, 118. Gebreken van het Amerikaansche staatsbestuur, 119. Particuliere organisaties met publieke macht, 120. — De economische expansie van den jongsten tijd versterkt het federaal gezag, 121. De Statengrenzen verflauwen, 123. Het Uniegezag wint, naarmate de buitenlandsche betrekkingen van meer gewicht worden, onder invloed der economische belangen, 124. — Het staatsbestuur in de Constitutie mechanisch gedacht, 126. Doch er ontstaat steeds juist behoefte aan persoonlijke leiding, 127. Het partijleven beheerscht door personen meer dan door beginselen, 128. — Verbetering der staatsgebreken gezocht in „efficiency". Op den bruikbaren man komt alles aan, 130. Zakenmethoden in het bestuur: Commission Government. City Manager, 131. Bossdom veredeld, 132. Short ballot movement. Prijsgeven van het electieve beginsel, het palladium der oude democratie, 133. — Streven naar zuivering en vereenvoudiging der democratische instellingen. Direct Legislation. Verzet tegen partijtirannie, 135. Primary movement, 136. — Verzet tegen het Spoils system. Civil service reform movement, 137. Initiatief, Referendum en Recall, 139-143. Vrouwenkiesrecht, 143. Beteekenis van het Westen voor de ontwikkeling der democratie, 144. — Alles gaat door een „beweging", 145. Nieuwe beteekenis der spontane associaties voor het staatkundig leven, 147. Idealisme in de Amerikaansche politiek, 149. Oorzaken van den geringen wasdom van het socialisme, 150. Democratie en patriotisme, 151. Roosevelt en Wilson, 152. — De oude tegengestelde strekkingen: krachtig staatsbestuur of zuivere democratie nu vereenigd, 155. — Het democratische ideaal, 158. Het besef van een missie van welvaart en vrede, 159. Pathos van het Amerikaansche patriotisme. 1776 en 1861, 162. Het beeld Amerika, 162. Democratie en natuur. Whitman, 164.

IV. Tam en Wild Amerika . . . . Blz. 166

Conventionalisme der Amerikaansche samenleving, 166. — Een koloniale beschaving wordt uitteraard behoudend, navolgend, conventioneel, 168. De Puriteinsche

geest veroorzaakt zin voor uniformiteit, 169. Was de Amerikaan van 1776 een Engelschman van 1640? — Neen, hij was reeds een Yankee, 170. — Oorsprongen van het Yankee-type, 172. De Verlichting in Amerika, 173. Solidariteit der middelmatigheid, 175. — De tegenstelling: De gepassioneerde energie van het Amerikaansche leven, 176. „The strenuous life", 177, 178. Collectieve exaltatie, 178. Spasmodische vormen van het godsdienstig leven: Revivals, 179. Primitieve trekken van den Amerikaanschen geest, 181. „Isms", 182.
Wat heeft Amerika's geest opgeleverd voor de menschheid? 183. Het koloniaal karakter der samenleving belemmert aanvankelijk het opkomen van een oorspronkelijke geestesuiting, 184. Tam karakter der Amerikaansche letterkunde en kunst in het algemeen, 185. Gebrek aan vormkracht, 186. De kleine genres het best beheerscht, 187. Amerika's romantismen: het Europeesche, het voorvaderlijke, het Indiaansche, 188. Indianenvereering, 189.
De volheid van Amerika's geest: Dit, Hier en Straks, 190. Toekomstzin. Moreel optimisme, 191. Sociaal enthousiasme, 192. Pragmatisme, 193. De Verlichting in Amerika ongestoord gerijpt, 194. Healthy-mindedness, 195. Vereering der vrije, krachtige, gezonde persoonlijkheid, 196. Heldenvereering en individualisme, 198—201. Het leven in en naar de natuur. Thoreau, 202.
De Amerikaansche letterkundigen, 203. „Insight", 204. Poe, 204. Hawthorne, 206. Het surplus der realiteit, 209. Emerson en Whitman, 210-220. Hun verwantschap, 211. Individualisme. Natuurvereering. Toekomstzin, 213. Whitman's vormloosheid, 214. Het elementaire van zijn poëzie, 215. Zijn sociale bedoeling, 217. Het kosmische, transcendentale, pantheïstische, mystische bij Whitman en Emerson, 217-220.

I

ZELFSTANDIGHEID EN VEREENIGING

Wie zich voor het eerst gaat bezighouden met de geschiedenis der Vereenigde Staten van Amerika, zal licht het gevoel hebben, alsof hij, door een kijker ziende, dezen niet aanstonds scherp gesteld kan krijgen: hij schroeft heen en terug, maar het beeld blijft schemerig. Of wil men een statiger vergelijking: het zal hem zijn als iemand, die, gewend aan de strenge en doorzichtige vormen der klassieke muziek, voor het eerst een moderne compositie hoort. Hij ontwaart daarin niet aanstonds den beheerschenden en beheerschten vorm, en wordt aanvankelijk slechts verward door overweldigende klankmassa's en ongewone harmonieën. De geschiedenis der Vereenigde Staten heeft, wanneer men haar als geheel tracht te verstaan, in hooge mate dat overweldigende, dissonante en daardoor verwarrende: men ziet hyperbolische ontwikkelingen, hartstochtelijke conflicten, schreeuwende tegenstellingen van daad en woord; maar het waarom der conflicten en het hoe der ontwikkelingen worden niet terstond duidelijk; de lijnen van het beeld willen nog niet scherp worden.

Dit heeft niets verwonderlijks, wanneer men zich bewust is, wat het begrijpen van geschiedenis eigenlijk is. De historie maakt zich den samenhang van het geschiede begrijpelijk, door de gebeurtenissen te herleiden tot een dramatisch schema, ze te zien in een eenvoudigen vorm. Het zijn maar enkele schema's en vormen, waarmee het historische denken zich behelpt. Zij zijn geconcipieerd aan de geschiedenis der oudheid en die van het middeleeuwsche en mo-

derne Europa, zij zijn uitgewerkt door de historische denkers der eeuwen; Thucydides heeft er deel aan en Augustinus, Macchiavelli, Voltaire en Burckhardt. Op die geschiedenis der oude wereld is men ingesteld: die schema's en vormen is men geneigd ook te zoeken in de geschiedenis van het groote gemeenebest der nieuwe wereld. Doch wat wonder, indien de oude vormen blijken niet of slechts gebrekkig te passen op de nieuwe wereld?

Twee van die vormschema's, waaronder wij de geschiedenis plegen te verstaan, wil ik hier toetsen aan de Amerikaansche geschiedenis, het eerste slechts kort en algemeen, het tweede in wat nadere beschouwing.

Bewust of onbewust zien wij de geschiedenis zeer licht in den vorm van een strijd tusschen het oude en het nieuwe, een eeuwig verzet van behoud tegen verwerping en hervorming. Die tegenstelling geldt ten opzichte van de geestesontwikkeling, van de sociale ontwikkeling en van den bruten strijd om de macht: bijna altijd laten zich de gebeurtenissen herleiden tot den weerstand, dien de inertie van een eeuwenoude maatschappelijke structuur aan de doorwerking van nieuwen wil en nieuwe krachten in den weg stelt. Er is in dit onderscheidingsbeginsel, dat in zoo hooge mate ons historisch inzicht beheerscht, een sterk dramatisch en een sterk ethisch gehalte: dramatisch, want men ziet altijd het tragische elkander-niet-verstaan, de verblinding der behouders en de hybris der vernieuwers; ethisch, want men deelt altijd den eerbied voor wat dood en schoon en de liefde voor wat jong en levend is. Kiest de beschouwer partij, dan rangschikt zich de tegenstelling als een episode in den kosmischen strijd tusschen het licht en de duisternis, tusschen goed en kwaad.

Deze historische maatstaf nu, waarop ons hart de schaal geteekend heeft, laat ons bij het bevatten der Amerikaansche geschiedenis zoo goed als in den steek. Dat wij geneigd zijn, hem aan te leggen, is moeilijk te loochenen. Wien is het niet gebeurd, dat hij, om de partijtegenstelling van republikeinen en democraten te begrijpen, begon met te vragen: welke is de partij van het behoud en welke die van den vooruitgang? Hij faalde onmiddellijk met die vraag. Want in Amerika loopt de scheidingslijn niet zoo grif tusschen het oude en het nieuwe. In Amerika zijn alle machten nieuw. En daardoor ontbreken in de Amerikaansche geschiedenis bijna al de factoren, die de Europeesche beheerschen. Van het oogenblik, dat de onafhankelijkheid verworven en de staatsvorm bevestigd is, is er evenmin een constitutioneel als een dynastiek probleem. Er zijn geen overal in den bodem gewortelde stronken op te ruimen van het feodale woud. Er is geen godsdienstprobleem en geen van kerkelijke macht of kerkelijk grondbezit. Er is geen verdedigingskwestie, geen van politiek evenwicht of van hegemonie. Er is geen nationale kwestie, en langen tijd nog geen sociale kwestie (want de slavenkwestie is noch het een noch het ander).

Dit alles wil niet zeggen, dat er niet ook in Amerika steeds oude machten zijn, die zich verzetten tegen den wasdom van het nieuwe. Natuurlijk zijn zij er; voortdurend wordt ieder machtskern, 't zij bezit, belang of idee, oud en inert, maar in Amerika zijn de oude machten niet vereenigd in den glans van eeuwenoude eerbiedwaardigheden als kerk en kroon, adel en leger, met hun primitieve traditie en hun fantastisch prestige.

In de plaats van de tegenstelling tusschen oude en nieuwe

levensvormen in de maatschappij zelf, treedt hier de nog geweldiger tegenstelling tusschen de natuur en den mensch. De macht, wier inertie hier overwonnen moet worden, is die van de materie zelf. De taak, die het Amerikaansche volk van den beginne af gebiedend voor oogen ziet, is de bedwinging van het reusachtige continent door den arbeid. Elke staatkundige en cultureele vraag is hier in den grond een economische. Op den maagdelijken bodem, die niet bezet is met verouderde, vastgewortelde maatschappelijke groeisels, werken de economische factoren met een vrijheid en onmiddellijkheid, welke de Europeesche geschiedenis niet kent. De politieke hartstocht wordt in Amerika bewust aan economische vraagstukken geschonken, zonder dat deze ondergeschikt worden gemaakt aan een ideëel stelsel van overtuigingen, dat voor den drager het inbegrip van zijn cultuur uitmaakt. Marxistisch uitgedrukt: de economische factoren realiseeren zich, veel minder omhuld met ideologische voorstellingen.

Om het verschil tusschen Amerikaansche en Europeesche geschiedenis goed te beseffen, moet men naast elkaar leggen de debatten van de Fransche Constituante van 1789 en die van het Continental Congress van 1776. Dáár de champagne van de algemeene menschenmin en het redelijk optimisme, hier een scherpe zakentoon, die nauwelijks verraadt, dat ook deze Amerikanen *als ideeën* dienzelfden voorstellingen der verlichting waren toegedaan. De ideeën klinken in de verklaring van onafhankelijkheid, maar in de debatten over den staatsvorm spreekt het nuchtere inzicht. Bij de behandeling van de gewichtige vraag, of men in het Congres zal stemmen bij staten of naar het aantal inwoners, merkt John Adams op: „Reason, justice and

equity never had weight enough on the face of the earth to govern the councils of men. It is interest alone which does it, and it is interest alone which can be trusted."

Ik weet niet, of er in de 18de eeuw een krasser sociaal-economisch realist is geweest dan John Adams. Hij betoogt in het Congres met de grootste onbevangenheid, dat het er niet toe doet, of men de arbeiders vrijen of slaven noemt [1]). Hij is zoo overtuigd mogelijk van de onvermijdelijkheid van den klassenstrijd. „In every society where property exists, there will ever be a struggle between rich and poor." Hij huldigt een „Verelendungstheorie" en vertrouwt niet op godsdienstige beginselen als rem der opstandigheid [2]). „It is interest alone which does it." — En Adams staat met dergelijke denkbeelden in zijn kring niet alleen. Niet anders spreekt bij voorbeeld Samuel Chase, een afgevaardigde van Maryland, in 1776: „We shall be governed by our interests, and ought to be" [3]).

Zoo is het inderdaad geweest. Van den beginne af staan in de geschiedenis der Vereenigde Staten de groote economische belangen en twistvragen als motieven van den politieken strijd vlak op den voorgrond. De kwestie van het papiergeld tegen „hard money" is reeds vóór den opstand tegen Engeland aan de orde, en blijft haast bij

1) Journals of the Continental Congress 1774—1789, Washington 1906, vol. VI p. 1104, 1099.

2) J. Adams, A defence of the constitutions of government of the U. S. of America against the attack of M. Turgot in his letter to Dr. Price, 1787; zie Ch. A. Beard, Economic origins of Jeffersonian democracy, 1915, p. 299—317 en de daar vermelde litteratuur.

3) Journals l. c. p. 1080; vgl. Jefferson, Anas, Memoirs etc. IV. 456: „Hamilton ... avowed the opinion that man could be governed by one of two motives only: force or interest."

voortduring het land heftig beroeren. Uit het verzet der Zuidelijke Staten tegen het protectionisme, dat eenzijdig de belangen der handels- en nijverheidsstaten diende, groeit regelrecht de ernstigste bedreiging van het bestaan der Unie, het voorspel der secessie, als John Calhoun omstreeks 1830 de „nullificatie" predikt, de nietigverklaring eener federale wet door een staat, met als consequentie de afscheiding. Zuid-Carolina tracht haar in praktijk te brengen, maar het faalt door de krachtige Unie-politiek van president Andrew Jackson. Terstond daarop volgt de hartstochtelijke strijd van dien president tegen de Nationale bank, reeds sedert haar eerste oprichting in 1791 fel bestreden. Het is de strijd van de agrarische pioniersdemocratie van het Westen tegen de opkomende concentratie van het kapitaal.

Door de onmiddellijkheid, waarmede de economische belangen zich realiseeren, is de Amerikaansche geschiedenis bij uitstek geschikt om iemand zijn standpunt tegenover het historisch materialisme te helpen bepalen. De economische factoren liggen hier zoo aan de oppervlakte, dat men het proces, door Marx als algemeen geldig gepostuleerd, zich herhaaldelijk voor oogen ziet afspelen, namelijk, hoe de productiekrachten, dat zijn in laatste instantie de technische en natuurlijke middelen van economische voortbrenging, een geheele geschiedkundige ontwikkeling met al haar maatschappelijke, staatkundige en cultureele formaties regelrecht bepalen. Algemeen bekend is het voorbeeld van den katoenbouw en in verband daarmee de slavenkwestie, die zich geheel ontwikkelt in aansluiting aan Whitney's uitvinding van de „cotton-gin", het toestel om de katoenvezel van de zaden te zuiveren. Niet minder

erkend is de verkeer en bedrijf scheppende rol van de spoorwegen. Bijna nog treffender is in haar beknopt verloop de opkomst en ontwikkeling van de groote veeteelt in het prairiegebied ten Westen van den Mississippi, de zoogenaamde cow-country.

In 1860 is er een karavaan in Nebraska ingesneeuwd; zij jagen hun trekossen, die zij niet meer kunnen voeden, de wildernis in, om hen daar te laten omkomen. Doch in het voorjaar vinden zij de dieren weldoorvoed terug. Dit wordt het uitgangspunt van de groote veeteelt in de prairieën. Jaarlijks heeft de „long drive" van Texas tot Wyoming en Montana plaats over geheel onbezet gebied, in volkomen nomadischen vorm, zonder eenigen privaten eigendom. In korte jaren komt het cowboy-type op, met zijn eigen splinternieuwe romantiek, zooals die nu nog in de bioscoop voortleeft. Maar intusschen wordt de veeteelt „on the open range" stuk voor stuk ingeperkt door een proces van afsluiting „enclosure". Er ontstaat een afgrenzing van privaten grondeigendom zonder eenig recht. Wat is de oorzaak van deze verandering van den rechtstoestand en de economische verhoudingen? De uitvinding van het prikkeldraad omstreeks 1870. Nu is plotseling het eenvoudige middel gegeven, om een goedkoope, voor het vee afdoende omheining over duizenden mijlen boomlooze vlakte aan te leggen. Het hek schept den eigendom, niet de eigenaar het hek. Zoo ver gaat dit proces, dat de veehouders zelfs de mail-routes versperren. Omstreeks 1885 behoort het stelsel van het „free grass" en de „long drive" tot het verleden. Wanneer kolonel Cody, Buffalo Bill, in 1883 zijn Wild West Show organiseert, is het als een stuk cultuurgeschiedenis.

Doch bij de phase van onwettige afsluiting blijft de ontwikkeling niet staan. Den veefokker volgt de landbouwer op den voet; het eertijds onbruikbaar geachte terrein wordt nu ook als akkergrond begeerd, en de landbouw kan zich niet ontwikkelen, eer de onwettige omheiningen zijn opgeruimd. Een wet van het Congres in 1885 autoriseert tot het summier verwijderen van onwettige afsluitingen, en overal, waar de bodem het toelaat, komen nu de „homesteaders", de kleine pionier-boeren, binnen.

Het veebedrijf normaliseert zich nu. In zijn verdere geschiedenis spelen dan nogmaals de productiekrachten een merkwaardig directe rol. Drie groote „interests" zijn bij het veebedrijf betrokken: de „cowmen" in het prairiegebied, de „meatpackers" van Chicago en de spoorwegmaatschappijen, waarbij als vierde nog de „barbed-wire trust" kan worden genoemd. Al deze belangen zijn nu reeds in groote corporaties georganiseerd. Aanvankelijk gaat het vee levend naar de slachterijen, tot groot voordeel van de spoorwegmaatschappijen, die voor dat vervoer groote plaatsruimte noodig hebben en dus hooge vrachten maken. Nu komt evenwel de uitvinding, die wij met een Delftsch germanisme zonder blikken of blozen koeltechniek in plaats van bevrieskunde noemen. Deze maakt, dat het slachten zich verplaatst naar het veeteeltgebied zelf. Maar de spoorwegen, die zoodoende hun veewagens waardeloos zien worden, daar een geslachte koe minder plaats inneemt dan een levende, verzetten zich tegen die verplaatsing, en trachten haar door tariefmachinaties te voorkomen. Zoo vindt men in het tijdsverloop van een halve eeuw het bedrijf in de meest primitieve vormen opgekomen en tenslotte ontwikkeld tot de modernste vormen van economische organisa-

tie en gewikkeld in den modernsten economischen strijd [1]).

In de Europeesche geschiedenis rangschikt zich de notie van den socialen strijd onwillekeurig onder dat gezichtspunt van den eeuwigen kamp van het oude en het nieuwe, dien ik als een der meest primaire voorstellingen van ons historisch inzicht meende te mogen beschouwen. Het streven der democratie doet zich gelden als het streven naar „den nieuwen tijd", „rerum novarum cupido". In Amerika gaat het vastknoopen van de tegenstelling aan een volgorde van oud en nieuw in veel mindere mate op. Ziedaar een der oorzaken, waardoor in den beginne het beeld niet scherp wil worden; wij missen den gewonen, schier onbewust toegepasten maatstaf.

Het tweede historische schema, waarvan ik de geldigheid aan de Amerikaansche geschiedenis wilde beproeven te toetsen, is de tegenstelling van individualisme en associatie. Het is duidelijk, dat deze vorm om geschiedkundige ontwikkeling in te vatten, van veel bepaalder beteekenis en daardoor wetenschappelijk van hooger waarde is dan de vage, ethisch-aesthetische conceptie van een altijddurenden strijd van het oude en het nieuwe. Het gewicht, dat deze tegenstelling: individualisme tegenover associatie of organisatie of collectivisme voor het historisch denken verkregen heeft, springt op bijna elke bladzijde van hedendaagsche geschiedbeschouwing in het oog. De geheele beschavingsontwikkeling van West-Europa sedert den aanvang der middeleeuwen rangschikt zich voor ons onder dat gezichtspunt tot één groot proces van actie

1) F. L. Paxson, The Cow Country. American historical review, Oct. 1916, p. 65.

en reactie. In de middeleeuwen plegen wij een periode te zien van overwegend collectivisme: de individu is weinig geprononceerd, de organisaties zijn hecht en levend, tzij kerkelijke en kloosterlijke, tzij sociale en economische als de feodaliteit en de gilden. Dan komt tegen het einde der middeleeuwen de groote ontwaking van den individueelen mensch, zooals de groote Zwitsersche meester, Jakob Burckhardt, haar ons geleerd heeft klaar te zien in de renaissance. Al de groote verschijnselen in de beschavingsgeschiedenis van den nieuweren tijd laten zich opvatten als uitingsvormen van het overwegend individualisme, dat deze eeuwen beheerscht: renaissance, hervorming, de vrijmaking van het bedrijfsleven, het absolutisme, de verlichting, de romantiek en het liberalisme. Totdat een nieuwe periode van hooger en volkomener organisatie in staat, bedrijf en geestelijk leven schijnt aan te breken, waarbij de geestelijke winst en vrijheid van het individualisme worden opgenomen en beschermd in de vormen van een nieuw collectivisme.

In deze schematiseering der historische ontwikkeling, daargelaten in hoeverre men haar juist of bruikbaar acht, vertegenwoordigt dus de organisatie eenerzijds de primitieve, anderzijds de hoog-ontwikkelde gesteldheid, terwijl het individualisme zich voordoet als een tusschenliggend, als 't ware hypertrophisch stadium der beschaving.

Wat kunnen wij met deze begrippen aanvangen ten opzichte der Amerikaansche geschiedenis?

Uitgaande van de Europeesche geschiedenis, zien wij het geval aldus. De stichting en ontwikkeling van de Engelsche en Nederlandsche koloniën in Noord-Amerika is meer dan iets anders een daad geweest van het jonge

individualisme der renaissance en hervorming. De avonturenlust en de grootsche plannenmakerij van een Gilbert of Raleigh, de godsdienstige vrijheidsbehoefte van de Pilgrim Fathers, de stichterswil van William Penn en James Oglethorpe, de mercantiele ondernemingszin van allen tezaam, het zijn evenzoovele uitingen van den geest van den nieuwen tijd. Het individualisme is de gist van Amerika's vorming geweest. De phase van het primitieve collectivisme ontbreekt hier. Terwijl in Europa de grondslagen van staat en maatschappij gelegd zijn in de vormen van den ouderen gemeenschapszin, is in Amerika een bevolking van individualistische geestesgesteldheid geroepen tot de taak, om een onmetelijk land te winnen en een overweldigende natuur te bedwingen.

Zij heeft die taak vervuld, haar geest is ertegen opgewassen gebleken. Gaat men nu na, hoe dat is geschied, hoe het individualisme zich in de Amerikaansche geschiedenis openbaart, dan bieden zich wellicht enkele correcties aan op de al te globale voorstelling van het begrip individualisme, die wij uit de Europeesche geschiedenis meebrengen.

In Amerika doet het individualisme zich gelden niet als een hoog-ontwikkelde, vrije, positieve geesteshouding, maar als een primitieve, beperkte, negatieve. De geest, die in de 17de eeuw de Calvinistische gemeenschappen van Nieuw-Engeland bijeenhoudt en sterk maakt, is een door en door ouderwetsche geest. Strenge, intolerante handhaving van de godsdienstige autoriteit en de openbare zedelijkheid binnen den eigen kring, verzet tegen elk gezag daarbuiten. Sedert de wegwijzende studiën van Ernst Troeltsch zijn wij vertrouwd met de gedachte, om het oude protestantisme in zijn wezen als voortzetting van

middeleeuwsche cultuur te zien [1]). Dat geldt eigenlijk evengoed van de politieke en maatschappelijke opvattingen der protestantsche burgerijen. Waar zij zonder sterke inmenging van het moderne centraal gezag aan hun lot zijn overgelaten, zooals in Amerika, daar zijn het de idealen van de middeleeuwsche stad, waarin men leeft: de vrijheid beteekent er, zooals zij het in de middeleeuwen doet: het niet dulden van inmenging. Het is dit kleinsteedsche, ouderwetsche, taaie individualisme, wat Amerika gewonnen en behouden heeft, terwijl de imperialistische politiek der Fransche kroon in Amerika, met veel ruimer blik voor de geografische mogelijkheden van het land, veel doelbewuster streven, veel krachtiger en uniformer opzet dan de Engelsche kolonisatie, het heeft afgelegd.

Het is datzelfde individualisme in een latere phase van ontwikkeling, waaruit de opstand der Amerikaansche koloniën tegen Engeland is voortgekomen.

Die opstand heeft met onzen opstand tegen Spanje gemeen, dat het in eerste instantie een conservatieve opstand is: een strijd voor het behoud van vrijheden meer dan om het verwerven van de vrijheid. Maar hij valt twee eeuwen later, en daardoor is het idealistische moment erin een geheel ander: voor den geest van de Hervorming die der Verlichting. Wij kunnen den aard van den Amerikaanschen opstand het best bepalen door hem te vergelijken met de Fransche revolutie eenerzijds en met onze Patriottentwisten anderzijds. En dan valt in het oog, dat hij van aard meer behoudend is dan beide. Hier viel geen torenhoog staatkundig en maatschappelijk gebouw omver te

1) E. Troeltsch. Die Bedeutung des Protestantismus für die Entstehung der modernen Welt, Historische Zeitschrift 97, 1906.

werpen zooals in Frankrijk. De bescheiden zelfregeering, waarnaar de Nederlandsche patriotten streefden, genoten de Amerikanen in ruimer mate van oudsher. De toeleg is aanvankelijk louter negatief: de moederlandsche controle tot niets terug te brengen, de eenvoudige consequentie van het ouderwetsche burgerlijke individualisme. In zijn toon, zijn pathos, zijn détails gelijkt de Amerikaansche opstand evenveel op de Patriottentwisten als op de Fransche revolutie; alleen is alles veel forscher en gewelddadiger dan bij ons. Het is het oude gevoel voor de vrijheden van Engeland, dat wil zeggen de verzekering van de gewaarborgde financieele en mercantiele belangen, opgetrokken in de glansrijke sfeer van het nieuwe gevoel voor de Vrijheid. Naar aanleiding van kleine, nuchtere grieven groote hartstocht en groote woorden. Virginia is omstreeks 1763 in beroering over de predikantssalarissen. Zij plachten te worden betaald in den vorm van een vast bedrag in tabak. Maar de volksvertegenwoordiging der kolonie vindt het niet noodig, dat de predikanten profiteeren van de wisselende prijzen, en bepaalt, dat het salaris bij een schralen tabaksoogst in geld zal worden betaald. De arme geestelijken leden dus wel onder lage tabaksprijzen, maar genoten geen voordeel van hooge. De kroon casseert dezen onbillijken maatregel; de kolonie gedraagt zich, of hij toch van kracht is; de predikanten doen haar een proces aan. Het is in dit geding, dat Patrick Henry roept: „A king, by disallowing acts of a salutary nature, from being the father of his people, degenerates into a tyrant and forfeits all right to his subjects' obedience." Het bekende geluid van die dagen. Weldra klinkt het als een trompetstoot: „O ye that love mankind; ye that dare oppose not only the

tyranny but the tyrant, stand forth: every spot of the old world is overcome with oppression. Freedom hath been hunted round the globe... England hath given her warning to depart. O receive the fugitive, and prepare, in time, an asylum for mankind". 1) Maar terwijl het in ons klein bezonken landje, waar de veiligheid voor iedereen grooter was dan in eenig ander land, waar dus iedereen gewend was aan rust en vrede, bij groote woorden bleef, slaat de Amerikaansche hartstocht om in felle daden. Daden alweer van ouderwetsch individualistische ongebondenheid: opstootjes, het storen van rechtszittingen, het mishandelen van loyalisten met teer en veeren.

Wanneer het dan noodig wordt, het verzet te organiseeren in een staatkundig lichaam, dan zegeviert het oude individualisme, in den wijderen vorm van het staten-particularisme. Bij het ontwerpen van de Articles of Confederation in 1776 stond het voorbeeld van Holland klaar voor oogen. Men kende de gebreken der Unie van Utrecht uit de geschriften van abbé Raynal en anderen 2); men waarschuwde ermee, om toch niet door het toekennen van gelijke stem aan elken staat het nieuwe verbond krachteloos te maken. Toch werd het spel gewonnen door het oude particularisme. „The colonies should in fact be considered as individuals", zegt een afgevaardigde van New Jersey, een der kleine staten: „they are now collected as individuals making a bargain with each other, and of course had a right to vote as individuals" 3). Het gevolg

---

1) Thomas Paine, Common Sense, 1776.

2) Journals of the Continental Congress 1776, vol. VI p. 1081, 1103 sq.

3) Journals l. c. p. 1103.

was, dat de Confederatie, die in hun moeilijken strijd tegen Engeland de eenige band der staten was, een gebrekkig en weldra machteloos instrument bleef: „a rope of sand."

Tien jaren later heeft Amerika de groote daad gedaan, die onze Republiek niet bijtijds heeft weten te doen: de algeheele verandering van den grondslag van het verbond, de hechte samenvatting van de krachten naar binnen en naar buiten, door de Constitutie. Welke kracht is het geweest, die in de jaren 1787 en 1789 het ingewortelde individualisme heeft overwonnen? Niet een algemeene gemeenschapszin, waartoe de onverbeterlijke individualisten zich zouden hebben bekeerd, door schade wijs geworden. Daarvan is geen sprake. De drijvende kracht bij het ontwerpen en invoeren der Constitutie is het belang van de groepen, die behoefte hadden aan centraal gezag en strenger staatsorde: de groothandelaars en reeders van Nieuw-Engeland en New-York, de effectenbezitters, de landspeculanten, om kort te gaan het groot kapitaal. Deze beteekenis van het conflict over de Constitutie is reeds door de tijdgenooten zelf, al gebruikten zij het woord kapitalisme nog niet, zoo duidelijk gezien en gezegd, dat het eenige verbazing wekt, dat de studiën van Ch. A. Beard, waarin dit alles eenige jaren geleden voor het eerst zuiver wetenschappelijk is uiteengezet [1]), in Amerika een storm van kritiek teweegbrachten. Want men wist immers, ook vóór deze historicus het in een uitnemend helder verband bracht, heel goed, wie in de jaren 1787 tot 1789 en daarna de voor- en tegenstanders van de Constitutie zijn geweest.

„The contest over the Constitution — zegt Beard — was

1) Ch. A. Beard, An Economic interpretation of the Constitution 1914; id. Economic origins of Jeffersonian democracy, 1915.

not primarily a war over abstract political ideals, such as state's rights and centralization, but over concrete economic issues, and the political division which accompanied it was substantially along the lines of the interests affected—the financiers, public creditors, traders, commercial men, manufacturers, and allied groups, centering mainly in the larger seaboard towns, being chief among the advocates of the Constitution, and the farmers, particularly in the inland regions, and the debtors being chief among its opponents" 1).

De voorstanders der Constitutie, zegt iemand in de Boston Gazette van 26 November 1787, bestaan in hoofdzaak uit „the noble order of Cincinnatus (dat zijn de officieren uit den bevrijdingsoorlog), holders of public securities, bankers and lawyers. These with their train of dependents form the aristocratic combination" 2). — „It is a singular circumstance, — schrijft naïevelijk generaal Knox, de stichter der zooeven genoemde orde der Cincinnati, „that in Massachusetts the property, the ability and the virtue of the State are almost solely in favor of the Constitution" 3). John Adams had in een onbewaakt oogenblik gesproken van „the rich, the wellborn and the able" als degenen, voor wie het grootste aandeel in de nieuwe staatszorg was weggelegd 4), en dit woord was door de tegenstanders der

1) Beard, Ec. origins of Jeff. dem. p. 3, vgl. McLaughlin, The Confederation and the Constitution, The American nation A history, vol. X p. 279; McMaster, History of the people of the U. S. vol. I. p. 399; Bryce, The American Commonwealth, ed. 1914. II p. 9.
2) McLaughlin l. c. p. 289.
3) ib. 290.
4) John Adams, A Defence of the Constitution etc. 1787, Preface.

Constitutie hoonend overgenomen. In *The Federalist* zelf, de beroemde reeks vlugschriften, waarin Alexander Hamilton, Madison en Jay de aanneming der Constitutie aanbevalen, kan men opmerken, met hoeveel zorg de argwaan wordt ontzenuwd, dat een klasseregeering der geldmachten het resultaat zou kunnen worden [1]). — Hamilton nu, daaraan twijfelt niemand, was een zoo bewust plutocraat, als er ooit een geweest is; hij was van oordeel, dat het land alleen geregeerd kon worden door hen, die het grootste aandeel hadden in de industrieele en handelsondernemingen [2]). Met de stichting der Nationale bank en de schuldregeling voerde hij een politiek, bestemd om de kapitalistische groepen aan de nieuwe regeering te binden in ruil voor voordeelen, hun toebedeeld.

De heftige tegenstand, die de bekrachtiging der Constitutie geruimen tijd twijfelachtig maakte en aanhield na haar invoering, was in den grond het verzet van de agrarische belangen, ook die der groote planters van het Zuiden, tegen de geldmachten. Maar de strijd wordt gevoerd in den naam der Vrijheid tegen aristocratie, en de hartstocht, die hem bezielt, is die van het ongebroken individualisme tegen gevreesden staatsdwang. Wanneer de Constitutie toch wordt aangenomen, is het met het stilzwijgend voorbehoud, dat daaraan terstond de amendementen zullen worden toegevoegd, waarin de oude idealen en dierbare vrijheden moesten worden gered en beveiligd. De ontwerpers der Constitutie hadden een bill of rights overbodig geacht; de amendementen traden nu daarvoor in de plaats. Die eerste tien amendementen van 1789 be-

1) The Federalist no. 35, 57 en vooral no. 60.
2) Beard l. c. p. 318.

helzen het kort begrip van de vrijheidsbeginselen, de oud-engelsche en de nieuw-algemeen-menschelijke, waarin het individualisme zijn eigen waarborgen zag: de godsdienstvrijheid, de vrijheid van woord, persoon, vergadering en petitie, het recht om gewapend te zijn, de verzekering tegen willekeurige inkwartiering en tegen huiszoeking en beslagneming, het recht op oordeel door jury, de veiligheid van den eigendom, in het kort al de idealen van het staatkundig individualisme.

Dit individualisme is in de Amerikaansche samenleving zoo sterk geworteld, dat het het sjibboleth werd van de partij, die zich de ware vertegenwoordigers der democratie voelde tegen wat zij aristocratie noemen, in werkelijkheid plutocratie. Het waren de zoogenaamde Federale Republikeinen, de vaders der latere Democraten, terwijl juist de naam Republikeinen is overgegaan op hen, die, zoo ook veel minder direct, toch in sommige opzichten de tradities der oude Federalisten voortzetten. Reeds in 1800 verdringen de Federale Republikeinen met Jefferson, hun organisator, de Federalisten uit het presidentschap, en behouden het, totdat de oude tegenpartij geheel is afgestorven en nieuwe tegenstellingen sedert 1824 hun eigen samenhang verbreken. Thomas Jefferson is het geweest, die het leven ingeblazen heeft aan de partij, die zich tegen het gezagsstreven van Hamilton, Adams en de hunnen keerde. Een meer extreem individualist dan Jefferson is niet denkbaar. De leer, die de Amerikanen „Jeffersonian democracy" noemen in onderscheiding van de volgende phase der „Jacksonian democracy", kwam erop neer, dat de staat geen ander doel heeft dan fair play te geven aan het individu. De staat mag de ideëele grenzen stellen aan

de werkzaamheid der burgers, maar handelen als een macht mag hij niet. „The rights of the whole can be no more than the sum of the rights of individuals" 1). Vandaar dat Jefferson zelf het partijonderscheid opvatte als een neiging tot het wetgevende tegenover die tot het uitvoerende beginsel. Bryce beschrijft zijn standpunt als volgt: „Jefferson's importance lies in the fact that he became the representative not merely of democracy, but of local democracy, of the notion that government is hardly wanted at all, that the people are sure to go right if they are left alone, that he who resists authority is prima facie justified in doing so, because authority is prima facie tyrannical, that a country where each local body in its own local area looks after the objects of common concern, raising and administering any such funds as are needed, and is interfered with as little as possible by any external power, comes nearest to the ideal of a truly free people..." „An insurrection every few years, he said, must be looked for, and even desired, to keep government in order" 2). — Het heeft iets van den klank van Whitman's democratisch individualisme:

„To the States or any one of them, or any city of the States,
Resist much, obey little . . . 3).

Deze denkbeelden werden gedragen door het redelijk idealisme der verlichting, waarvan Jefferson in alle opzichten een der hoogstaande vertegenwoordigers was: het

---

1) Jefferson aan Madison 6 Sept. 1789. Writings ed. P. L. Ford, vol V p. 116.

2) Bryce II p. 9. 18.

3) Leaves of grass p. 10, The Complete Writings of Walt Whitman ed. Bucke etc. New York 1902 vol I.

optimistisch vertrouwen in de wijsheid en goedheid der menschen, dat hem zeggen deed: „It is error alone which needs the support of government; truth can stand by itself."

Jefferson behoefde, om zulk een leer te ontwikkelen, niet anders te doen dan een beroep op de oude instincten van vrijheid in eigen huis en eigen kring. Het politieke individualisme had zijn basis in de primitieve houding van afkeer tegen elk gezag, die in de Amerikaansche samenleving zoo ruim gelegenheid heeft gehad, om zich te doen gelden. Franklin beval tegen de teugellooze vrijheid van de pers met haar kleinburgerlijken lust om naam en faam te bezoedelen, het herstel aan van de vrijheid van den knuppel, „the liberty of the cudgel", de private eerhandhaving dus [1]). Alsof de Amerikanen die vrijheid niet te allen tijde hebben genoten en er ruim gebruik van gemaakt! Het eigen recht zoeken, de felle gewelddadigheid, waar de Amerikaansche geschiedenis in haar détails overvol van is, en die Europeesche bezoekers als Dickens in 1842 zoo hevig tegenstonden, is niet anders dan de tegenkant van de bewonderenswaardige zelfstandigheid, de self-help, die het Amerikaansche continent veroverd heeft.

Hier is het vruchtbaarste veld geweest voor het energische en primitieve individualisme: het winnen van het Westen. De inbezitneming en bruikbaarmaking van het land bewesten de oorspronkelijke vestigingen aan den Atlantischen Oceaan is geheel het werk geweest van pioniers. Strook na strook werd aan het bewoonde gebied toegevoegd; de grens verschoof zich van de kuststreek naar de Alleghanies, naar den Mississippi en zoo steeds verder tot

---

1) Franklin's Works, ed. Bigelow, vol X. p. 139.

de Stille Zuidzee was bereikt. Achtereenvolgens doorliep elke strook, die tijdelijk grensgebied was, in dikwijls zeer korten tijd de phasen van het primitiefste economische leven van jacht en visscherij tot de intensieve kapitalistische en geheel gecommercialiseerde landbouw, mijnbouw en nijverheid. De pelsjager, de veefokker en de pionier-landbouwer komen letterlijk achter elkaar aan. In de 18de eeuw houden de koeiendrijvers nog hun droves naar Charleston, Philadelphia en New-York, terwijl de handelaar reeds lang de Alleghanies heeft overschreden. Wanneer de trappers de Rockies beklimmen, zijn de farmers nog niet verder dan den mond van de Missouri [1]). Daardoor representeert de Amerikaansche samenleving tot het laatste kwart der 19de eeuw steeds terzelfdertijd niet één cultuurstadium, maar vele tegelijk, in afdalende reeks van Oost naar West. Er is een herhaling van het ontwikkelingsproces in ieder westelijk gebied, dat bereikt wordt, een nieuwe groei uit primitieve toestanden over een steeds verschuivende grensstrook. „American social development has been continually beginning over again on the frontier" [2]). Doch in al die stadiën: van de jagers, trappers en visschers, van de roofbouwende squatters, van de nomadische cowboys, van den kleinen landbouw en handel en van het kapitalistische grootbedrijf, is het type van de cultuur individualistisch. Zelfs daar waar een half communisme heerscht, als bij de squatters, of de private grondeigendom nog ontbreekt, als bij de veefokkerij in haar eerste tijdperk,

---

1) Zie F. J. Turner, The significance of the frontier in American history, Annual report of the American historical association 1893, p. 199—227.

2) l. c. p. 200.

gaat toch dat zuiver individualistische karakter niet verloren. Veelal zijn de winners van nieuw land de oude pioniers, die weer verder trekken; er zijn er, die vier tot zes maal weer verhuizen, steeds verder westelijk. Het standaardtype van den pionier is de man, die geen staatsorde verdraagt en de beperkingen der beschaving ontvliedt. Zoo zijn de mannen geweest, die in het laatste derde deel der 18de eeuw de eerste groote uitbreiding naar het Westen, de inbezitneming van Kentucky en Tennessee, hebben geleid: Daniel Boone, John Sevier, James Robertson. Daniel Boone verlaat in 1769 zijn huis en gezin in Pennsylvanië, om met vijf kameraden een fort te bouwen aan de Kentucky-rivier. Dan haalt hij vrouw en kinderen. Hij leeft er in voortdurenden strijd tegen de Indianen, wordt gevangengenomen, geadopteerd door Great Blackfish, herwint de vrijheid. In 1791 wordt Kentucky in de Unie opgenomen en zijn land hem betwist. Dan trekt hij verder naar de Missouri, totdat ook daar, als het land door den koop van Louisiana in 1803 aan de Unie komt, zijn bezit ongeldig wordt verklaard.

De terugwerking van het primitieve pioniers-individualisme doet zich overal in de Amerikaansche geschiedenis gelden. Het werkt na in den geringen eerbied voor den staat, die den Amerikaan kenmerkt of tot voor kort kenmerkte [1]), in wat men zou kunnen noemen zijn vergedreven localisme. De merkwaardige laksheid in regeeringszaken tegenover de voortvarende energie, waarmee het persoonlijk belang wordt bevorderd, is er het directe gevolg van. In de centrale regeering dringt het pioniers-individua-

1) Boutmy, Eléments d'une psychologie politique du peuple américain, p. 26; Bryce II p. 587.

lisme, te onderscheiden van Jefferson's altijd nog meer philosophisch individualisme, door met president Andrew Jackson in 1829. Jackson is het volledigste type van den pionier-democraat met al de romantiek, die aan dien vrijen levensvorm eigen is. Zijn geboortehuis was een hut in de wildernis, een log-cabin, op de grenzen van Noord- en Zuid-Carolina. Met 13 jaar vocht hij in den vrijheidsoorlog, met 14 stond hij alleen op de wereld. Hij werd zadelmaker, schoolmeester (ofschoon hij nooit correct leerde schrijven), daarna rechter in het pas bevolkte Tennessee. Doch het was het vechten, dat hem beroemd maakte: eerst tegen de Indianen, dan tegen de Engelschen, die hij in 1814 bij New-Orleans versloeg. In het romantische verhaal van zijn leven gaat een wilde ridderlijkheid gepaard aan een toomelooze doldriftigheid, koppige eenzijdigheid en gewelddadigheid, en al die eigenschappen brengt hij mee naar de politieke kampplaats, waarop de vereering van het volk hem tenslotte verhief. Hij is het geweest, die met de beste bedoelingen het spoils system geschapen heeft, de afzetting der ambtenaren bij de wisseling van regeeringspartij, „simply to turn the rascals out." In zijn strijd tegen de Nationale bank giet hij al het temperament en de voortvarendheid van den man, die zijn eigen pad door 't leven had gehakt.

In dien strijd tegen de bank ligt het wezen van de nieuwe democratie van het Westen. Had reeds Jefferson's oudere democratie een anti-kapitalistische strekking gehad, die van Jackson had het nog veel meer. De tegenstelling van het kapitalisme is in Amerika in de eerste plaats het pioniers-individualisme geweest, de oude geest van self-help en persoonlijk initiatief. Van het begin der westelijke

expansie af is er een strijd van belangen tusschen de kapitalistische groepen in de kuststeden en de nieuwe bewoners van het Westen zelf. De wensch naar papiergeld is onverbrekelijk aan de zaak van het kapitaalarme Westen verbonden: de lijn loopt van vóór den onafhankelijkheidsoorlog over Jackson's politiek, over de Greenbackers, Grangers en Populists (agrarische partijen in het Westen, voorstanders van „soft money" uit de jaren 1865—1890) tot Bryan toe. De geldmacht van het Oosten wilde het Westen financieel exploiteeren en tegelijk staatkundig klein houden. De toegang naar het Westen mocht niet te gemakkelijk, het land niet te goedkoop worden, ook uit vrees, dat de trek dan de kuststeden zou ontvolken en de arbeidskracht duur maken. De trek naar het Westen beteekende de bevrijding uit schulden en economischen druk; verhindert men dien, heet het in het Congres kort voor 1800, dan verklaart men een klasse door de wet verplicht, de anderen te blijven dienen voor zulk loon, als zij gelieven te geven [1]). De kolonisatieondernemingen van kapitalistischen aard, zooals van de Ohio Company sedert 1786 staan scherp tegenover de kolonisatie der pioniers. Reeds in de dagen der Confederatie (1776—1789) bestoken de pioniers van Kentucky het Congres met petitie na petitie tegen de „nabobs", die zich de landen lieten toekennen, welke zij, de pioniers, zelf met hun bloed tegen de Indianen verdedigden, zonder den tijd te hebben, hun claims te doen bevestigen.

Aan de geschiedenis der Ohio Company is die van den eersten grooten zwendel van landspeculanten verbonden:

1) F. J. Turner, Social forces in American history, American historical review vol. XVI 1910/11 p. 221.

de Scioto Land Company, die haar onzalig werk deed van 1788 tot 1792. Het is een merkwaardige geschiedenis, waard om er meer van te vertellen, dan dit bestek toelaat: er treedt een dichter-emigratieagent in op, en een predikant-philanthroop-ontdekkingsreiziger, naast de eerste geldmagnaten zooals William Duer, entrepreneur, het prototype van den modernen industriekoning.

Van weerskanten zag men het gevaar. De landspeculant Robert Morris, bankier te Philadelphia, een der eerste ultra-rijken en een der krachtigste meewerkers aan de Constitutie, verklaart in 1787 hooghartig: „The busy haunts of men, not the remote wilderness is the proper school of political talents", en laat openhartig volgen: „If the Western people get the power into their hands, they will ruin the Atlantic interests" 1).

Reeds in 1811 had Henry Clay „Harry of the West" de Nationale bank aangewezen als de groote schade voor de ontwikkeling van het Westen door het privilege van enkelen. Dit althans was Andrew Jackson, die overigens Clay doodelijk haatte, met hem eens. Jackson is de eerste geweest, die, al mocht hij een in 't wild opgegroeid „backwoodsman" zijn, het economische euvel van den komenden tijd duidelijk heeft voorzien: de dreigende concentratie van het kapitaal.

Er is dus in de Amerikaansche geschiedenis een onmiskenbare tegenstelling tusschen individualisme en kapitalisme. Beduidt het laatste derhalve het beginsel, dat wij gewoonlijk als tegenstelling van individualisme opvatten, namelijk organisatie? Zeker niet in de beteekenis van ech-

1) McLaughlin l. c. p. 256.

ten gemeenschapszin. Aan het kapitalisme zelf blijft immers steeds een sterk individualistische trek eigen. Noodzaakt de Amerikaansche geschiedenis ons dan, de verhouding dier begrippen ietwat te verschuiven? Het is een vraag, die ik stel, zonder aanspraak op een oplossing. Zooveel is zeker, dat het individualisme ons in de Amerikaansche geschiedenis tegemoet treedt als de overwegende, primaire, actieve vormende kracht der maatschappij. Het individualisme van den Amerikaanschen kolonist, opstandeling, pionier heeft weinig gemeen met dien geestesstaat, welken wij onder denzelfden naam aan de renaissance verbinden. Het vertoont zich eensdeels als het puriteinsche zelfstandigheidsgevoel, dat de gemeenschappen van Nieuw-Engeland sticht, anderdeels als de primitieve geest van den werker in de wildernis, die voedsel vindt, zoolang er nog een stuk natuur onbedwongen is. Uit die twee komt het modern Amerikaansche hoogontwikkelde individualisme voort: dat van den ondernemer, die er prat op gaat, dat in hem de oude pionierszin voortwerkt. En ook dat van Amerika's hoogste geesten: Emerson en Whitman, bij wie het uiterste individualisme overgaat in zijn tegendeel en de wereld omvat.

Welke plaats blijft er dan in de Amerikaansche geschiedenis voor de cultuuraandrift, die wij oppervlakkig geneigd zijn als het tegendeel van individualisme te beschouwen: die van associatie, of maatschappelijke organisatie, of wel gemeenschapszin? Niemand die maar een stuk Amerikaansche geschiedenis of Amerikaansch leven voor den geest heeft, zal een oogenblik twijfelen, of ook deze beschavingsfunctie oefent daar een enorme werking uit.

Van den beginne af bloeit er in de ontwikkelingsgeschiedenis der Amerikaansche staats- en beschavingsvormen een sterke zin voor organisatie. Het eigenaardige is, dat die gemeenschapszin het individualisme niet opheft, maar er veeleer aan ondergeschikt blijft.

De neiging tot maatschappelijke associatie vertoont zich hier evenals het individualisme hoofdzakelijk in een primitieven vorm, namelijk als spontane, sterk emotioneele aaneensluiting voor een concreet doel, met een uitgesproken behoefte aan geheime vormen en een ver strekkende bereidwilligheid, om de persoonlijke kracht zonder voorbehoud in dienst te stellen van het doel der aaneensluiting, om kort te gaan als clubvorming of ordestichting. Wij zijn onwillekeurig geneigd om aan te nemen, dat de zin tot maatschappelijke organisatie direct beheerscht wordt door de objectieve belangen. Maar het is de vraag, of de cultuurgeschiedenis niet minstens evenzeer heeft rekening te houden met een anderen primairen factor: het concentreeren van gezamenlijke activiteit op het affect van de saamhoorigheid, in minder barbaarsch nederlandsch: de geestdrift en de kracht, die voortspruit uit de heftige aandoening van samen te streven, naar welk doel dan ook. Het is een ironie der cultuurgeschiedenis, dat juist het land, dat geen ridderorden duldde en elken adeldom verbood, zoo sterk doordrongen is geweest en nog is van „orde"-besef. Tocqueville is reeds in het Amerika van 1830 getroffen geweest door het enorm getal en de vitale beteekenis der vereenigingen en heeft aan dat verschijnsel eenige hoofdstukken gewijd 1). „Les Américains de tous les âges",

1) De la démocratie en Amérique III chap. 5—7, p. 175—198.

zegt hij, „de toutes les conditions, de tous les esprits, s'unissent sans cesse. Non seulement ils ont des associations commerciales et industrielles auxquelles tous prennent part, mais ils en ont encore de mille autres espèces: de religieuses, de morales, de graves, de futiles, de fort générales et de très-particulières, d'immenses et de fort petites; les Américains s'associent pour donner des fêtes, fonder des séminaires, bâtir des auberges, élever des églises, répandre des livres... S'agit-il enfin de mettre en lumière une vérité, ou de developper un sentiment par l'appui d'un grand exemple: ils s'associent." Dat is het Amerika van 1830. Zijn wij thans misschien geneigd dat beeld ook eenigermate op onze samenleving van heden toepasselijk te achten, dan moet niet uit het oog worden verloren, dat de Europeesche zeden, vooral in de laatste twintig jaren, veel sterker geamericaniseerd zijn, dan ons gewoonlijk bewust is.

Ik noemde den organisatiezin der Amerikanen evenals hun individualisme in hoofdzaak van primitieven aard. Ook op dit punt brachten de voorvaderen belangrijke beschavingselementen uit het moederland mee. Immers het Calvinisme bezat zelf die verbinding van primitief individualisme en zin voor organisatie. Nog aan boord van de May Flower teekenen de Pilgrim Fathers hun korte sobere overeenkomst, waarbij zij „solemnly and mutualy in the presence of God and one of another, covenant and combine ourselves togeather into a civill body politick, for our better ordering and preservation, and furtherance of the ends aforesaid (nl. de glorie Gods, bevordering van het christelijk geloof, de eer van koning en vaderland); and by vertue hearof to enacte, constitute and frame such just

and equall lawes, ordinances, acts, constitutions and offices, from time to time, as shall be thought most meete and convenient for the generall good of the colonie; unto which we promise all due submission and obedience" [1]).

„La notion de l'État est là au complet," zegt Emile Boutmy [2]). Dat wil zeggen, zou ik willen beperken: het besef van de staatkundige kern, van den staat in zijn engste begrenzing en in een nog middeleeuwsch-corporatieve opvatting. Want dit is duidelijk, als men de Amerikaansche maatschappelijke organismen in hun geheel overziet, dat juist de eigenlijke staatsgedachte daarin zwak, het economische en moreele element daarentegen sterk is.

De daad der Pilgrim Fathers, waaruit de kolonie Plymouth voortsproot, staat niet alleen. Soortgelijke „compacts of government", „plantation covenants", waartoe de kerkelijke organisatie als model diende, werden geteekend door de Puriteinen van Rhode Island, Connecticut, New Haven en New Hampshire [3]).

Naast het Calvinisme heeft ook de Verlichting een sterk beginsel van aaneensluiting gebracht. Het besef der algemeene menschelijkheid bracht een broederschapszin, die zich uitte in associatie. De 18de eeuw kent ook in Europa die woede voor genootschappen, meer of min geheim, voor een edel doel van vrijheid en menschelijkheid. Wanneer wij aan den vooravond der Amerikaansche revolutie het werk van het verzet voorbereid zien door Sons of Liberty en dergelijke genootschappen, dan behoeft men

1) W. Macdonald, Documentary Source Book of American History 1606—1913, 1917, no. 4 p. 19.

2) Boutmy, Eléments etc., p. 117.

3) Macdonald l. c. no. 9—11, p. 36—45.

deze niet te beschouwen als specifieke uitingen van een Amerikaanschen geest; men kan er ook enkel een algemeen product der Verlichting in zien. Of is er bij de Europeesche vrijheidsgenootschappen, meest toch van wat later datum, reeds americanisme in het spel?

In ieder geval is de functie van die spontane organisatiekernen in Amerika belangrijker geweest en gebleven dan in Europa. Er is verwantschap van wezen tusschen de 18de-eeuwsche clubs en de reusachtig uitgebreide en technisch volmaakte organisaties der Republikeinen en Democraten. Het politieke leven bewaart menigen trek van dat primitief-emotioneele karakter der spontane groepvorming. De groote staatspartijen behouden nog altijd iets van „orden", van (sit venia verbo) onmetelijke onderonzen. Men kan de verschillende vormen van Amerikaansche politieke vereeniging zóó rangschikken, dat zij den geleidelijken overgang vertoonen van geheime club tot staatspartij.

De caucus, het type van het politieke onderons, de organisatie met clubgeest, stamt met al zijn eigenaardigheden reeds uit de periode vóór den opstand. Ziehier, hoe John Adams in 1763 de werking van dat instituut te Boston beschrijft. „This day learned that the Caucus Club meets, at certain times, in the garret of Tom Dawes, the Adjutant of the Boston Regiment. He has a large house, and he has a movable partition in his garret which he takes down, and the whole club meets in one room. There they smoke tobacco till you cannot see from one end of the garret to the other. There they drink flip, I suppose, and there they choose a moderator, who puts questions to the vote regularly; and select men, assessors, collectors, wardens, fire-

wards, and representatives are regularly chosen before they are chosen in the town. Uncle Fairfield, Story, Ruddock, Adams, Cooper and a *rudis indigestaque moles* of others are members. They send committees to wait on the merchant's club, and to propose and join in the choice of men and measures. Captain Cunningham says, they have often solicited him to go to these caucuses; they have assured him benefit in his business, &c..." [1]) Het is het Amerikaansche partijleven in den dop. De hier waarschijnlijk bedoelde Samuel Adams, verre neef van John, den gezant in onze Republiek en lateren president, wordt door A. B. Hart het prototype van den politieken boss genoemd [2]).

De „organized disorder", waarmee de revolutie in 1775 begon, was het werk van zulke „caucuses". „De staatkundige wereld van Hamilton's tijd, zegt MacMaster, werd hoofdzakelijk beheerscht door „caucuses". Het was door de werkzaamheid van „caucuses", dat de revolutie begon, dat het eerste congres bijeenkwam, dat de onafhankelijkheid verklaard werd, dat de Confederatie gevormd werd, dat de oorlog voortgezet werd, en dat het pad geëffend werd voor het ontwerpen van de Constitutie" [3]).

Caucus heet het, als een deel van een politieke groepeering op eigen gezag de hoofden bij elkaar steekt en de leiding neemt. Wordt deze vereenigde werkzaamheid officieel, doordat een politiek lichaam of partij de leden

---

1) John Adams, Works, ed. C. F. Adams 1850 II p. 144, bij A. B. Hart, American history told by Contemporaries II p. 220.

2) Hart, National ideals historically traced, 1907, The American Nation a History, vol. 26, p. 159.

3) J. B. McMaster, History of the people of the U. S., I p. 528.

ertoe aanwijst of erkent, dan heeft men het Comité. Het comité-principe, dat ook in de Europeesche revoluties zulk een groote rol speelt, en in de ontwikkeling der Amerikaansche geschiedenis een buitengewone beteekenis heeft gehad, kan met goed recht een Amerikaansche uitvinding heeten. In de jaren, die aan de revolutie voorafgaan, ontstaan overal locale kernen van verzet, eerst naar aanleiding van speciale behoeften en met nauwkeurig omschreven doel. Zoodra deze comités met elkander in verbinding treden, worden het comités van correspondentie. Op het beginsel van zulk een correspondentie berustte een der schema's van een confederatie der koloniën, die in 1754 besproken zijn, namelijk dat van den predikant Peters [1]). Deze vorm van correspondentie was reeds in toepassing bij Amerikaansche kerkelijke besturen, kooplui, geheime genootschappen en bij de koloniale volksvertegenwoordigingen [2]).

Het is Samuel Adams, de „party manager" van Boston, die uit dit beginsel het instrument der revolutie smeedt. Hij organiseert in 1772 het Committee of correspondence te Boston. Het heeft ten doel „to state the rights of the colonists, and of this province in particular, as men and Christians, and as subjects". Het belegt vergaderingen, pleegt raad met comité's in naburige steden, bereidt politieke vragen toe voor de pers, verspreidt kranten en vlugschriften, konkelt, maakt stemming... en begint de

---

1) Deze plannen van 1754 zijn te vinden in American History Leaflets, ed. A. B. Hart & E. Channing, no. 14 Plans of Union 1696—1780.

2) E. D. Collins, Committees of correspondence of the American revolution, Annual report of the Am. hist. assoc. 1901. I p. 243.

macht aan te nemen van een wetgevenden en uitvoerenden raad. Reeds in Januari 1773 rapporteert gouverneur Hutchinson, dat er in Massachusetts in 80 of meer steden zulke comités werkzaam zijn. De kern van een revolutionaire confederatie was geschapen.

In Virginia wijst het „house of burgesses" zelf in Maart 1773 een comité van correspondentie aan; daar ligt dus de schakel tusschen het spontane comité en de officieele delegeering van wetgevende functies aan een commissie. In Noord-Carolina kiezen de comités uit hun midden zeven personen om te handelen als een „committee of secrecy, intelligence and observation". „Committees of safety" zijn in Amerika bekend, lang voor de Fransche revolutie het in haar mechanisme opneemt.

Uit de comités van correspondentie is het Continentale Congres, het centrale orgaan van den vrijheidsoorlog, en de confederatie der Staten, regelrecht voortgekomen. En ook de talrijke comités uit den Senaat en het Huis van afgevaardigden, die nu nog de wetgevende werkzaamheid op alle gebieden voorbereiden, hebben hun groote beteekenis in het Amerikaansche staatsleven tenslotte te danken aan het feit, dat het beginsel, om speciale zaken aan speciale comités toe te vertrouwen, reeds tijdens de revolutie in de koloniale zeden geworteld was.

Het comité van correspondentie is slechts de genormaliseerde vorm van de spontane organisatie. Deze leeft zelf daarnaast in allerlei gedaanten voort, gevarieerd al naar het tooneel, waarop zij werkzaam is, het doel, dat zij zich stelt, en den kring, waaruit zij voortspruit.

In het Nieuwe Westen van 1770, dat wil zeggen de toen gekoloniseerde gebieden van Kentucky en Tennessee,

herhaalt zich de staat-scheppende daad van de Pilgrim Fathers. James Robertson, misnoegd over het bestuur van Noord-Carolina, dat in handen is van de kooplui in de havensteden, en hun belangen dient, trekt met zijn buren westwaarts en vestigt zich aan de Watauga in Tennessee. Zij leven daar geheel aan hun lot overgelaten. De oude presbyteriaansche zuurdeesem werkt nog onder hen: zij gaan een „compact" aan, een vereeniging om hunne maatschappij te regelen. Als Noord-Carolina de jonge vestiging in 1776 opneemt, trekt Robertson verder westelijk en sticht weer nieuwe compacts. Wanneer de Oostelijke Staten zich inspannen, om de nieuwe gemeenschappen van het Westen aan hun gezag te onderwerpen, zijn het de predikanten, die onder de pioniers den wensch naar onafhankelijkheid en „compact"-organisatie levend houden 1).

Dit principe van zelfstandige politieke formatie buiten wet en constitutie aan de grens der Unie werkt opnieuw in de „land clubs" of „claim associations" onder de kolonisten van Iowa omstreeks 1840/50; er worden ook sporen van aangetroffen in Wisconsin en Illinois. Het verschijnsel herhaalt zich nog eenigermate bij de „rush" naar Oklahoma in 1889, toen 50.000 settlers op één dag het pas opengezette gebied binnenstroomden, na op de grens gekampeerd den datum der openstelling te hebben afgewacht.

De wetten der Unie verboden de vestiging in nieuw gewonnen gebied, voor en aleer de Indiaansche eigendomsaanspraken, door de tractaten aan de Unie overgegaan, geëxpireerd waren, en de opmeting van uniewege had plaats gehad. Toch stroomden de squatters reeds

1) F. J. Turner, Western State making in the revolutionary era. American historical review I. 1895/6. p. 87.

binnen, eer die termijn was verschenen; in Iowa waren, toen de opmeting eenige jaren na den koop begon, reeds 10.000 squatters gevestigd, zonder eenig recht, maar in eerlijken, harden arbeid. Bijna elke groep van die kolonisten nu had haar „land club" of „claim association", om de zelfveroverde rechten te handhaven, onderling en tegen den staat, en de landspeculanten te weren. Het waren volledige staatkundige organisaties, met een president, rechters en uitvoerende ambtenaren, met vaste en bijzondere meetings, met zelfverordende wetten en een constitutie in gemoedelijk slechte spelling. Wie zich aan de wetten en besluiten der club niet hield, verloor zijn lidmaatschap. „For the faithful observance and mantanance of all the foregoing laws we mutually pledge our honours, and subscribe our names here unto", zoo eindigt het compact van Johnson County, minder vroom maar van dezelfde strekking als de Covenant der Pilgrim Fathers [1]).

Het is niet de oude puriteinsche geest alleen, die dezen vorm van staatkundige organisatie schept. De zooeven genoemde Robertson en veel van zijn gezellen kwamen uit de binnenlanden der Carolina's, waar de „backwoodsmen" beschreven overeenkomsten plachten aan te gaan met het doel om paardendieven bij afwezigheid van deugdelijke rechtbanken door summiere maatregelen te „reguleeren", en tevens om de koloniale ambtenaren te weerstaan bij de heffing van lasten, die zij onwettig of overmatig achtten. Zonder twijfel waren deze vereenigingen van „Regulators" Robertson's onmiddellijk model bij het stichten van zijn primitieve staatsorde in de wildernis.

1) B. F. Shambaugh, Frontier land clubs or claim associations. Annual report of the American historical association, 1900. I, p. 67.

Wij maken hier kennis met een vorm van associatie, die in de Amerikaansche geschiedenis een buitengewoon groote rol speelt, en die ik de organisatie van het Veemgericht-type zou willen noemen. Het is feitelijk een vorm, die van den caucus en het committee of correspondence niet te scheiden is, enkel de wilde loot van denzelfden stam. De geheime politieke genootschappen als de Sons of Liberty vormen den overgang.

In het meer geordende en beschaafde Oosten vertoonen zich die geheime genootschappen sterk doordrongen van het politieke romantisme der 18de eeuw. De eerste in de rij zijn de Sons of Liberty te New-York, de systematische organisatie van den handwerksstand en de boeren, in het leven geroepen door de aristocratische Whigs bij hun verzet tegen de zegelwet in 1765. Zij ontsnappen terstond aan de leiding van die vaders; zij wijzen een comité van waakzaamheid en een comité van correspondentie aan, bedreigen met „mob law" iedereen, die het gezegeld papier gebruikt, beramen een nachtelijken aanslag op het fort op Guy Fawkes'dag, en houden door middel van hun comité van waakzaamheid een ware inquisitie betreffende handelstransacties, particuliere uitgaven en inkomsten en meeningen. De herberg, waar zij vergaderen, noemen zij „Hampden Hall", als om hun hoog politieke bedoelingen te accentueeren, terwijl hun verwantschap met het veemgericht-type in het oog springt.

In sterke tegenstelling tot de Sons of Liberty staat het genootschap, dat generaal Henry Knox aan het einde van den vrijheidsoorlog in 1783 stichtte, om de officieren uit den krijg, ook de Fransche bondgenooten, vereenigd te houden door een hechten en plechtigen vriendschapsband.

Zij noemden zich de Cincinnati, klank van oud-romeinsche burgerdeugd, die hun terugkeer in het burgerlijke leven aanduidde. Maar die burgerzin had een aristocratische tint. De Cincinnati waren in den vollen zin des woords een orde. Hun zelfgekozen onderscheidingsteeken, een adelaar aan een blauw lint, die onder de handen van den kunstenaar wat komiek uitviel, zouden zij erfelijk overdragen op hun nazaten. Tevens waren zij een politiek genootschap. Zij zouden geregeld in 't geheim beraadslagen over de welvaart der Unie, en inderdaad hebben zij in de eerste twintig jaren van hun bestaan een verstrekkende politieke actie gevoerd, in den geest van de plutocratische Federalisten, een geheime kern in een grootere partij als 't ware. De Cincinnati zijn van den beginne af heftig verdacht, uitgekreten en bespot als aristocraten, zelfs door de voormannen der Federalisten, als Franklin, de beide Adams' en John Jay. Hun erfelijk ordeteeken, het maskerade-ceremonieel bij de inwijding der leden, kwetsten al te zeer den verschen gelijkheidszin. Maar veel meer gold de argwaan toch hun geheime politieke actie: „lowering over our Constitution eternally, — beschrijft Jefferson hen verontwaardigd —, meeting together in all parts of the Union, periodically, with closed doors, accumulating a capital in their separate treasury, corresponding secretly and regularly" [1]). In het jaar van de stichting der Cincinnati was de halve soldij, die aan officieren en soldaten uit de revolutie gedurende het leven zou worden uitbetaald, omgezet in een uitkeering van vijf jaar volle soldij in eens, een

1) Jefferson aan Madison 28 Dec. 1794, Writings, ed. P. L. Ford, vol. VI p. 516; vgl. Jefferson's Anas, Memoirs etc. ed. 1829 vol. IV p. 454.

maatregel, die door het volk als opzettelijke schepping van een geldaristocratie veroordeeld was 1). Inderdaad werden hierdoor de officieren in staat gesteld, om deel te nemen aan de landspeculatie, die eenige jaren later begon. Zoo valt te verklaren, dat officieren uit het revolutieleger de voornaamste oprichters der Ohio Company werden, en zoo zit er een merkwaardig stukje economische geschiedenis vast aan het feit, dat generaal St. Clair, een der voornaamste aandeelhouders, in 1790 de stad aan de Ohio naar de geliefde orde herdoopte in Cincinnati. Tevens wordt duidelijk, waarom de Cincinnati steeds onder de ijverigste voorstanders der Constitutie en de sterkste steun der federalistische regeering worden genoemd.

Tegen de Cincinnati verhief zich in denzelfden tijd een ander quasi-politiek genootschap, dat in zijn huidigen vorm grooter bekendheid heeft in de wereld (ook de Cincinnati bestaan overigens nog). Op grondslag van de oudere Sons of Liberty stichtte een zekere Mooney te New-York in 1789 de patriotsche Society of Saint Tammany or Columbia Order. Tammany was een min of meer fabuleus Indianenopperhoofd van den stam der Delawares. Hier gold in plaats van de ridderlijke naäapselen der Cincinnati een quasi-Indiaansch ritueel van wigwams, tribes, sachems en sagamores. Een dichter van de societeit in 1794 zingt hem toe:

„Immortal Tamany, of Indian race,
Great in the field, and foremost in the chace!
. . . To public views he added private ends,
And lov'd his country most, and next his friends" 2).

---

1) McMaster l. c. vol I p. 177.
2) Hart, American History told by Contemporaries III p. 295.

Doch het is de vraag, of niet van aanvang af de vrienden vóor het vaderland zijn gegaan. Rondom die societeit als kern is de beruchte organisatie van Tammany Hall gegroeid, die de officieele vertegenwoordiging van de Democratische partij in de stad New-York pretendeert te zijn, en wier hemeltergende praktijken onder boss Tweed, boss Kelly en boss Croker de verbaasde aandacht der wereld getrokken hebben.

Tammany levert het treffendste voorbeeld van het „orde"-karakter der Amerikaansche partij-organisatie en van de reeds zeer oude wortels van dat stelsel. Maar er zijn er nog andere genoeg. De overgang van geheim genootschap tot politieke partij wordt in het midden der 19de eeuw vertoond door de Know Nothings. Tegen de toenemende immigratie, met name de Iersche, deed zich een Amerikaansch nationalisme met anti-katholieke kleur gelden. Het belichaamt zich eerst in geheime genootschappen: Order of United Americans, Order of the star spangled banner, Sons of America. Plotseling groeien deze uit tot een staatspartij, met als kern een orde, die in het geheim werkt. De partij krijgt den naam Know Nothings naar de geheimzinnigheid, waarmee de leden het doel der organisatie omhulden. De Know Nothings hebben anti-katholieke relletjes en een verzwakking der Whig-partij tot hun last; zij namen in korte jaren zoo toe, dat zij in 1855 met hun leus „Americans must rule America" zeven staten naar hun hand hadden gezet, waaronder New-York en Massachusetts. Maar bij de presidentsverkiezing van 1856 is het plotseling met hun succes gedaan, en zij verdwijnen even snel als zij opgekomen waren.

Andere organisaties weer blijven beneden het niveau

van een staatspartij, zonder in aard, oorsprong of doel van de Cincinnati, Tammany of de Know Nothings te verschillen. Hier geldt dan de benaming veemgericht-type in volle kracht. Zij ontstaan naar aanleiding van de meest verschillende grieven. Het is niet te verwonderen, dat een hevig op het gemoed werkende kwestie als die der slavernij, reeds vóór het uitbreken van den burgeroorlog met zoo bloedige gewelddadigheid bevochten, dergelijke organisaties opleverde. Levi Coffin, een quaker uit Cincinnati, was het hoofd van de groote geheime organisatie, de Underground Railroad genaamd, om gevluchte slaven aan de Fugitive Slave Law te onttrekken. De kiemen van die organisatie zijn reeds tot in 1786 terug te vinden, maar haar grootste werkzaamheid valt na 1840. Een uitgebreid net van smokkelpaden, waarlangs de negers in veiligheid werden gebracht, overdekte een groot deel der Unie [1]). Mevrouw Beecher Stowe ontleende de stof van haar roman aan haar actieven dienst in deze organisatie en haar omgang met andere leden ervan.

Het gewelddadig karakter van zulk een geheim verbond tegen de slavernij komt nog duidelijker uit in de League of Gileadites voor de redding van gevluchte negers, die gesticht werd door John Brown, den bloedigen strijder en martelaar voor het abolitionisme. „Stand by one another and by your friends while a drop of blood remains; and be hanged if you must, but tell no tales out of school", zoo luidde hun regel.

---

1) Zie W. H. Siebert, The Underground railroad etc. Annual report of the American historical association 1895 p. 395; id. Light on the Underground railroad, American historical review I 1895/6 p. 455.

Den voorstanders der slavernij ontbrak het aan dergelijke organisaties evenmin. Zij noemen zich Vigilance Committee, Committee of correspondence, Self-defensive Association, enz. In den staat Indiana, waar een aanzienlijk deel der bevolking met weerzin de politiek der Noordelijken duldde, bestond tijdens den burgeroorlog een wijdvertakte geheime vereeniging, die zich met den ouden naam Sons of Liberty, of ook wel Knights of the golden circle tooide. Hun middelen waren die van het geweld: verzet tegen de militaire lichtingen, opstand, een aanslag tegen het leven van den gouverneur. Maar hun woorden zijn die der oude vrijheidslievende democratie, gekleurd met den fanatieken hartstocht, die een overwinning der Noordelijken als een gevaar voor leven en bezittingen, voor de eer van vrouwen en dochters placht te schilderen. „This organization is bound to oppose all usurpations of power... Lincoln's government is a usurpation..., I will not agree to remain passive under usurped authority affecting my rights and liberties" [1]). Het is de oude leer van Jefferson.

Na den oorlog hadden in het verwoeste en uitgeputte Zuiden de oude gewoonten van gewelddadigheid en eigen recht zoeken meer dan ooit reden van bestaan. Een partijregeering van het slechtste soort trachtte van uit het Noorden in de zuidelijke staten het systeem van den overwinnaar door te voeren. De carpet-bag-politicians beheerschten er het bestuur. Het verzet van de uit recht en bezit gestooten Zuidelijken belichaamt zich in geheime organisaties, met fantastische namen: The Knights of the White

1) J. A. Woodburn, Parly politics in Indiana during the civil war, Annual report of the American historical association 1902, I p. 250.

Camellia, The Pale Faces, The Constitutional Union Guards, The White Brotherhood, en bekender dan deze de Ku Klux Klan.

Het merkwaardige van de Ku Klux Klan is, dat zij, in Mei 1866 door een groepje jongelieden in een dorp van Tennessee louter tot vermaak opgericht, wel twee jaren het karakter van een grap bewaart, eer zij een machtig en gevaarlijk politiek instrument wordt. Men reed des nachts bij maneschijn in lange gewaden, met witte maskers en hooge bordpapieren hoeden rond, de hoeven der paarden omwikkeld, joeg den negers een doodelijken schrik op 't lijf, en lichtte af en toe een blanken politieker of schoolmeester op. Intusschen verbreidt zich de organisatie van district tot district, daarna van staat tot staat, en tegelijk neemt zij een ernstig en politiek karakter aan. Dan wordt haar leus, het volk van het Zuiden te beschermen tegen onrecht, de constitutie der Unie te verdedigen; nu is haar naam The Invisible Empire of the South, en haar werk dikwijls moord en geweld, totdat na 1870 de regeering haar gaandeweg de baas wordt [1]).

Het is evenwel voor het ontstaan van dergelijke organisaties volstrekt niet noodig, dat de kwestie een zoo emotioneel karakter draagt als die der slavernij. Of moet men liever zeggen, dat alle politieke kwesties in de Vereenigde Staten vanzelve dat heftig beroerende aannemen? In 1786 vormen de voorstanders van het papiergeld te Charleston in Zuid-Carolina een organisatie, die zij de Hint Club noe-

1) Woodrow Wilson, History of the American People, V. p. 59 sq. De naam Ku Klux Klan is volgens sommigen een verbastering van Kuklos, volgens anderen een klanknabootsing met de beteekenis van ons kinderlijk Pief paf poef.

men, welke geregeld vergadert, en een geheim comité aanwijst. De club bedoelt, den voorstanders van hard money heimelijke „hints" te geven. Helpt dit niet, dan bepaalt de club een nachtelijk rendez-vous, dat door het oplaten van drie vuurpijlen wordt aangekondigd, en begeeft zich en corps naar het huis van den vijand, „to hurl down — gelijk het heette — public vengeance on the destroyers of the commonwealth" [1]). Men ziet, en dit is van belang, de club beschouwt zich als dienaar van het publiek belang, als een zuiver staatkundige organisatie.

Dat karakter van would-be politieke partij ontbreekt zelfs niet aan de merkwaardige vereeniging, die de schakel vormt tusschen de genootschappen van het veemgerichttype en de moderne arbeidersorganisatie, de Molly Maguires in de anthracietmijnen van Pennsylvania uit de jaren 1854 tot 1877 [2]). Dit genootschap is in zooverre niet als specifiek Amerikaansch te beschouwen, dat het uitsluitend katholieke Ieren telde. De Ieren, gewoon aan geheime vereenigingen en verzet tegen den staat, hadden in de Amerikaansche samenleving, met haar soortgelijke zeden, volop gelegenheid, die neiging te ontplooien. De Molly Maguires werkten tegen gehate mijnbazen met een georganiseerd systeem van waarschuwingen gevolgd door moord, en wisten zich tegelijk te verheffen tot een politieke macht, die het plaatselijk bestuur in haar hand had, en waarmee rekening moest worden gehouden, totdat een emissario van Allan Pinkerton's Detective Agency hen ten val brengt.

---

1) McMaster vol. I p. 287.

2) J. F. Rhodes, The Molly Maguires in the Anthracite region of Pennsylvania. American historical review XV 1909, p. 547.

De Amerikaansche arbeidersorganisatie verraadt in haar oudsten vorm nog duidelijk haar verwantschap met het veemgericht-type. De Knights of the Labor vertoonen dat karakter reeds in hun romantischen naam, in hun zeer geheimen aard, in den godsdienstig dwependen vorm, waarmee zij in profetische verwachting den acht-urendag voorstaan, in hun aandeel aan de bloedige stakingen van de periode 1870 tot 1885 en tenslotte in hun ondergang in een corrupte bevoordeeling der leiders. Van den anderen kant duidt de naam Labor conspiracy voldoende aan, onder welk licht de regeering de opkomende arbeidersbeweging zag.

De beteekenis der geheime genootschappen in het politieke leven van Amerika wordt nog geïllustreerd door het feit, dat enkele staten in hun constituties er bepalingen tegen opnemen. Als algemeen verschijnsel beschouwd, zou men nu wellicht het hier vermelde als volgt kunnen samenvatten. In de Amerikaansche geschiedenis komt een belangrijke functie toe aan spontaan zich organiseerende kernen van politieke overtuiging, doorgaans meer gericht op verzet en geweld dan op constructie, en waar dikwijls het publieke belang in hooge mate door private belangen wordt overschaduwd. De politieke overtuigingen, verbonden aan groepbelangen, hebben in dit middel, in verband met de groote vrijheid van actie, een groote gemakkelijkheid, om zich direct te realiseeren; de sterke zin voor organisatie levert een rijke bron van kracht en élan, maar ook een gereede aanleiding voor verregaand bederf. Aan deze vormen van organisatie blijft, ook al dient de persoon het gestelde doel zonder voorbehoud, niettemin een sterk individualistische trek eigen; men zou ze individualis-

tische organisatie, of beter nog georganiseerd individualisme kunnen noemen.

Het is juist de groote individualist Thomas Jefferson geweest, die den zin van zijn landgenooten voor organisatie in dienst heeft gesteld van de groote politiek. Zijn tegenstanders, de Federalisten, waren een machtige kapitalistische groep, tegen wie de (oude) Republikeinen (de latere Democraten!) niet hadden kunnen opkomen, wanneer Jefferson niet de kernen van hechte organisatie, die in de quasi-jacobijnsche Democratic Societies van 1794 verrezen tegen de zittende regeering, had aaneengesmeed tot een groote fijn bewerktuigde en zeer geheim geleide staatspartij. Zoo waren de Republikeinen den Federalisten voor in organisatie, toen zij de overwinning van 1800 behaalden, voor goed. De Federalisten schimpten in 1794 op de „self-created societies", die na den maaltijd hun werk begonnen, de deuren grendelden, en in het duister stemden. Zij verklaarden het systeem van partij-conventies, dat hun tegenstanders ontwikkeld hadden, te verachten, maar heimelijk en te laat volgden zij het zelven na [1]).

Hoe de enorme, ingewikkelde organisaties der twee groote partijen zich verder hebben ontwikkeld, en hoe zij zijn ontaard, komt in een volgende verhandeling ter sprake. Waar het hier op aan komt, is het feit, dat het Amerikaansche partijleven altijd, ook in zijn reusachtige uitgebreidheid, de trekken en het sentiment van die spontane, emotioneele organisaties heeft bewaard, waarin zijn oorsprong ligt. Nog altijd plegen zich de onmiddellijke politieke strevens in Amerika terstond om te zetten in nieuwe, dikwijls

1) S. E. Morison, The First National Nominating Convention 1808. American historical review XVII 1912, p. 744.

zeer locale partijen, doorgaans van sterk ethisch-enthousiast gehalte, soms van zeer korten duur. Doch ook aan de twee groote partijen zijn nog altijd zekere primitieve trekken eigen.

De strikte partijdiscipline en de partijtrouw zonder voorbehoud zouden met het individualistische karakter van het Amerikaansche volk slecht te rijmen zijn, wanneer zij niet wortelden in dat „orde"-besef, dat reeds de Sons of Liberty en de Cincinnati doordrong. In denzelfden tijd, tusschen 1865 en 1880, dat de bewerktuiging der beide partijen tot het uiterste volmaakt werd, zoodat hun ingewikkeld mechanisme elken vezel van het burgerlijk leven doordrong, was de reëele politieke tegenstelling, die hen scheidde, voortdurend aan het afnemen. Er was niet meer, indien zij er ooit geweest was, één groote republikeinsche overtuiging tegenover een democratische. Er waren nog zekere vereerde leuzen, zekere afwijkingen in algemeene neiging, bij voorbeeld naar staatsinmenging of niet, maar de belangen liepen dooreen, en de organisatie zat tot in haar kleinste onderdeelen vast aan de speciale belangen. Daardoor behield de organisatie enkel reden van bestaan in zich zelve; zij was sui generis geworden, een macht, te groot en te geliefd, om uit de maatschappij en uit het gemoed te kunnen worden weggenomen. Het was geen politieke overtuiging meer, die de leden samenhield, maar traditie en loyauteit van een quasi-religieus karakter. „The truth is," zegt een Amerikaansch geschiedschrijver, „that the political party is to many of its participants an order, existing for its own pomp and grandeur, and having in their minds no direct connection with public service" [1]).

1) A. B. Hart, National ideals p. 178.

Van een specifieke organisatie als Tammany geldt dit natuurlijk in hoogere mate. Het sentiment van de „better sort" aanhangers van Tammany wordt door een Amerikaan aldus beschreven: „He considers that Tammany is, on the whole, a good body, that it gives New-York a good government, that it stands for what is manly and patriotic. It troubles him somewhat that a few of the leaders are said to be acquiring ill-gotten gains; and if the scandal increases he will overthrow those leaders and appoint others in their stead. Meanwhile Tammany is his party, his church, his club, his totem. To be loyal to something is almost a necessity of all incorrupt natures" 1). Het is de houding, die lapidair is uitgedrukt in het woord van den republikeinschen boss Thaddeus Stevens, uit de jaren 1860/70, toen men hem vertelde, dat een candidaat voor zeker ambt een „damned rascal" was: „All I want to know is, whether he is *our* damned rascal".

Het is niet alleen het „orde"-besef, dat getuigt van de voortdurende verwantschap der Amerikaansche staatspartijen met primitieve vormen van associatie. In datzelfde licht is ook te beschouwen, wat men het sport-besef van het Amerikaansche partijleven zou kunnen noemen, hetwelk zich vooral openbaart bij de presidentsverkiezing. Boutmy heeft het treffend uitgedrukt. „La démocratie américaine est issue d'une société d'aventuriers et d'hommes d'affaires, c'est-à-dire de spéculateurs et de joueurs, et le tempérament qui répond à cette origine est celui qui s'est déployé dans la vie politique. Ce qui la pénètre, la colore et lui donne sa physionomie, c'est un sport effréné,

1) H. C. Merwin, Atlantic Monthly 1894, geciteerd door Bryce II p. 402.

large, bruyant, grossier, optimiste, sans animosité ni rancune, de très-mauvais ton et de très-belle humeur" [1]). De politiek heeft inderdaad in de Vereenigde Staten veelal meteen de functie moeten vervullen van volksvermaak, bij de schaarsche gelegenheid tot ander amusement. Het spel-element, dat niet alleen bij primitieve volken in de gewichtigste dingen der cultuur tot uiting komt, is er sterk ontwikkeld, getuige de groote rol van versjes, „slogans", verbranden in effigie enz. sedert de dagen der revolutie, getuige de mass-meetings en optochten met hun vertoon van vlaggen, cocardes en symbolen, die in zwang kwamen sedert de presidentsverkiezingscampagne van 1840. Een schimpwoord van een dagblad der tegenstanders verhief opeens de „log-cabin", de pioniershut, waarin de candidaat der Whigs, W. H. Harrison, geboren heette, tot partijsymbool. Overal werden log-cabins opgericht, met evenveel enthousiasme begroet als ooit de vrijheidsboom. Van dat spel-element getuigen nog altijd de Campaign clubs voor de presidentsverkiezing en de onderscheiding der kansmakende candidaten in Favorites, Dark Horses en Favorite sons [2]). Een staaltje uit de kleine politiek: een debater gaat het afleggen. Opeens klinkt achter uit de zaal een stem: „Tom, call him a liar, and make it a fight."

Evenals het orde-besef juist door de geweldige uitbreiding der organisatie eer is toegenomen dan verzwakt, zoo heeft ook het sport-besef gewonnen, naarmate de gelegenheid zich aanbood, om een overmatig aantal partijgenooten in politieke vergadering bijeen te brengen: het werk der spoorwegen. In een nationale partij-conventie

1) L. c. p. 143.

2) Zie over de beteekenis dier termen Bryce II ch. 70.

voor de presidentskeuze, waar 1000 afgevaardigden met 1000 plaatsvervangers en 14.000 toeschouwers te zamen zijn, werkt het getal evenzeer de opwinding in de hand, als het een debat en oordeel feitelijk onmogelijk maakt. Vandaar een terugkeer tot praktijken, zooals de Lycurgische wetgeving ze te Sparta heet te hebben gekend: het votum bij overschreeuwen. De eerste partijconventie, waar de nominatie bij enthousiasme in praktijk werd gebracht, was die, waar Lincoln tot candidaat der Republikeinen werd aangewezen te Chicago in 1860, toen behalve de aanwezigen nog duizenden op het dak de beraadslagingen volgden.

„The Sewardites marched as usual from their headquarters at the Richmond House after their magnificent band, which was brilliantly uniformed—epaulets shining on their shoulders, and white and scarlet feathers waving from their caps—marched under the orders of recognized leaders, in a style that would have done credit to many volunteer military companies. They were about a thousand strong, and protracting their march a little too far, were not all able to get into the wigwam (zoo heet het gebouw, waar een conventie bijeenkomt). This was their first misfortune. They were not where they could scream with the best effect in responding to the mention of the name of William H. Seward." — In ademlooze stilte beginnen de verhandelingen. Zoodra echter de naam van Seward wordt genoemd, breekt een geestdriftig applaus los. — „When Mr. Judd named Lincoln, the response was prodigious, rising and raging far beyond the Seward shriek." — Diens aanhangers geven het niet op, en slagen in een nog heviger schreeuw. „The effect was startling.

Hundreds of persons stopped their ears in pain. The shouting was absolutely frantic, shrill and wild." — Nog eenmaal dus voor Lincoln. „I thought the Seward yell could not be surpassed," maar jawel, „the Lincoln boys... took deep breaths all round, and gave a concentrated shriek that was positively awful, and accompanied it with stamping that made every plank and pillar in the building quiver." — In de zoo geschapen overspanning heeft de stemming plaats; onder de onmiddellijke physieke bedwelming van het geschreeuw gaat het benoodigde stemmenaantal op Lincoln over. Als dronkenen waggelen de uitgeputte politici naar huis [1]).

Deze schreeuwgewoonten bestaan nog altijd voort, maar zij hebben hun spontaan karakter verloren. Het applaus wordt op kunstige wijze opgezet en gaande gehouden. Als de voorstanders van één candidaat ermee beginnen, moeten de anderen volgen. In de Democratische Conventie van 1912 werd eerst de naam van den candidaat Underwood toegejuicht gedurende 20 minuten, daarop die van Clark gedurende 1 uur en 5 minuten, vervolgens die van Wilson 1 uur en 15 minuten.

Zulke trekken zijn wel geschikt om het emotioneel karakter der Amerikaansche politieke organisatie in een helder licht te stellen. De Amerikaan zelf ziet dat emotioneel karakter zeer goed in, ten minste in den politieken tegenstander. Wanneer Roosevelt breekt met Taft, en de scheuring in de Republikeinsche partij voltrokken wordt, tengevolge waarvan de Democraten met Wilson in 1912 het pleit winnen, hoont Taft de nieuwe Progressieven als

1) M. Halstead, Caucuses of 1860, bij Hart, American history told by Contemporaries, IV p. 155.

„political emotionalists or neurotics." De Progressieve conventie te Chicago kenmerkte zich door een geest van vrome vurigheid, waartoe de groote plaats, die hier voor de eerste maal de vrouwen innamen, zeker bijdroeg. Roosevelt's beginselverklaring was een geloofsbelijdenis, en zelfs de vijandige pers moest erkennen, dat geen partijconventie sedert de stichting der Republikeinsche partij in 1856 die der Progressieven had geëvenaard in geestdrift en devotie [1]). Met dat al was reeds bij de volgende presidentsverkiezing in 1916 de nieuwe Progressieve partij zoo goed als verdwenen, opgelost, ten deele teruggekeerd in den schoot van de oude hechte Republikeinsche organisatie.

Er is evenwel een gebied van organisatie, waar het emotioneel element geheel ontbreekt: de economische organisatie. En het behoeft geen betoog, dat hier een nog belangrijker veld van onderzoek ligt naar de grondslagen der Amerikaansche cultuur. Met het bepalen van enkele trekken, die den politieken associatiezin van het Amerikaansche volk kenmerken, is nog niet het halve werk gedaan. Nu rijzen eerst de vragen: hoe is de verhouding van individualisme en organisatie in de geschiedenis van Amerika's economische ontwikkeling? Is daar tegenstelling tusschen die beide begrippen, of is er hetzelfde wisselspel, dat ook in de politieke geschiedenis individualisme en organisatie zoo eng verbonden houdt? — Voor het beantwoorden van die vragen echter schiet een zuiver historisch onderzoek te kort; hier wordt een staathuishoudkundige en sociologische behandeling vereischt, die aan meer be-

1) Ch. A. Beard, Contemporary American history 1877—1913, p. 357, 370.

voegden blijve overgelaten. Met een enkele opmerking slechts wil ik het onderwerp uit de historische haven in de wijde zee der sociologie loodsen.

De economische associatie, met andere woorden de kapitalistische vennootschap, is in Amerika de eersteling der revolutie geweest. Vóor dien tijd kent men slechts de groote compagnieën met monopolie, door moederlandsche belangen beheerscht. Het denkbeeld corporatie is nog verbonden aan dat van privilege, en het is de vrees voor monopolies, die het opkomen van handelsvennootschappen tegenhoudt. Eerst de revolutie ruimt zoowel de psychologische als de politieke bezwaren op. Zij had betrekkingen tusschen zakenmenschen in het leven geroepen, en groote combinaties van Amerikaansch kapitaal mogelijk gemaakt [1]). De bevestiging van de veiligheid, die voor het publiek vertrouwen noodig was, bracht eerst de Constitutie in 1789. Zoo ziet men in de geheele periode vóor 1774 slechts 6 handelsvennootschappen erkend, in die der revolutie en confederatie van 1774 tot 1789 21, terstond daarop in de eerste elf jaren der Constitutie 200, waarvan éen, de Nationale bank, door de Unie zelf geoctroyeerd.

Nu is het de aandacht waard, dat de handelsvennootschap niet enkel aansluit bij de oude groote compagnieën, maar evenzeer bij particuliere vereenigingen van niet-mercantiel of niet uitsluitend mercantiel karakter. Tot in de 19de eeuw bleef zoowel in Engeland als in Amerika een zekere tegenzin bij het publiek bestaan tegen corporaties,

---

1) S. E. Baldwin, American business corporations before 1789, Annual report of the Am. hist. association 1902, I p. 253; J. S. Davis, Essays in the Earlier History of American corporations, Harvard Economic Studies vol. XVI, 1917.

die enkel voor privaat voordeel werkten [1]). Op tal van punten ziet men dan ook den overgang van nuttige vereeniging tot handelsvennootschap. Hier ligt de verbinding tusschen de spontane organisaties, die vroeger behandeld werden, en de economische aaneensluiting. De eerste brandwaarborgmaatschappij te Philadelphia is aanvankelijk een club, die maandelijks vergadert met boete op afwezigheid. De oudste levensverzekering in Pennsylvania in 1759 heet „The corporation for the relief of poor and distressed Presbyterian ministers, and of the poor and distressed widows and children of Presbyterian ministers." De oudste bank, die van Robert Morris, vloeit voort uit een patriotsche onderneming, om in den oorlog het geschokte crediet der Vereenigde Staten te steunen. De eerste corporatieve onderneming in New Jersey noemt zich nog zorgvuldig „Society for establishing useful manufactures". Eerst in 1795 geeft een staat, Noord-Carolina, een algemeene vrijheid tot corporatie, die tevoren was beperkt voor godsdienstige, liefdadige en letterkundige doeleinden.

De economische en de politieke organisatie hebben dus gemeenschappelijke wortels in den aangeboren zin voor aaneensluiting tot een doel, dat niet alleen het belang maar ook de moraal raakt. Doch terwijl de politieke organisatie haar spontaan, emotioneel, kortom menschelijk karakter bewaart, ontbeert de economische organisatie dat van aanvang af door den dwang van het kapitaal. Zij is in veel hoogere mate dan de politieke organisatie gevangen in het groote proces van de mechaniseering der cultuur.

---

1) Baldwin l. c. p. 267.

Organiseering wordt mechaniseering, dat is het fatale moment der moderne beschavingsontwikkeling. Vandaar dat de term gemeenschapszin, het motief voor de politieke organisatie, voor de economische niet past. Juist daar, waar de economische organisatie haar reusachtigste afmeting heeft bereikt, in de Amerikaansche trust, is het sentiment, dat haar vervult, weer zuiver individualistisch geworden. De groote beheerschers der industrie beschouwen zich opnieuw als pioniers, die onder veranderde omstandigheden het oude werk der ontwikkeling van de natuurlijke schatten der natie voortzetten. In naam van het oude individualisme, dat Amerika groot heeft gemaakt, eischen zij de vrijheid op voor de onbelemmerde doorwerking van het groot-kapitalistische streven. Knot men den geest, die dat streven bezielt, dan breekt men Amerika's beste kracht, meenen zij.

Ook de vluchtige aanduiding van de problemen, die de geschiedenis der economische associatie meebrengt, kan slechts de conclusie versterken, welke uit het voorafgaande scheen voort te vloeien: het begrippenpaar Individualisme en Associatie doet zich in de Amerikaansche geschiedenis veel minder als een tegenstelling gelden, dan men, uitgaande van de Europeesche, zou verwachten.

II

DE VERWERKTUIGELIJKING VAN HET GEMEENSCHAPSLEVEN

Wanneer Tocqueville het einde van zijn uitvoerige beschouwingen over de democratie in Amerika nadert, vat hij de resultaten van zijn ernstige observatie der Amerikaansche gemeenschap samen in een vooruitblik. Als mijmerend met half gesloten oogen ziet hij, waartoe de verschijnselen, die hij had waargenomen, in de toekomst moeten leiden. Niet voor Amerika alleen geldt het beeld, dat hij ontwerpt; het is de toekomst der democratie zelve, in haar grootsten en jongsten vertegenwoordiger beschouwd. Het kenmerk van dat beeld is nivelleering, afslijping en uitwisseling van alle eigenaardigheden door de onderlinge gelijkheid, waarin met het politieke ook de economische en geestelijke verschillen opgaan. „Les riches sont clairsemés et impuissants; ils n'ont point de priviléges qui attirent les regards". „Les grandes richesses disparaissent; le nombre des petites fortunes s'accroît...; il n'y a plus de prospérités extraordinaires ni de misères irrémédiables... Les âmes ne sont pas énergiques; mais les mœurs sont douces... Tous les liens de race, de classe, de patrie, se détendent" [1]).

Wie in dezen tijd die woorden leest, moet zich afvragen, hoe het mogelijk is, dat zulk een klare geest als Tocqueville, met den scherpen blik voor reëele verhoudingen, dien hij bezat, zich zoo heeft kunnen bedriegen

1) De la démocratie en Amérique, t. III p. 411, 542, Oeuvres t. III.

in de richting van den grooten stroom, die aan zijn oog was voorbijgevloeid. De rijken dun gezaaid en machteloos! de geesten niet energiek! de banden van ras, klasse en vaderland verslapt! Van bijna alles schijnt het tegendeel uitgekomen. — Zou het niet zijn, dat Tocqueville te uitsluitend een politisch denker is geweest, te zeer nog opgegroeid in de school van Montesquieu, zijns ondanks nog te zwaar beladen met de redelijke verklaring van het Atheensche staatsleven, en zonder genoegzaam besef voor de economische factoren? — Of oordeelen wij te vroeg, en blijft aan een latere toekomst en een volmaakter Amerikaansche democratie de verwezenlijking van Tocqueville's gezicht voorbehouden?

De mannen, die in Amerika zelf de groote groeiende democratie met al haar gebreken en tegenstrijdigheden te sturen hadden, zagen het wel anders in. Andrew Jackson zag aan het einde van zijn presidentsloopbaan in 1837 de toekomst als den strijd van de geldaristocratie der enkelen tegen de democratie der menigte; de voorspoedigen zullen de eerlijke werklieden door het crediet- en papierstelsel tot houthouwers en waterputters maken [1]). Het individualistische Westen der pioniers had reeds lang begrepen, welk gevaar er van de organiseerende macht van het groot kapitaal dreigde. Een kwart eeuw later spreekt Abraham Lincoln, man van het Westen evenals Jackson, dezelfde zorg opnieuw en dringender uit. In de presidentieele jaarboodschap aan het Congres op 3 December 1861 verklaarde hij zich geroepen, om een waarschu-

1) F. J. Turner, Social forces in American history. American historical review, vol. XVI 1910/11, p. 226. — „Houthouwers en waterputters" ontleend aan Jozua 9 : 21, 23, 27.

wende stem te verheffen tegen de nadering van een hernieuwd despotisme, dat van het kapitaal.

„It is not needed nor fitting here that a general argument should be made in favor of popular institutions; but there is one point... to which I ask a brief attention. It is the effort to place capital on an equal footing with, if not above, labor, in the structure of government. It is assumed that labor is available only in connection with capital; that nobody labors unless somebody else, owning capital, somehow by the use of it induces him to labor... But these assumptions are false... labor is prior to, and independent of capital. Capital is only the fruit of labor, and could never have existed if labor had not first existed. Labor is the superior of capital, and deserves much the higher consideration... No men living are more worthy to be trusted than those who toil up from poverty; none less inclined to take or touch aught which they have not honestly earned. Let them beware of surrendering a political power which they already possess, and which, if surrendered, will surely be used to close the door of advancement against such as they and to fix new disabilities and burden upon them, till all of liberty shall be lost" 1).

Lincoln's kijk op het groote vraagstuk is evenmin als die van Jackson socialistisch. Hij ziet het als het probleem van de handhaving der individueele zelfstandigheid in de economische mededinging, en hij acht het blijkbaar nog een probleem, dat kan worden opgelost door louter politieken wil en met politieke middelen. Het was hem niet meer opgelegd, aan zulk een taak zijn grooten ernstigen

1) American history leaflets, ed. by A. B. Hart & E. Channing, no. 26. Extracts from Lincoln's State Papers. p. 9.

geest te wijden. Toen hij de redding van den staat had volbracht, was zijn levenswerk afgeloopen. En onmiddellijk na zijn dood begonnen de krachten, wier werking hij gevreesd had, zich zoo bovenmatig te ontplooien als nooit te voren. Van het groote proces, dat de concentratie van het kapitaal teweegbracht, namen de beide factoren: de mechaniseering van den industrieelen arbeid en de corporatieve organisatie van de onderneming na den burgeroorlog ontzaglijk toe in beteekenis.

Amerika had een belangrijk aandeel gehad in de machinaliseering van de productie en het vervoer. De groote uitgestrektheid van het land en de sterke drang, om het te ontginnen en te benutten, maakten hier de behoefte aan technische middelen, geschikt om de arbeidshoeveelheid te vergrooten, dringender dan elders. De problemen van bewerking der grondstoffen en beheersching van den afstand werden er sedert de dagen van den onafhankelijkheidsoorlog gezocht met ongeduld en overgave. Fulton was onder tal van zoekers een vinder, en geruimen tijd, eer Engeland de praktische oplossing leverde van het stoomverkeer te land, waren in Amerika velerlei plannen van spoorwegen met of zonder stoom aan de orde [1]). Wanneer de planters van Georgia hooren, dat de huisonderwijzer van generaal Nathanael Greene een vindingrijk man is, komen zij op diens landgoed bij Savannah den jongen Eli Whitney smeeken, om het werktuig te construeeren, dat de katoenvezels van de zaden kon ontdoen. Whitney had nog nooit een katoenplant in het zaad gezien. Hij zette zich te werk, leende het geld, moest zelf zijn

1) Zie MacMaster, History of the People of the U. S. vol. V p. 138 ss.

ijzerdraad trekken en zijn gereedschappen vervaardigen. Weldra was de cotton gin (gin = engine) ontworpen (1793). Van nu af werd Whitney's geschiedenis die van zoovele uitvinders: tegenwerking, bedrog, teleurstellingen zonder eind. Het werkmodel, met zooveel moeite tot stand gebracht, werd hem half voltooid ontstolen. Toen hij opnieuw in de constructie was geslaagd, werd de machine spoedig door anderen nagemaakt. Twee staten trokken met de schandelijkste onbillijkheid zijn patent in.

Intusschen wijzigde zijn uitvinding den geheelen economischen en socialen bouw van het Zuiden. De katoenteelt, nu in staat, om groote hoeveelheden van een tot bewerking geschikt product af te leveren, werd de volstrekt overheerschende bouw van het gansche gebied. De slavernij, die reeds in 1776 door velen uit het Zuiden beschouwd werd als bestemd om te verdwijnen, werd door de eischen van den grooten katoenbouw de onmisbare grondslag van de economische verhoudingen, en kreeg die bevestiging, welke haar tot de spil van alle Zuidelijke politiek maakte. Het vernuft van één had duizenden aan banden gelegd.

Even belangrijk maar onvoorwaardelijk zegenrijker was de uitvinding van de oogstmachine voor de nieuwe landen in het Noord-Westen. Mac Cormick was opgegroeid met het vraagstuk, om een werktuig te vinden, dat den arbeid van het oogsten in het groot kon verrichten. Zijn vader had er een ontworpen in 1816. Het was in 1831, dat de zoon Mac Cormick met zijn reaper slaagde, en van toen af was de ontwikkeling van de rijke korenstaten in het Noord-Westen mogelijk geworden. Omstreeks 1860 berekende men, dat de Mac Cormick reaper het jaarlijksch

inkomen des lands met tenminste $ 55.000.000 had doen toenemen, en verklaarde de staatssecretaris Seward, dat dank zij die uitvinding de lijn der cultuur zich jaarlijks dertig mijlen westwaarts verplaatste.

Het spreekt vanzelf, dat de machinaliseering van het landbouwbedrijf slechts vrucht kon dragen in verband met de ontwikkeling van het vervoer. De toepassing van het stoomvermogen op het verkeer was sedert het tweede tiental jaren der negentiende eeuw bezig, de gansche economisch-geografische gesteldheid van Noord-Amerika om te zetten.

Vóor de opkomst van de stoomvaart liepen de lijnen van het verkeer in de Vereenigde Staten hoofdzakelijk in de richting van Noord naar Zuid. In die richting stroomen min of meer al de rivieren, die monden in den Atlantischen Oceaan. Vandaar de eenigszins trapsgewijze vorm, waarin de grenzen der oude Atlantische staten aan elkander aansluiten. De jonge landen in het Westen hadden eveneens als eenige verkeersader den waterweg naar het Zuiden, de Mississippi. De machtige stroom was slechts in die richting te gebruiken; de platboomde vaartuigen, waarmee de handel de rivier afzakte, werden, te New-Orleans aangekomen, verkocht en gesloopt, en men trok in een moeilijke, langdurige reis over land weer huiswaarts. Toen de stoomboot verscheen, veranderden deze verhoudingen ten eenenmale. De opvaart van de Mississippi werd nu mogelijk, maar daarmee ook de kans groot, dat het Westen nog meer dan voorheen in het Zuiden zijn afzetgebied en koopland zou hebben. De Oostelijke Staten begeerden om 't zeerst kanalen van Oost naar West, en de kwestie van „internal improvements", de vraag, in

hoeverre de Constitutie veroorloofde, om van Uniewege den aanleg van verkeerswegen in het belang van bepaalde Staten te bevorderen, werd een der strijdpunten van het politieke leven.

Het duurde evenwel niet lang, of de spoorweg kwam de taak der verkeersontwikkeling grootendeels van de binnenstoomvaart overnemen. De beteekenis van den spoorweg voor Amerika's groei is nauwelijks te overschatten. De natuurlijke verkeersrichting van Noord naar Zuid werd door den aanleg van spoorwegen letterlijk dwars doorgestreept. Oost-West werd nu de overheerschende richting van de gansche economische ontwikkeling van het land. Toen president Lincoln bij het begin van den burgeroorlog met een regeeringscommissaris over een spoorwegkaart de mogelijkheden van het militair vervoer besprak, uitte hij zijn verbazing, dat al de spoorwegen in de richting Oost-West liepen. „Mr. President, — merkte de ander op —, if the railroad lines had run North and South, there would have been no war."

Reeds in 1844 beschouwde Emerson het als de groote politieke belofte van den spoorweg, dat hij de Unie stevig zou houden, wier dagen reeds geteld schenen door de ondoenlijkheid alleen van het vervoer van afgevaardigden, rechters en ambtenaren [1]).

De spoorweg beduidt echter in Amerika nog heel wat meer dan de bespoediging en uitbreiding van het verkeer door de machinale kracht. Hij dient er niet alleen om bestaand verkeer te bevorderen, maar om de bewoning en bebouwing zelf van nieuwe gebieden mogelijk te maken.

---

1) Emerson, The Young American, Works ed. Routledge p. 626.

Doch in die functie van het werktuig, dat de cultuur schept, is de spoorweg ondergeschikt aan de macht van het groot kapitaal. Het zijn niet de belangen der pioniers in de nieuwe grenslanden, die den aanleg der spoorwegen beheerschen, niet de natuurlijke eischen van het verkeer en de bodemexploitatie, maar de financieele belangen van de groote geldmacht. De oude strijd van het individualistische Westen tegen het georganiseerde kapitaal van het Oosten wordt voortgezet onder omstandigheden, die de kapitalistische macht buitengewoon versterkt hebben. Zij beschikt nu immers over het middel bij uitnemendheid, om het Westen economisch te beheerschen, den spoorweg. In den eersten tijd kwam het voor, dat de bewoners van Westelijke steden zich met hooivorken en smidshamers kwamen verzetten tegen de aaneensluiting van spoorweglijnen [1]). Het Westen werd meer dan ooit het veld voor de groote speculaties.

De spoorweg werd het uitgangspunt van de nieuwe organisatievormen van het bedrijf. De oudere economische associaties betroffen voornamelijk het bankwezen, de stoomvaart en andere vervoermiddelen, de verzekering en in beperkte mate de industrie. Het waren alle organisaties van kleinen omvang, wier werkzaamheid begrensd was binnen een matig gebied. De spoorweg evenwel brengt terstond zoo hooge kosten van aanleg en bedrijf mee, dat hij dwingt tot vorming van groote maatschappijen. En die maatschappijen worden spoedig zoo talrijk, dat zij elkander bestrijden met al de macht, die hun ten dienste staat. Tusschen 1865 en 1884 stijgt het getal

1) B. H. Meyers, Annual Report of the American historical association 1907 I p. 119.

spoorwegmijlen van 34.000 tot 121.000. In éen tijdperk van vijf jaar (1879—1884) nam het met bijna de helft toe, of viermaal zooveel als de aanwas der bevolking bedroeg. De zuiver economische functie van den spoorweg is bij dien ongekenden wedijver geheel verloren gegaan. Het was dikwijls niet eens met het oog op een toekomstige verkeersontwikkeling, dat een spoorweg werd aangelegd, maar enkel uit financieel-strategische overwegingen, om een concurrent te hinderen. Of wel om een onderneming, die wankel stond, omhoog te houden door het lokken van nieuw kapitaal, zooals bij voorbeeld in 1882 de West Shore alleen diende, om de New York Central boven water te houden. Zwakke lijnen zoeken vracht tot elken prijs. Door de overmatige uitgifte van aandeelen vertegenwoordigt de spoorweg niet meer een reëele, op de natuurlijke rijkdommen gebaseerde waarde. De promoters en ondernemers in de groote financieele centra van het Oosten zagen voor hun winsten niet meer in de eerste plaats naar den bevrachter in het land zelf, maar naar den speculeerenden belegger.

Er is zoodoende in de geheele functie van den spoorweg een mechanisch element gekomen, dat in elk opzicht een bedreiging der cultuur uitmaakt. De mechanisch werkende macht van het kapitaal heeft zich meester gemaakt van het groote nieuwe werktuig, dat nu niet meer het onmiddellijk doel, waarvoor het was uitgedacht, eenvoudig dient. De staat was niet bij machte, de schade te keeren, die zoodoende wordt teweeggebracht: de spoorwegmaatschappijen waren door corruptie de baas over de volksvertegenwoordigingen der Staten en de gerechtshoven. De voorkeurtarieven werkten steeds verder in

de richting van bevoordeeling van de groote handelaars boven de kleine, de verheffing van kapitaalmacht boven individueelen ondernemingszin, de concentratie van den handel in de groote centra. Het was weer het Westen en het Zuiden, dat steeds aandrong op een ingrijpen van het federaal gezag in de spoorwegpolitiek.

In 1887 kwam de Interstate Commerce Commission tot stand, van welke op den duur de handhaving van het staatsgezag over de spoorwegen zou uitgaan. Maar in haar eerste jaren had zij nog weinig macht, en allerminst kon zij den voortgang stuiten van de concentratie der spoorwegondernemingen, die mechanisch zich uit de ongebreidelde concurrentie ontwikkelde. Verbodsbepalingen tegen 'pools' en 'rebates' hadden enkel tengevolge, dat geheime afspraken in de plaats traden van openlijke overeenkomsten. Omstreeks 1890 begon het tijdperk der groote consolidatie, die de tijdelijke en losse 'pools' verving. Vijf jaren later was de helft van alle Amerikaansche spoorwegen onder het beheer van ongeveer 40 maatschappijen vereenigd. De groote financieele machten, gestuurd door individueele leiders als Harriman, bewerkstelligen harmonie van belangen tusschen de reeds aaneengesloten groote groepen van spoorwegmaatschappijen. De tariefoorlogen houden op, en het doorgaande verkeer wordt gebaat, doch niet zoozeer als de macht van de geconcentreerde kapitalistische organisatie.

Het eigenaardige van den technischen vooruitgang is, dat hij tegelijk het middel levert, dat nieuwe, hechter vormen van organisatie mogelijk maakt, en het voorwerp, waaraan die organisatie zich voltrekt. Zonder de snelle verplaatsbaarheid, die de spoorweg brengt, is de gecon-

centreerde leiding van het bedrijf niet mogelijk, en tevens is de spoorweg zelf het eerste en belangrijkste voorwerp van die concentratie. Die verhouding van middel en voorwerp is eenigszins anders bij de telegraaf en de telefoon. Ook deze hebben als voorwerpen van particuliere onderneming in de ontwikkeling van het economische leven van Amerika een belangrijke plaats; men denke slechts aan de operaties van Jay Gould met de groote telegraafmaatschappijen. Doch hun werking als technische middelen, die de nieuwe bedrijfsvormen mogelijk maken en in 't leven roepen, is van veel meer gewicht, ja zelfs, als men wil, essentieeler nog dan die van den spoorweg. Hun invloed is niet zoo gemakkelijk als die van den spoorweg te demonstreeren aan cijfers van mijlen en tijden. De arbeidsbesparing, die telegraaf en telefoon geven, is nauwelijks in getallen uit te drukken. Hun werking is veel diffuser. Maar zij is tevens veel onmiddellijker, omdat het een psychische werking is. Zij maken het oude beeld van de maatschappij als een menschelijk organisme tot waarheid. Reeds een jaar na de eerste toepassing van Morse's uitvinding voorspelde de postmeester-generaal den invloed van de telegraaf op de concentratie van het kapitaal: in de handen van particulieren zou zij het machtigste instrument kunnen worden, dat de wereld ooit gekend had, om groote speculaties te bewerkstelligen, en zoodoende de velen te berooven ten bate der weinigen [1]). Het springt in het oog, dat in dit opzicht de cultuurbeteekenis van de telefoon nog belangrijker is dan die van de telegraaf, want de telefoon heft in nog sterker mate den afstand op

1) Report of the Postmaster-General 1845, bij McMaster VII p. 132.

door het onmiddellijke wisselgesprek. Hoezeer ook voorbereid door spoorweg en telegraaf, eerst door de telefoon wordt de moderne leiding van het geconcentreerd bedrijf mogelijk.

Van de overige winsten der machinale techniek komen sommige vooral in aanmerking als middel, dat de nieuwe ondernemingsvormen mogelijk maakt, andere als de aanleiding en het voorwerp van die nieuwe geconcentreerde vormen zelf. Amerika is eerder begonnen en verder gevorderd met de machinaliseering der huisbedrijven en van den handenarbeid dan eenig ander land. De uitvinding der naaimachine door Howe in 1845 opende de reeks. Bedrijven als de schoenfabricage en horlogemakerij hebben in Amerika het eerst den handenarbeid prijsgegeven, en zijn daardoor opgenomen in de vormen van het groot bedrijf. Van de tallooze toepassingen der electriciteit hebben de electrische tram en de lift de scheiding van de groote handelscentra in binnenstad voor zaken en woonstad daaromheen mogelijk gemaakt, en de concentratie bevorderd in groote warenhuizen en hooge kantoorgebouwen. Elevators en dergelijke werktuigen hebben een proces van eenvoudige verzameling, berging en verplaatsing van grondstof als het graanvervoer geheel machinaal gemaakt, en daarmee onderworpen aan de concentratie van het bedrijf. De fijnere bewerktuiging van het geconcentreerd bedrijf wordt gediend door sommige van de nieuwste Amerikaansche tijdbesparende vindingen als de handteekeningmachine, de stenografeermachine, de telautograaf enz.

Elke technische vinding, bedoeld om geestelijke energie vrij te maken en natuurlijke rijkdommen te ontsluiten, legt

tevens menschelijke zelfstandigheid vast in de vormen van de fijner bewerktuigde en doeltreffender maatschappelijke organisaties, die zij mogelijk maakt. De organisatie, toegerust met al de middelen, die den menschelijken arbeid reduceeren tot een leiden en regelen, wordt zelf een machine, die de mensch niet meer volkomen in zijn hand heeft. Want het leiden en regelen, schijnbaar voortvloeiend uit het vrije menschelijke overleg, wordt, verdeeld als het is over velen, een gehoorzamen aan de machine, wier dienaars allen zijn. Naarmate de geheele economische toestel ingewikkelder en technisch volmaakter wordt, daalt in het ontwikkelingsproces de beteekenis van het vrije individueele vernuft, en neemt het mechanisch element toe. Men ziet dat het duidelijkst, als men de geschiedenis van de groote Amerikaansche fortuinen vergelijkend overziet aan eenige stichters daarvan in opeenvolging van tijd [1]).

John Jacob Astor (1763—1848), slagerszoon uit Waldorf bij Heidelberg, is nog geheel het type van den ouden handelsavonturier. Hij komt na een verblijf te Londen, waar zijn broeder een zaak in piano's en andere muziekinstrumenten had (de latere Broadwood), in 1783 in Amerika met een bezending muziekinstrumenten als koopwaar. Doch op het schip had hij een pelshandelaar gesproken, en hij werpt zich op een doortastende, berekenend overlegde, breed opgezette organisatie van den pelshandel. Binnen tien jaren is hij zelfstandig, en in staat de reizen in de wildernis en het handelen met de Indianen aan ondergeschikten over te laten. Hij handelt met eigen

1) Anna Youngman, The Economic Causes of Great Fortunes, 1909, (dissertatie van de universiteit te Chicago).

schepen op Londen en op China, en nadat hij al zijn zaken den corporatieven vorm van de American Fur Company heeft gegeven, ontwerpt hij in 1810 het grootsche plan, om door een gesloten linie van handelsposten van St. Louis tot aan Astoria aan den mond der Columbia rivier den pelshandel geheel te monopoliseeren. De oorlog tusschen de Vereenigde Staten en Engeland in 1812 verijdelde het plan.

In den loop der jaren waren Astor's pelshandelsbelangen gering geworden in vergelijking met zijn bouwgrond-speculaties aan den buitenkant van New-York, waarin hij reeds sedert 1800 zijn winsten had belegd. In 1834 doet hij zijn pelshandelszaken van de hand, naar men zegt, omdat hij had opgemerkt, dat de mode in plaats van den castoren hoed den zijden begon te stellen, waarschijnlijk ook wel, omdat het wild niet meer zoo overvloedig was. Voortaan berust de aanwas van het Astor-vermogen hoofdzakelijk op de uitbreiding van de stad New-York. In de plaats van den avontuurlijken pelshandel met al de individueele eigenschappen, die deze eischte (al was het dan ook niet meer Astor zelf, die het deed) trad de werktuigelijke waardevermeerdering van den tijdig gekochten grond. De rol van het persoonlijk vernuft reduceerde zich tot een enkelen vooruitzienden blik en gebruikmaking van het juiste oogenblik.

Hoewel Astor's handelsbedrijf zich belichaamt in den vorm van compagnieën, is het in zijn eerste periode toch nog geheel persoonlijk; de compagnieën zijn willekeurige maaksels van Astor, die hij geheel in zijn hand heeft. En de basis van zijn verrijking blijft, ook wanneer het de grondspeculatie geworden is, volkomen reëel en zuiver

economisch. Heel anders is het beeld van het handelsleven van Jay Gould († 1892). Zijn bedrijf is van het begin tot het eind een financieel kansspel, waarvan de spoorwegmaatschappijen het voornaamste voorwerp zijn. De spoorwegmaatschappijen waren toen ter tijd nog de eenige talrijke corporaties. Astor's fortuin was, als men wil, zijn vrije schepping, dat van Gould kwam voort uit een handig gebruikmaken van de kansen, die de financieele verhoudingen der spoorwegmaatschappijen telkens boden. Niet hun reëele economische vruchtbaarheid leverde Gould zijn profijten, maar het beursspel met hun aandeelen. Zijn specialiteit is bankroeten; hij wint zijn vermogen niet aan de sterke maar aan de zwakke maatschappijen. Hij zelf had slechts in drie van de tallooze maatschappijen, waarbij hij betrokken was, vertrouwen: de Missouri Pacific, de Western Union en de Manhattan Elevated 1). Het mechanische element en het niet meer zuiver economisch karakter van zijn zaken staan op den voorgrond. Niettemin is er in zijn handelingen iets zeer persoonlijks en individueels, waarop Miss Youngman telkens de aandacht vestigt; zoo bij voorbeeld in zijn poging, om een corner in de goudmarkt te veroorzaken, de 'Black Friday' op de New-Yorksche beurs 24 September 1869, en in de wijze, waarop hij de Western Union Telegraph Company bestrijdt en onderwerpt.

Jay Gould vertegenwoordigt het overgangstijdperk tusschen de oudere periode met haar eenvoudige economische verhoudingen en den modernen tijd van alzijdige, hyperbolische, technisch en organisatorisch volmaakte

1) Youngman l. c. p. 99.

economische expansie. Al steken ook in den jongsten tijd nog de namen van enkele personen uit: Rockefeller, Morgan, Carnegie, Harriman, hun figuren zijn veel minder individueel grijpbaar en de geschiedenis van hun zaken is veel meer die van de groote ontwikkeling zelf. Het zijn groepen geworden in plaats van personen, die de reusachtige rijkdommen aan zich trekken: de Standard Oil men, de Morgan men.

De concentratie der nijverheid in groote corporaties in plaats van de oude individueele ondernemingen begon vooral na de crisis van 1873. In het tijdperk 1880 tot 1890 daalde het getal lakenfabrieken in de Vereenigde Staten van 1990 tot 1311, dat der fabrieken van landbouwwerktuigen van 1943 tot 910, terwijl het daarin gestoken kapitaal verdubbelde; het getal der ijzerfabrieken daalde met $^{1}/_{3}$, terwijl de productie toenam met de helft. In tien jaar verdwenen $^{3}/_{4}$ van de lederfabrieken, terwijl de productie vervijfvoudigde. De concentratie voltrok zich het eerst en het gemakkelijkst aan die artikelen, welke in groote massa en uniform karakter worden afgeleverd, en waar de vrachtkosten den consumptieprijs hoog maken, zooals bij voorbeeld petroleum, suiker, zout. De Standard Oil Company gaf het voorbeeld van trustvorming. Een kleine groep van geïnteresseerden in de petroleumindustrie gaf in 1882 al hun aandeelen in verschillende maatschappijen in handen van negen trustees, van wie John D. Rockefeller de voornaamste was, om op deze eenvoudige wijze eenheid van leïding te verkrijgen, ten koste van de persoonlijke deelneming. In korte jaren won de beweging veld in tal van groote industrieën, en in 1890 was de publieke opinie tegen de dreigende monopolistische strek-

king der trusts met hun variëteiten van pools, corners, syndicaten, reeds zoo geprikkeld, dat een eerste federale wet, de zoogenaamde Sherman Anti-trust act, zich tegen het groeiende euvel keerde, zonder veel succes.

In de eerdere jaren beschouwden de buitenstaanders nog algemeen de trusts als kunstmatige producten van de sluwe en boosaardige machinaties van eenige landbederveers, en eischte men hun onmiddellijke en onvoorwaardelijke ontbinding. De wettelijkheid, die aan den groei van het verschijnsel ten grondslag lag, werd nog niet erkend. Spoedig openbaarden zich de nieuwe formaties als de natuurlijke uitkomst van den drang tot vereenvoudiging en besparing in het voortbrengingsproces, onderworpen als het was aan de kapitalistische orde van zaken. De trust beduidde de volmaking van economische organisatie: de productiekosten zijn verlaagd, de bijproducten kunnen gemakkelijk geütiliseerd worden, de verspilling van kosten en energie aan den onderlingen wedstrijd wordt voorkomen, de reclame wordt overbodig; het proces van verhandeling wordt vereenvoudigd door het verdwijnen van den tusschenhandelaar; er is een onbegrensde weerstandskracht tegen tegenslagen, een voortdurende beschikking over de veelomvattendste ervaring en de knapste leiding, en een onbelemmerde eenheid in het bestuur.

De onvermijdelijkheid van de ontwikkeling moest duidelijker worden, naarmate bij de concentratie der nijverheid onmiddellijk een verderstrekkend verschijnsel, de integratie, aansloot [1]). Terwijl de tijdelijke losse combinaties

1) W. F. Willoughby, The Integration of Industry in the U. S.; The Quarterly Journal of Economics, vol. XVI, 1902. p. 94.

van ondernemingen in dezelfde industrie zich hechter aaneensloten tot enkelvoudige corporaties, deed zich een nieuwe behoefte aan vereeniging gelden. De geconcentreerde nijverheid zag zich bedreigd in haar gelegenheid, om grondstoffen te koopen, doordat ook deze het voorwerp zijn geworden van machtige combinaties, die op haar beurt als kooper niet meer een gedweeë menigte van kleine klanten tegenover zich vinden, maar enkele groote lichamen. Zoolang geen volledig monopolie bereikt is, drijft de ontwikkeling elk van beide tot het streven naar beheersching van de andere: de fabricage moet de mijnen en het vervoer in haar hand hebben, of omgekeerd. Het afgewerkte product van den een is weer het ruwe materiaal van den ander, de eene combinatie koopt de helft of meer van de geheele productie van den ander. De enorme congestie van kapitaal, die reeds uit het enkelvoudige bedrijf voortspruit, maakt het mogelijk, zich naar alle zijden over de verwante en onderling afhankelijke takken van bedrijf uit te breiden. Maakt de nijverheidscombinatie A zich meester van de mijnen en de spoorwegen, dan belet zij B nog grondiger de concurrentie. Niet alleen de tusschenhandelaar tusschen voortbrenger en gebruiker, ook die tusschen grondstoffenproducent en verwerker wordt nu onnoodig.

Zoo wordt de keten aaneengesmeed, die mijnbouw, spoorwegvervoer, hoogovenbedrijf, en tenslotte ijzer- en staalbewerking in al haar vormen aaneenkoppelt onder één bezit en leiding. Op een periode van worsteling der onderscheiden industrieën om de ertsbeddingen, en indringing in elkaars bedrijf, volgt de groote consolidatie.

Reeds eerder hadden de spoorwegen in Pennsylvania

de anthracietproductie, die hun vracht leverde, geheel onder hun beheer gebracht; later maakte de Pennsylvania Railroad zich in staat tot het bouwen van oorlogsschepen. Stoomvaartlijnen worden door de spoorwegen opgekocht. De Standard Oil, die de lijnolieproductie reeds had opgeslokt, dringt in de loodwinning. Warenhuizen gaan hun verkoopsartikelen zelf fabriceeren, terwijl de groote schoenfabrieken zelf overal winkels openen. Het voorbeeld van de integratie der nijverheid blijft evenwel de staal-industrie.

Carnegie had voor zijn deel al lang die integratie tot stand gebracht. In tal van afzonderlijke organisaties, in elk waarvan hij zorgde minstens 50 % der aandeelen te bezitten, had hij onder opperste controle der Carnegie Company al de takken van bedrijf, die met de staalindustrie in verband stonden: winning, vervoer en bewerking, in zijn hand gebracht. Inmiddels begon de vereeniging van de verschillende staalbewerkingsbedrijven tot groote combinaties als de Federal Steel Company, de National Tube Company, de American Steel and Wire Company, de Tin Plate-, de Steel Hoop-, de Sheet Steel Company. Allen streven naar de beheersching van ertsbeddingen en de ruwe staalbewerking zelf. Tot 1898 blijft het een wedijver, afgewisseld door pools en harmonieën. Omstreeks dien tijd raakt Carnegie verbonden met de „Rockefeller interests", en nu beheerscht hij de situatie. In 1900 begint hij den strijd tegen de Federal Steel- en de American Steel Hoop Company. Een depressie in de ijzer- en staalindustrie tengevolge van overproductie komt hem te stade. De Carnegie Company kondigt aan, dat zij staven, platen, draad, nagels, buizen gaat vervaardigen op een tot nu toe

ongekende schaal. Dit dreigende gevaar voor alle andere staalbelangen brengt Morgan in het veld. Zijn syndicaat organiseert in Februari 1901 de United States Steel Corporation, met een kapitaal van $ 1.400.000.000, dat echter volstrekt niet de reëele waarde der eigendommen weergaf. Van vele der maatschappijen was reeds bij den inbreng het aandeelenkapitaal sterk „aangelengd". Spoedig na de formatie volgde een plotselinge daling der aandeelen, die vele outsiders ruïneerde.

De groote combinaties vertegenwoordigen niet meer den zuiveren, natuurlijken samengroei van de industrie door de voorwaarden van het verkeer en de techniek, daar de onmiddellijke factor, die ze tot stand brengt, in de concentratie van financieele macht is gelegen. Deze wordt steeds mogelijk gemaakt door crisissen of katastrofen. Astor reeds maakt voor zijn grondaankoopen gebruik van de paniek, door den oorlog met Engeland in 1812 veroorzaakt, en van de crisis van 1837. Morgan's geweldige opkomst dateert van de spoorwegbankroeten van 1893; evenzoo was Gould's fortuin gefundeerd op bankroeten, Harriman's groote operaties in 1898 desgelijks, terwijl ook bij de stichting van de petroleum- en de staaltrust een depressie de voorwaarden van verwezenlijking geeft.

De trusts vormen slechts de eenheden, waaruit de groote financieele machten zijn opgebouwd, die het bedrijfsleven der Vereenigde Staten beheerschen. Alle conglomereeren zich rondom de twee groepen der Standard Oil en van Morgan. Harriman, de spoorwegkoning, met Kuhn en Loeb, de bankiers, vormen slechts een onderdeel der Standard Oil macht, die zich verbindt met Carnegie, die

Widener en de oudere 'interests' van Vanderbilt en Gould in haar sfeer trekt. De overgang van de Standard Oil Trust tot de financieele macht, die daaraan haar naam ontleent, geschiedde aldus. Voor de deelhebbers in de Standard Oil Company was spoedig de belegging van hun winsten buiten het petroleumbedrijf een probleem geworden. Rockefeller bewerkte, dat zij, in plaats van dit individueel op te lossen, ook hiertoe solidair werden; hij organiseerde een stelsel van gezamenlijke belegging, waardoor de Standard Oil Group, een beleggersgemeenschap, zich verhief boven de Standard Oil Trust, de industrieele onderneming. De groep staat niet meer tegenover concurrenten in de nijverheid, maar tegenover soortgelijke groepen van financiers. De ontbinding van de Trust in 1892, en van de Company in 1911, doet dan ook betrekkelijk weinig ter zake. De groep bleef baas over de constitueerende elementen, waaruit de gemeenschap uiteenviel.

Schijnbaar is in den financieelen magnaat een type van sterk individualistisch karakter gegeven. Het zijn despoten, in wier hand de volstrekte leiding der reusachtige machinaties is neergelegd. Harriman verklaarde, dat het het oude individualisme der pioniers is, wat de groote ondernemers bezielt: de geest van enthousiasme, verbeeldingskracht en stoute berekening, die Amerika groot had gemaakt. Knotte men dien door een wetgeving, die de volkomen vrijheid van onderneming beperkte, dan zou het gedaan zijn met Amerika's ontwikkeling, meende hij [1]).

Beschouwt men echter de afwikkeling van al de handelingen, die tot de opeenhooping van kapitaalmacht leiden,

1) Turner, Social Forces in American History. American historical review, XVI 1910/11, p. 222.

in het algemeen, dan blijft er van dat persoonlijk element niet veel over. Het is de gelegenheid tot steeds verder strekkende organisatie, die de handelingen der personen beheerscht. De drang, die den industriekoning drijft, om tot in ziekte en ouderdom, bezitter van rijkdommen te groot om te genieten, toch altijd nog te zinnen op nieuwe constructies van winstophooping en macht, is niet anders dan het mechanisch gehoorzamen aan de macht, die in de organisatie zelf is vastgelegd. Zuiver werktuiglijk zoeken de winsten uit het hoofdbedrijf weer plaatsing in de monopoliseering van verwante artikelen. Er is geen sprank echte vrijheid in het beleid van de trust of het beheer van het monstervermogen. Bij de formatie van de Steel Trust blijft het twijfelachtig, of Morgan vrijwillig ingrijpt, of eigenlijk dupe is [1]).

De groote combinaties zijn zelfstandige machten geworden, die den individueelen mensch tot slaaf maken, de gemeenschap bedreigen, den staat trachten te beheerschen of te verdringen. Zooals in de vroege middeleeuwen de samenleving verbeende in de grondheerlijkheid en het leenstelsel, zoo dreigt zij het hier te doen in de corporatieve organisatie van het industrieele kapitaal. Op verschillende punten vertoont de Amerikaansche ontwikkeling eenige gelijkenis met de feodaliteit. Het kenmerk van feodalisme is, dat de afzonderlijke economische machten en afhankelijkheden zich in de plaats van den staat dringen; de economische machtsverhoudingen vreten den staat op, de staatkundige functies groeien vast aan het bezit van een inkomstenbron.

---

1) Youngman l. c. p. 133.

In Amerika was het gevaar voor zulk een ontwikkeling daarom zoo groot, omdat tot vóor betrekkelijk korten tijd de staat nimmer veel actieve kracht had uitgeoefend. De staat (dat wil in de eerste plaats zeggen de afzonderlijke Staten) had van oudsher de ontwikkeling der economische factoren vrij spel gelaten. Lang vóór de opkomst van de trusts gebruikte Emerson reeds het woord feodalisme in dit verband. De handel, zegt hij in 1844 1), heeft het oude feodalisme gebroken, maar brengt het in een anderen vorm terug. „Feudalism is not ended yet. Our governments still partake largely of that element. Trade goes to make the governments insignificant, and to bring every kind of faculty of every individual that can in any manner serve any person, *on sale*." Iets verder voorspelt hij zelfs, dat de particuliere telegraaf (toen juist uitgevonden) en express compagnieën de nationale post zullen verdringen, vreest zelfs, dat de munt geheel in private handen zal vallen.

Het proces is langs andere lijnen verloopen, dan Emerson zich voorstelde, maar de feodale elementen zijn er. De groote vermogens zijn zoo belegd en zoo omheind met beperkingen van hun oplossing, dat zij in alle opzichten duurzame machten zijn geworden. In de Astorfamilie vestigt de stichter bij zijn dood in 1848 een successie van den oudsten zoon, gelijk in een vorstendom; evenzoo is het bij de Gould's. Het fortuin wordt een instelling; louter de trots over zijn omvang blijft werken als motief tot voortdurende bijeenhouding en vergrooting; het dynastische machtsbesef heerscht er in volkomen vorm. De groote families van geldmagnaten zijn door huwelijken even innig

1) The Young American, Works ed. Routledge, p. 626/30.

verbonden als de trusts door wederzijdsche belegging (cross-investments) en in elkaar grijpende besturen. De kleinere groepen van kapitalisten scharen zich rondom de twee „mammoth groups", die het hart van het Amerikaansche zakenleven vormen: de „Morgan-interests" en „Rockefeller-interests", als vazallen om een vorst. Niets klinkt feodaler dan de wijze, waarop de Amerikaan spreekt van „Morgan men", „Morgan people", „a Morgan road".

In de groote bedrijven keeren hier en daar de verhoudingen van het vroeg-middeleeuwsche grootgrondbezit terug. Er zijn reusachtige landgoederen, die geheele counties omvatten, waar de directeur, die voor een afwezigen millionnair-eigenaar het bedrijf leidt, de volstrekte meester is over een onder de slechtste omstandigheden werkende landarbeidersbevolking. In den mijnbouw, den houtkap, zelfs in de weef- en staalnijverheid komen toestanden voor, waar de ondernemer het geheele sociale en politieke bestaan der arbeidende gemeenschap beheerscht, hetzij door volkomen absorbeering van de plaatselijke staatsmachten of door overheersching van de dragers daarvan. Het recht van het vrije woord en vergadering, het gebruik van den openbaren weg, het postgeheim worden er geschonden. In de „closed camps", waar de ondernemer eigenaar is van het geheele terrein, beheerscht hij uithoofde van dien particulieren eigendom niet alleen het plaatselijk bestuur, maar ontzegt willekeurig den toegang aan wien hij verkiest 1).

Deze laatste feodalismen in concreten vorm kan men

1) Final Report of the Commission on Industrial Relations, Senate Documents no. 415, 64th Congress. Washington, Government Printing Office 1916, p. 78.

door wetgeving tegengaan en uitroeien, doch de groote feodaliteit der monstervermogens en kapitaalgroepen zelf ternauwernood. Het verslag der commissie ter zake van industrieele verhoudingen, waaraan de zooeven vermelde bijzonderheden zijn ontleend, zegt van de groote geldmachten: „In fact, such scattered invisible industrial principalities are a greater menace to the welfare of the nation than would be equal power consolidated into numerous petty kingdoms in different parts of the country. They might then be visualized and guarded against; now their influence invisibly permeates and controls every phase of life and industry" 1).

Twee dingen, die de ideëele kern vormden van de middeleeuwsche feodaliteit, ontbreken aan de moderne: de trouw van den man aan den heer en de zorg van den heer voor den man. Het menschelijke element dus, dat misschien in de oude dienstverhoudingen meestal deerlijk werd veronachtzaamd, doch niettemin het systeem doortrok. Het is niet de booze wil der personen, die het nu doet ontbreken, maar de onpersoonlijke macht der organisatie zelf. „We are all caught in a great economic system which is heartless" 2). De ondernemer is geen individu meer, maar „a material piece of society". De werkman kent den leider van het bedrijf zoo min als deze hem. En zoo een menschelijke leiding der zaken uit barmhartigheid, die haar voorwerp kent en ermee lijdt, onmogelijk is, dan zou nog abstracte rechtvaardigheidszin of zelfs berekening van nut deze kunnen voorschrijven. Doch ook die motieven kunnen zich niet laten gelden. Want de geheele werking van den

1) L. c. p. 34.
2) Wilson, The New Freedom p. 9.

grooten voortbrengingstoestel is zuiver werktuigelijk. Al het menschelijke is er tusschen uit. De groote leiders erkennen rondweg hun verantwoordelijkheid. John D. Rockefeller Jr. getuigt voor een comité van onderzoek uit het Congres: „Those of us who are in charge there elect the ablest and most upright and competent men whom we can find, in so far as our interests give us the opportunity to select, to have the responsibility for the conduct of the business in which we are interested as investors. We can not pretend to follow the business ourselves." — En J. Pierpont Morgan antwoordt op de vraag: „In your opinion, to what extent are the directors of corporations responsible for the labor conditions existing in the industries in which they are the directing power? — Mr. Morgan: Not at all I should say" 1). Van aanvang af profiteeren de Trusts bij hun machinaties van de omstandigheid, dat de verantwoordelijkheid nergens is te localiseeren: de afzonderlijke maatschappijen verklaren zich onkundig van de bedoelingen der trust-leiders en omgekeerd.

Het bestuur van de groote corporatie beoogt niet in de eerste plaats de deugdelijke ontwikkeling van de takken van productie, waarop zij is gebaseerd, maar enkel het financieel belang der onderneming. De directeuren weten niets van en geven niets om de hoedanigheid van het product, den toestand en de behandeling der arbeiders. Hun eenige werkelijke directie van het bedrijf bestaat in het afzetten en de vervanging van bedrijfschefs, die in gebreke blijven, de verwachte voordeelen in te leveren.

De bedrijfschefs zelf zijn slechts schijnbaar leiders. Op

1) Final Report p. 34; ook het volgende is ontleend aan de conclusies van dat rapport.

hun bevel wordt de productie versterkt of beperkt, een fabriek in werking gesteld of gesloten, het loon verhoogd of verlaagd. Doch ook zij hebben nauwelijks directe aanraking met de werklieden. Zij handelen op aanwijzing van inspecteurs, wier gegevens weer berusten op de uitvoerige statistieken van het bedrijf, die rekenschap geven van elk stuk materiaal, van elken penning, die uitgaat of inkomt, maar de mannen en vrouwen, wier arbeid het geheele mechanisme drijft, ignoreeren, alsof zij niet bestonden [1]).

De beambten mogen al humaan zijn, overtuigd dat het welzijn der arbeiders de hoofdvoorwaarde is van een goed bedrijf, maar hun handelingen worden bestuurd niet door hun persoonlijke bedoelingen maar door de onverbiddelijke eischen van opbrengst en dividenden. Het wordt hun niet overgelaten, om hun fabriek zooveel mogelijk in elke richting te volmaken. „The constant demand is for high production at low cost, not through improvements and good conditions which might give them next year, but this very month. In the high pressure of business every superintendent knows that if his plant is at the bottom of the comparative scale for two months his position topples, and if for three months it is virtually gone. He can not afford to experiment with changes that will not give immediate results. If he were his own master he might take a chance, knowing that the loss of this year would be compensated by gains under better conditions next year, but the monthly cost sheet does not wait for next year; it demands results now" [2]).

De geweldige organisatie dient dus niet eens meer uit-

1) L. c. p. 27.
2) L. c. p. 28.

sluitend het werkelijke, zoo ook zuiver materieele, economische belang. Zij is geen gezonde uitgroei van de ineensluiting van techniek en verkeer; het element van de financieele techniek, dat haar bepaalt, ontneemt haar de zuiver economische waarde. De groote corporaties, zooals de Central Pacific Railroad of de Steel Trust, leggen door de onbegrensde uitgifte van aandeelen beslag op ontzaglijke hoeveelheden sociale waarde, waarvoor geen productieve dienst wordt teruggegeven. De aandeelhouder heeft geen belang bij de volmaking van het bedrijf of de deugdelijkheid van het product, hij koopt aandeelen als speculatie of belegging. Gaat de waarde achteruit, dan kan van hem geen streven tot verbetering uitgaan; hij verkoopt en werpt de waarden terug in den maalstroom van het geldverkeer.

Van het oude Amerikaansche individualisme, de selfhelp van den man, die persoonlijk zijn bedrijf bouwde, leidde, verbeterde, blijft hoe langer hoe minder over. „America — zei Wilson in 1912 — is not a place of which it can be said, as it used to be, that a man may choose his own calling and pursue it just so far as his abilities enable him to pursue it" [1]). De bekwame man ontkomt niet meer aan de noodzaak, zich in dienst te stellen van de groote „interests". En daar ontmoet zijn vindingrijkheid niet eens altijd de waardeering, die hij verwacht. Zooals vroeger de handenarbeid zich verzette tegen de machine, zoo verzet zich de oude machine tegen de nieuwe. Er steekt zooveel geld in de uitvoering van een vorig procédé, in de reclame voor een product van gisteren, dat de nieuwe

1) The New Freedom p. 12.

vinding onwelkom is. De corporaties koopen uitvindingen op, om ze in den doofpot te stoppen. Een monopolie als de Pullman Car Company is geheel onverschillig voor de verbetering van haar dienst. Slechts achteruitgang maakt de baan vrij voor nieuwe verbeteringen der techniek. In mijnbouw en ijzerbewerking wordt geconstateerd, dat jaren van grooten voorspoed ongunstig zijn voor technischen vooruitgang [1]).

Het is een vreeselijke wraak van de stof over den geest, die meende haar onderworpen te hebben. De geest is in de machine gegaan, en zit daar opgesloten als onder het zegel van Salomo in de flesch.

De volmaking van het economisch-technisch proces door alle middelen voltrekt zich als een niet te keeren evolutie. Het ideëele moment, de overtuiging, dat voortdurende besparing en doelmatigmaking van den arbeid tenslotte tot bevrijding van geestelijke energie moet leiden, speelt slechts een ondergeschikte rol. Op de volmaking van de machine zelve moet onafwendbaar logisch de adaptatie van den mensch aan de machine volgen. Die stap wordt gedaan door het Taylor-stelsel, zooals de gebruikelijke benaming hier te lande geworden is. De Amerikanen spreken van Scientific Management.

Het is de sluitsteen van den moeizamen bouw der moderne fabriekmatige arbeidsverdeeling. Toen Eli Whitney zijn cotton-gin ontwierp, moest hij nog zelf zijn gereedschap maken en zijn ijzerdraad trekken. Doch toen hij zich later toelegde op het maken van vuurwapens, was hij de eerste, die een doelmatige verdeeling van arbeid invoerde,

---

1) The American Year Book 1916, p. 486, 489.

zoodat ieder werkman slechts enkele handgrepen te verrichten had, waardoor de duizenden onderdeelen van het wapen, terzelfdertijd vervaardigd, onderling steeds pasten. Whitney, die immers ook de voorwaarde voor de bestendiging der slavernij in de katoenstaten geschapen had, is dus wel een treffend voorbeeld, hoe het vrije vernuft van één tallooze lateren bindt. De omvang, dien in de moderne fabriek de arbeidsverdeeling bij massa- en repetitiewerk reeds lang verkregen had, is algemeen bekend. Eerst in het hoog ontwikkelde stadium daarvan grijpt scientific management in. Reeds in de jaren 1880 tot 1890 werden in Amerikaansche fabrieken verschillende speed-systems toegepast, maar zonder wetenschappelijk overdachte fundeering.

Frederick W. Taylor, een opzichter bij de Midvale Steel Company, schreef naar aanleiding van een opdracht, om het ca'canny- (op z'n slofjes) systeem te bestrijden, in 1903 zijn *Shopmanagement*. Anderen hebben in dezelfde richting gewerkt, voornamelijk L. Gantt, Frank Gilbreth en (o ironie van een naam) H. Emerson. — Taylor ging ervan uit, dat, hoe regelmatig, hoe tijd- en arbeidbesparend een machine op zich zelf ook werkte, de bediening ervan nog altijd groote speelruimte liet voor tijd- en arbeidsverspilling, afhankelijk van den ijver en de behendigheid van den werkman. Het moest mogelijk zijn, die verschillen te berekenen en die verspilling te beperken, door een wetenschappelijke studie van al de lichamelijke en psychische verrichtingen, die bij het werk betrokken zijn. „He considers — zegt een beschrijver van Taylor's stelsel 1) — a ma-

1) Aangehaald door A. W. Sanders, Het Taylorstelsel, de Arbeiders en de komende Vrede, Leiden 1917, p. 10. — Uit de reeds

nufacturing establishment just as one would an intricate machine. He analyzes each process into its ultimate, simple elements and compares each of these simplest steps or processes with an ideal or perfect condition. He then makes all due allowances for rational and practical conditions and establishes an attainable commercial standard for every step. The next process is that of attaining continuously this standard, involving both quality and quantity, and the interlocking or assembling of all of these prime elements into a well-arranged, well-built, smooth-running machine."

Met andere woorden, thans wordt de mensch zelf volkomen gemechaniseerd. „Time-study" en „motion-study" heeten de onderdeelen van de onderzoekmethode. De geheele moderne wetenschap komt eraan te pas: vermoeidheids- en opmerkzaamheidspsychologie, de physiologie van den spierarbeid enz. De bewegingen worden cinematografisch opgenomen, of vastgelegd op een foto, door een electrisch lampje aan den vinger te bevestigen, dat dan bepaalde banen beschrijft. Is zoo een optimum van spaarzamen arbeid en daarmee een duurzaam maximum van productie berekend, dan worden standaardvoorwaarden voor de aflevering eener dagtaak vastgesteld, en een systeem ingevoerd van premies bij welslagen, boeten bij achterblijven, of wel van stukwerk volgens sterk gedifferentieerd tarief. De functies worden zoo mogelijk nog sterker verdeeld dan reeds in de gewone moderne fabriek het geval was. Een afzonderlijke beambtengroep is belast

---

zeer uitgebreide litteratuur over het onderwerp zij gewezen op Dr. J. van Ginneken S. J., Zielkunde en Taylorsysteem, Zielkundige Verwikkelingen I. 1, 1918.

met het uitwerken der statistieken, die van elken werkman de deugden en gebreken, wetenschappelijk uitgedrukt, vermelden.

Het succes van het Taylor-stelsel in het uitschakelen van overtollige bewegingen, het besparen van tijd en daarmee het verhoogen der productie, trekt tegenwoordig ieders aandacht. Men wijst erop, dat door het Taylorstelsel in het versjouwen van ruw ijzer de arbeidsverrichting van een man per dag van 12.5 op 59 ton werd gebracht. Doch uit Amerika, waar men reeds een aanzienlijke ondervinding op het gebied van scientific management verwerken kan, klinkt het oordeel niet onverdeeld gunstig.

In de eerste plaats beantwoordt de praktijk niet altijd aan de met luide idealen aangeprezen theorie. Van de objectieve wetenschappelijkheid, waarmee het systeem bij loonbepaling en taakstelling heet te werken, blijft dikwijls (gelukkig misschien) weinig over. Het komt veelal neer op het aannemen van enkele nieuwe, vrij slordig toegepaste routine-praktijken. De beweging voor scientific management is bovendien doorzult met charlatannerie. Het heet, dat het stelsel juist iederen werker behandelt als een onafhankelijke persoonlijkheid. Maar dit beduidt in de praktijk, dat het de zwakkeren hopeloos achterop laat geraken, den verouderende pijnlijk de afneming van zijn krachten laat voelen, den handige en zenuwsterke bevoorrecht, en geen rem in zichzelf bevat op overwerken en uitputting. Het behelst bij al zijn psychologische pretensiën de geweldige psychologische fout, dat het de beteekenis van het rythme voor den arbeid miskent. De oudere machine werkte nog rythmisch, maar de nieuwere techniek streeft naar de vervanging van de rythmische bewe-

ging door een kringbeweging, ten koste van de ontspannende werking, die uit de bevrediging van het rythmegevoel voortspruit [1]).

Het stelsel kan gebruikt worden als een middel tot verdrukking, door het streng toepassen van de taak- en loonbepalingen. Het beperkt de bekwaamheid van den arbeider nog meer dan de moderne fabrieksindustrie toch reeds had gedaan. Het usurpeert de vakkennis voor de leiders en doet de „unskilled and semi-skilled" toenemen. Het verzwakt gemeenschapsbesef en economische democratie. — Zal dit de weg zijn naar de bevrijding van den geest uit de machine? Men kan het nauwelijks gelooven.

De mechaniseering van den arbeid zelf en van de economische levensvormen is als primair, elementair proces onmiddellijk zichtbaar. Doch het is slechts een deel van de algemeene verwerktuigelijking van het gemeenschapsleven, die met de moderne cultuurontwikkeling voortschrijdt. Op het gebied van het politieke leven en van het geestesleven voltrekt zich de mechaniseering in eng verband met die van het economische leven, doch minder aan de oppervlakte, en niet zoo gemakkelijk te omlijnen.

De Amerikaan heeft de mechanische ontaarding van de politiek reeds erkend in een algemeen gangbaar woord, toen hij het werkzame apparaat, dat het partijleven gaande houdt, betitelde als „the boss and the machine". Deze toepassing van termen uit de fabriek op de functies der democratie behelst een diepen cultuurhistorischen zin. Zij plaatst van te voren het q. e. d. bij de nu volgende beschouwingen. Om de mechaniseering van het partijleven

---

1) Van Ginneken p. 29.

te begrijpen, is het noodig, de ontwikkeling der staatspartijen zelf vluchtig te overzien.

Het partijgeschil in de Vereenigde Staten nam zijn oorsprong uit de economische verhoudingen. Hierboven 1) is kort uiteengezet, hoe in den strijd over de invoering der Constitutie in de jaren 1787 tot 1789 twee tegengestelde strekkingen tot uiting komen: de kapitalistische belangen eischen een hechter staatsorde, meer centralisatie, een krachtige federale macht; de agrarische belangen duchten in een sterk staatsgezag de overmacht van het kapitaal, en wenschen bestendiging van de zelfstandigheid der deelen tot het kleinste toe. Daarmee was een tegenstelling geschapen, die ook na de invoering der Constitutie de politiek bleef beheerschen. De partijen kregen de namen van Federalisten en Federale Republikeinen 2). Het was een tegen-

1) Bez. 16 vg.

2) Er moge nogmaals aan herinnerd worden, dat deze oude Republikeinen juist de voorloopers zijn der Democraten, terwijl de Republikeinsche partij, die zich in 1856 consolideert, wel niet regelrecht uit de oude Federalisten is voortgesproten, daar deze partij toen reeds lang was verdwenen, maar toch gewichtige beginselen van het oude Federalisme, o. a. de krachtige staatseenheid, tegenover de Democraten vertegenwoordigde. Tevens zij in dit verband gewezen op een eigenaardig verschil in beteekenis van den term Federalisme in de Amerikaansche en in de Fransche of Nederlandsche geschiedenis. In de Fransche en Bataafsche omwenteling gaat men uit van de principieele leer eener krachtige staatseenheid. Bij gevolg beteekent Federalisme, het streven naar een verbond, daar den afval van die leer, dus de middelpuntvliedende neiging. Doch in Amerika, waar men uitgaat van de leer der volkomen zelfstandigheid der deelen, beteekent Federalisme juist het omgekeerde: het streven naar hechte samenvoeging, dus de middelpuntzoekende neiging.

stelling, waaraan zich zeer gewichtige ideëele momenten hechtten. Immers het verschil van opvatting deed zich theoretisch voor als de tegenstelling van orde en vrijheid. Welvaart en daartoe handhaving van orde stonden vooraan in den geest van de voorstanders der Constitutie, handhaving van recht en vrijheid in dien der tegenstanders 1). Het was een tegenstelling van staatsgezag en individualisme, van voorkeur voor het uitvoerende beginsel of voor het wetgevende. Nu was hier de idealistische inhoud veel sterker in de voorstelling der Republikeinen dan in die der Federalisten. De Federalisten, dat waren zij, die met Adams en Hamilton overtuigd waren, dat alleen het materieele belang het land regeerde en regeeren kon. „Your people, Sir" — viel Hamilton uit aan een dîner na een geestdriftige toast — your people . . . is a great beast". Zij waren „the able, the well-born and the rich"; de reëele, positieve macht, die zich uitwerken moest, was in hun handen. — Hoeveel edeler klonk het niet, om met Jefferson te gelooven in de vrijheid en in de menschelijke deugd. Dat beleden de Republikeinen. Op hun aandrang werden de oude dierbare vrijheidsbeginselen in de tien amendementen aan de Constitutie vastgehecht. De tegenstelling kon dus tot zekere hoogte ook opgevat worden als die van politieke realisten tegenover politieke idealisten.

Maar dat bleef zij niet. Terwijl elke politieke onbevredigdheid zich natuurlijk en oprecht kleeden kan in den luister van het ideaal, dwingt het bezit van de politieke macht tot realisme en dus tot verzaking. Tien jaar na den vrede ziet het jonge gemeenebest zich voor de netelige vraag gesteld, om te kiezen tusschen de dankbaarheid aan

1) Zie Bryce II p. 5—18.

en de geestesverwantschap met het Frankrijk der Revolutie en het handelsbelang, dat een goede verstandhouding met Engeland oplegde. De Federalisten zijn nog aan het roer, zij vertegenwoordigen de kapitalistische belangen, en deze noodzaken hen om de vriendschap met den bondgenoot uit den vrijheidskamp te verzaken: het Jay-tractaat met Engeland in 1794 kiest voordeel voor trouw. Heftig is de woede der Republikeinen over die schending der edele plichten. Doch wanneer de Republikeinen zelf met Jefferson in 1800 het presidentschap verworven hebben, dan legt weldra het gewicht van de staatsmacht en het staatsbelang hun zelf den plicht tot realisme in de politiek op. Jefferson, de groote tegenstander van een eigenmachtig uitvoerend gezag, neemt zelf, door het overmatig gewicht van de zaak gedwongen, de allerbelangrijkste beslissing voor de toekomst der Unie *zonder het Congres*: den koop van Louisiana (d. w. z. het geheele rechter stroomgebied van de Mississippi), door Napoleon aangeboden, in 1803.

De partij van Jefferson blijft zoo lang aan 't bewind, dat de oude tegenpartij inmiddels geheel afslijt, terwijl zij zelf èn het krachtiger staatsbesef en de kapitalistische strekkingen der Federalisten min of meer in zich opnemen. Monroe, die de sterkste uiting gaf aan de eenheid en activiteit der Unie naar buiten, kwam niettemin uit de school van Jefferson.

De staat zelf, die door Jefferson in theorie als weinig meer dan een noodzakelijk kwaad was beschouwd, was gaandeweg door zijn macht en zijn traditie, door zijn massa zou men bijna zeggen, een drijvende kracht en een groot ideaal geworden. Dat bleek, toen de pioniers-democratie

van het Westen met Andrew Jackson in 1829 het presidentschap verwierf.

De jaren waarin de oude Republikeinsche partij sedert het afsterven der Federalisten onbetwist meester was: the era of good feeling, toen er geen algemeen partijgeschil bestond, waren toen reeds voorbij. In 1825 had zich het eerst een nieuwe splitsing doen gelden, en wel in hoofdzaak volgens de groote economische belangen. Het was in vele opzichten een herhaling van de oude tegenstelling uit de jaren omstreeks 1789. Tegenover het kapitalistische, industrieele Oosten stond het jonge Westen met de oude individualistische vrijheidsidealen en de vrees voor kapitalistische overheersching van de kuststeden uit. Tegenover het Oosten stond, evenals in de dagen van den strijd over de Constitutie, ook nog het Zuiden, eveneens met de vrees voor economische overheersching door het industrieele kapitaal, doch zelf door de ontwikkeling van den katoenbouw in veel sterker mate dan voorheen agrarisch-kapitalistisch geworden.

Het Zuiden verzette zich reeds lang tegen de tariefpolitiek van de handels- en industriestaten, en bevreesd daarvan het slachtoffer te worden, houdt het Zuiden krachtig vast aan de leer der Staten-zelfstandigheid, om desnoods zich aan den wil der meerderheid te kunnen onttrekken. Calhoun predikt het recht van een staat, om federale wetten, die hij schadelijk achtte voor zijn bestaan, nietig te verklaren: de nullificatie. Van de Westelijke democraten, die juist aan het bewind kwamen, toen er door Zuid-Carolina ernst zou gemaakt worden met die nullificatie, kon men sympathie voor die leer verwachten.

Doch het eerste woord, dat Jackson spreekt, klinkt:

„Our Federal Union, it must be preserved." En met kracht weerhoudt hij de poging tot onttrekking van een Staat aan het federaal gezag, die op afscheiding had moeten uitloopen.

Met Jackson's westelijke democraten deed een vergroving van het politieke leven haar intrede. „Jacksonian democracy" werd een hardhandig en willekeurig partijrégime, dat het spoils system inwijdde, en vulgaire manieren in de politiek bracht, die moeilijk weder zouden zijn te verdrijven. De tegenstanders voelden het als een bittere dwingelandij, waartegenover zij het ideaal stelden van eerbied voor de wet en zuiver staatsbeleid. Als dragers van die idealen noemden Henry Clay, Daniel Webster en hun medestanders zich met den historischen eerenaam Whigs. Zoo gaf opnieuw het bewustzijn van geschonden politieke rechten aan de oppositie een idealistisch moment.

De Democraten van hun kant (deze naam heeft nu dien van Federale Republikeinen geheel verdrongen) beriepen zich evenzeer op de strikte handhaving der Constitutie, en op een reeks van economische idealen. In 1842 getuigde Calhoun vol hoop: „the great popular party is already rallied almost en masse around the banner... On that banner is inscribed: free trade, low duties, no debt, separation from banks, economy, retrenchment and strict adherence to the Constitution." Alles dus beginselen van echte vrijheid. Doch één ontbrak er: de vrijheid der negers.

Men stelt zich licht voor, dat de slavenkwestie het primaire punt is geweest, waarop sedert deze decenniën de partijen zich verdeelden. Dit is volstrekt niet het geval. Langen tijd blijft de slavenkwestie, hoewel zij meer en meer in alle vragen van binnenlandsche staatkunde in

drong, incidenteel. De eigenlijke Abolitionisten worden aanvankelijk ook in het Noorden vrijwel verafschuwd. De politieke strijd gaat niet om de afschaffing der slavernij, maar om haar beperking tot die deelen der Unie, waar zij van ouds gevestigd was. De voorstanders dier beperking, de Free-soilers, vindt men onder de Democraten zoo goed als onder de Whigs. Eerst wanneer de burgeroorlog nadert, en de Democraten hun langdurige overmacht te roekeloos gebruiken, vormt zich in 1856 de nieuwe groote partij, die zich Republikeinen noemde (gelijk hun tegenstanders de Democraten in hun eersten tijd geheeten hadden). Zij sloot zich aaneen uit Whigs, Free-Soilers, Abolitionisten, weldra ook de voormalige Know-nothings. Meer door den loop der omstandigheden dan uit een bewust streven werd de strijd tegen de slavernij het groote moment, dat de nieuwe partij vereenigde.

Toen nu de burgeroorlog uitbrak, en de Republikeinen in het Noorden oppermachtig werden, vertegenwoordigden dezen tegelijk de verheffendste idealen en de grootste macht: de eenheid van den staat, de vrijheid van allen, maar ook de intensieve exploitatie van het land en het groot kapitaal. Hun overmacht maakte het onvermijdelijk, dat zij moesten winnen, en zij hebben gewonnen, hoeveel zwaarder ook de strijd is geweest, dan aanvankelijk gedacht werd. Doch wanneer eenmaal de overwinning behaald is, de slavernij afgeschaft, de eenheid van den staat verzekerd, de ideale doeleinden verwezenlijkt dus, dan wordt het Republikeinsch bewind, dat door de ternederwerping van den tegenstander voor lange jaren onaantastbaar was, een erger partij-tirannie, dan er ooit te voren geweest was.

Eén positief doel, waarvoor de Republikeinsche partij moet bijeenblijven, bestaat er dan eigenlijk niet meer. En van de Democraten geldt hetzelfde. Naar het herstel der oude toestanden kunnen zij niet streven; trouwens homogeen slavernijgezind waren de Democraten nooit geweest. De verdrukking geeft aan de overwonnen partij op haar beurt weer voor een tijdlang een zekeren idealen toon, maar verbonden aan een grijpbare idee is deze niet. Zoo treedt na den burgeroorlog in het Amerikaansche partijleven die verlamming in, die aan het ontaarden der partijen van organiseering tot mechaniseering vrij spel laat.

De partij-organisatie was in Amerika onmisbaarder dan elders door het groot aantal verkiezingen, waarvoor de burgers voortdurend worden opgeroepen [1]). Verkiezingen voor plaatselijke- en statenambten zonder tal. Het voorbereidende werk, het aanwijzen der candidaten, kan slechts door vaste deskundigen geschieden. Een netwerk van permanente commissies tot in de kleinste onderdeelen regelt het werk. In de jaren sedert 1865 is de organisatie steeds kunstiger uitgebouwd, totdat de werkelijke politieke gedachte in de organisatie is te loor gegaan. De ingewikkeldheid van het systeem van aanwijzing en verkiezing vernietigt de vrijheid van den burger, die het bedoelt te waarborgen. De partijbijeenkomsten laten geen ruimte voor eigenlijke discussie; de programma's worden opgemaakt door enkelen, de bijval der menigte uit zich door „machine-made applause". Het Congres is geen parlement. De meeste politieke vragen zijn uithoofde van hun specialen aard ongeschikt om door een echte volksver-

1) Zie over dit alles Bryce II Part. III: The Party System, en J. T. Young, The New American government and its work, 1915.

tegenwoordiging te worden opgelost. Het gewone Congreslid is machteloos, wanneer hij niet behoort tot de engere organisatie der kopstukken. Op ieder politiek tooneel, het groote als het kleine, heerscht de machine. „A machine is that part of a political organization which has been taken out of the hands of the rank and file of the party, captured by half a dozen men" [1]). De fijn bewerktuigde, gestabiliseerde vorm van den ouden caucus derhalve. De man, die de machine bestuurt, is de boss.

De techniek der democratie heeft de democratie zelf geabsorbeerd. Een nationaal partij-comité, dat de wezenlijke beweger is van de gansche partij, wordt samengesteld uit één lid uit elken Staat, gekozen door de gedelegeerden van den Staat in de nationale partij-conventie, welke gedelegeerden zelf weer door het volk van den Staat worden gekozen. Alles dus in zuiver democratische vormen. Maar in werkelijkheid is het nationaal comité een oligarchie met volstrekte macht [2]).

Op enkele personen dus komt het aan. „Wij zouden verwacht hebben, zegt Bryce [3]), dat in het meer democratische land (meer democratisch dan Engeland) meer op beginselen en minder op menschen zou aankomen. Het is juist andersom." Schijnbaar beduidt dit gewicht der personen het tegenovergestelde van mechaniseering. Doch inderdaad is het dit terdege. Immers de handelende personen zijn geen echte politieke leiders, maar partijbeambten, bedrijfschefs. Niet op hun menschelijke talenten en hun vrije politieke intuïtie komt het aan, maar op hun

1) Wilson, The New Freedom p. 216.
2) Young l. c. p. 550.
3) Bryce l. c. II p. 225.

bruikbaarheid als onderdeelen van het mechanisme. Bij het aanwijzen van een candidaat wordt niet gevraagd, wie de beste is, maar wie de meeste kans heeft in verband met de samenstelling der partij-machine. De candidaatstelling voor vice-president geschiedt veelal louter volgens beginselen van partijstrategie, hetzij om stemmen te trekken uit twijfelachtige Staten, hetzij om de teleurgestelde „factie" der eigen partij te paaien [1]). In de partij-conventie bestaat geen behoefte aan politieke wijsheid en kennis, maar aan intrigue en rhetoriek. De „platforms" der partijen zijn „nets to catch votes", of als het platform van een trein „something to get in on, not to stand on". Het nationaal comité redigeert voor de presidentsverkiezing een „text-book" voor sprekers en werkers, dat behalve het partijprogram en de speeches van haar candidaten een kant en klaren voorraad statistische en andere gegevens bevat, die aantoonen dat de partij steeds voor het volksbelang is opgekomen, terwijl de tegenpartij steeds fouten heeft begaan. De boss heeft zijn „heelers and workers", echte handlangers, maar geen politieke geesten. De strijd gaat minstens evenzeer tusschen de onderlinge facties der partij als tegen de tegenpartij.

Terzelfdertijd dat de organisatie volkomen werd, zijn de werkelijke politieke verschillen uitgesleten. Er zijn nog zekere algemeene leuzen van heilige eerbiedwaardigheid. Een Republikein gelooft met Lincoln in een „government of the people, by the people and for the people." Een Democraat gelooft met Jefferson, dat „governments are republican only in proportion as they embody the will of

---

1) Young l. c. p. 559.

the people and execute it." Er zijn in de oudere deelen der Unie zekere sociale tradities: in het Noorden is „the best people" republikeinsch, in het Zuiden is het democratisch. Van de oude grondstellingen der Democraten: hun tegenzin van staatsbemoeiing, hun vrijhandelsneigingen, hun afkeer van imperialistische politiek, getuigen zij af en toe nog in theorie, maar in praktijk beheerschen deze hun handelingen niet meer. Hoe weinig eenheid van idee de partij bezit, kan bij voorbeeld blijken uit het volgende. In 1916 overlegt het Republikeinsche partijbestuur breedvoerig, wat zij bij de presidentsverkiezing als „paramount issue" tegen Wilson zal gebruiken. Er worden wel zeven voorslagen van zulk een leus gedaan [1]).

Sedert omstreeks 1870 konden de twee groote partijen zich niet meer aanpassen aan de nieuwe problemen. De belangrijke vragen van den dag worden geen partijkwestie tusschen Republikeinen en Democraten; ten opzichte van de handelsbescherming, de spoorwegpolitiek, de bestrijding der trusts bestaat er geen vast omlijnd republikeinsch of democratisch standpunt. Vandaar dat zich voor de verwezenlijking van nieuwe belangen steeds afzonderlijke kleine partijen vormen, terwijl de platforms der groote partijen vaag en rhetorisch blijven. Vandaar ook dat met de overwinning van een der beide partijen nog niets gezegd is omtrent den koers, dien de wetgeving tengevolge daarvan zal nemen. „In our country — zegt een Amerikaan, — we fool the people with some pretended differences between one party called the Republican and another called the Democratic." „We vote — zei Woodrow Wilson in

---

1) American Year Book 1916 p. 25.

1912 — we are offered the platform we want; we elect the men who stand on that platform and we get absolutely nothing. What is the use of voting? We know that the machines of both parties are subsidized by the same persons, and therefore it is useless to turn in either direction" 1).

Hier is het grondeuvel. Hand in hand met de mechaniseering der politieke functie, doordat de partijorganismen werkzame machten sui generis zijn geworden, is de commercialiseering der partijen gegaan. Zij zijn oneindig wijd vertakte belangengemeenschappen geworden. Elk van beide zit op tallooze punten vast aan de „special interests", en deze verbieden de partij ... om partij te kiezen.

De donkerste periode in het politieke leven der Vereenigde Staten was het tijdperk van omstreeks 1865 tot 1884, waarin de volmaking van het partijmechanisme samenviel met de eerste phase van ongehoorde economische expansie, en waarin de nieuwe economische machten nog geheel aan zich zelf werden overgelaten. In die periode heerschte het spoils system zonder schroom of terughouding, en werd het publieke ambt louter opgevat als toebehoor van de partijmacht. Tusschen 1872 en 1878 brak een reeks van schandalen los, waarbij zelfs ministers en congresleden betrokken waren; een minister van oorlog en een voorzitter van het Huis van Afgevaardigden bleken omgekocht. In die periode vallen de ongeloofelijke praktijken van de Philadelphia Gas Ring en van Tammany onder boss Tweed te New-York. Sedert dien tijd heeft de corruptie zich in zekeren zin genormaliseerd, gelijk een

1) The New Freedom p. 24.

ziekte, die op den duur haar boosaardig karakter verliest. De partij-machine is meer en meer ondergeschikt geworden aan de groote corporaties. De boss, die voor zich en zijn vriendjes de publieke kas plundert, is tot de zeldzaamheden gaan behooren. Daarvoor is in de plaats gekomen de boss als zaakwaarnemer der trusts. De uitvinding van het stelsel, om de kosten van verkiezingscampagnes te laten betalen door handelslichamen, die van het bestuur iets te vreezen of te hopen hadden, met name dus gasmaatschappijen, waterleidingmaatschappijen, vervoermaatschappijen, valt reeds vóór den burgeroorlog; de eer ervan wordt toegekend aan den journalist en politieken promoter Thurlow Weed. Zoo werden de groote vennootschappen gewoon, aan beide partijen hun tribuut te betalen. Aanvankelijk waren in dit systeem van chantage de vennootschappen nog het min of meer weerlooze slachtoffer. Doch hoe ongemetener zij zelve aangroeiden, hoe meer hun positie verkeerde van die van lijdend voorwerp in die van onderwerp, terwijl de partij-boss hun gehoorzame dienaar werd. De trust-leiders doen ijverig aan politiek. Zij steunen de verkiezingsfondsen. Weliswaar heeft een wet van 1907 het aannemen van bijdragen van corporaties voor verkiezingscampagnes verboden, maar niemand maakt zich illusie, dat daarmee aan den invloed daarvan paal en perk is gesteld. De corporaties houden zoogenaamde „lobbies" bij het Congres, dat zijn bureau's, die op elke wijze die zich aanbiedt, de wetgeving in het speciaal belang zoeken te influenceeren. Ieder groote handelsassociatie heeft haar „legislative committee" en „legislative agents", wier taak het is, zich te verzetten tegen wetsvoorstellen, die voor het betrokken belang

schadelijk schijnen [1]). Een enquête uit het jaar 1913 bevond, dat zulke lobbies o. a. gehouden werden door de National association of manufacturers, de National council for industrial defence en andere ondernemers-vereenigingen.

De groote handelslichamen kennen geen partijen. In 1893 bekende in een enquête de Sugar Trust, dat zij was „a Democrat in a democratic state and a Republican in a republican State." In een Staat, waar de partijen elkaar ongeveer in evenwicht houden, steunen de corporaties beide. Hierdoor verliest ook de boss zelf zijn partijkarakter. „A boss is not so much a politician as the business agent in politics of the special interests. The boss is not a partisan, he is quite above politics! He has an understanding with the boss of the other party... The two receive contributions from the same sources and they spend those contributions for the same purposes" [2]). In 1915 beschuldigde ex-president Roosevelt de bosses Barnes en Murphy van corruptie, en hield staande, dat er een eng verbond bestond tusschen de democratische en de republikeinsche machine in den Staat New-York. Het vonnis luidde, dat inderdaad van 1898 tot 1910 een corrupte „ring" van beide partijen de regeering van dien Staat had beheerscht. In dit geding ontvouwde Barnes bij zijn verdediging de theorie van het boss-régime. 'Boss rule', betoogde hij, was de eenige wijze van bestuur, die onder het partijstelsel kon bestaan. De twee-partijen-gedachte in de politiek was, dat de partijorganisatie het wetten maken moest leiden; indien nu de zakenbelangen,

1) Young l. c. p. 576, 583.
2) Wilson l. c. p. 215.

die het geld aan de organisatie verschaffen, niet beschermd werden, dan zouden zij niet bijdragen, en dan zou de partij-organisatie onmogelijk zijn! [1])

Kan men beter voorbeeld bedenken van een circulus vitiosus? Een cirkel, die het volk buitensluit.

Zoo is tenslotte de partijtegenstelling in werkelijkheid geheel te loor gegaan in de commercialiseering der partijen. Het groot bedrijf heeft het politieke leven opgeslokt. Een kwestie als de protectie, die overigens in Amerika nooit een zuiver principieel karakter heeft gedragen, is geheel opgelost in de afzonderlijke belangen der verschillende industrieele artikelen. Elke industrie, elk „special interest", zooals de Amerikaan ze zoo duidelijk noemt, is een macht, die zich zelfstandig realiseert in de politiek. Het nationaal bestuur, zei Wilson in 1912, is sedert zestien jaren feitelijk onder controle van de trusts geweest [2]). Geheele Staten kwamen in den greep van een machtige industrieele combinatie. Gedurende een kwart eeuw, zegt een oud-gouverneur van Illinois, is er niemand aangesteld in de federale gerechtshoven, tenzij hij of rechtsgeleerd raadsman van een corporatie was, of bekend stond voor inzichten, die hem voor die belangen aannemelijk maakten [3]).

Zoo schijnt derhalve in het mechanisme van het politieke leven, gecommercialiseerd als het is, de vrije politieke gedachte, het zuivere politieke beginsel uitgedreven. De stof heerscht, de geest is uitgebannen naar de oppervlakte.

Het oude beeld van de maatschappij als een menschelijk

---

1) American Year Book 1915 p. 75.
2) Wilson l. c. p. 189.
3) R. W. Trine, In the Fire of the Heart, p. 106.

organisme, uitgedrukt in tal van mythische concepties, de grondslag van antieke en middeleeuwsche staatsbespiegeling, en nog verscholen onder de modernste sociologische gedachte, heeft steeds treffender gelijkenis gekregen, sedert productie en verkeer de maatschappelijke functies aan die van een zenuw- en voedingssysteem gelijksoortig maakten. Maar naarmate de samenleving menschvormiger werd, werd daarin de functie van den mensch gedegradeerd tot werktuigelijkheid.

En toch voelt hij zich vrijer, meer meester van de stof, dan ooit te voren. Is het zelfbedrog? Of heeft het proces van mechaniseering het zuivere geestesleven nog niet aangetast? Het is bezwaarlijk te verwachten, waar dit zoozeer afhankelijk is van de vormen van het bedrijfsleven. Hoe zou in de hoog ontwikkelde moderne maatschappij het geestesleven ontkomen aan de ontaarding, de nivelleering en mechaniseering, die onverbrekelijk aan de commercialiseering der maatschappij zijn verbonden?

De productie van het geestelijk voedsel is evengoed als die der stoffelijke levensbehoeften onderworpen aan de concentratie en de machinaliseering van het bedrijf. Een reiziger uit de oude wereld verbaasde zich, dat hij in Amerika zoo weinig keus van modellen in hoeden en boorden vond. Eén model was gedurende het seizoen en vogue, want de industrie maakt alles in 't groot. Een hoed of boord is geen geestelijk voedsel, doch niettemin is de keuze ervan een bescheiden cultuurfunctie. Zoodra men voor hoed of boord huisraad leest, wordt het duidelijk, dat de massale en machinale industrie cultuurverarming beduidt. De middelmaat kan niets bereiken, wat cachet heeft.

Het geestelijk voedsel bij uitnemendheid van den modernen tijd is de krant. Reeds haar veelzijdigheid in verband met haar dagelijkschheid brengt in het verzamelen, schiften en redigeeren van de stof een element van routine en mechanischen arbeid: de volstrekte noodzaak, dat zij terstond weer na eenige uren verschijnt, dwingt de tallooze geesten, die in haar dienst staan, tot oogenblikkelijke productie. Is zoodoende haar ontstaan reeds van zekere werktuigelijkheid doortrokken, de wijze, waarop zij haar werking uitoefent, is dat nog veel meer. De dagelijksche herhaling, waarmee zij zich aanbiedt, en de geringe verdieping van aandacht, die zij vraagt, werken op den geest als een mechanische prikkel. Hoe grooter haar verspreiding en hoe veelomvattender haar inhoud, hoe meer aan de werktuigelijke opname een uniformeerende, nivelleerende werking gepaard gaat. De krant slijpt voortdurend in den allerwijdsten kring individueele inzichten af, zij maakt de geesten om zoo te zeggen onderling verwisselbaar als de artikelen, die het groot bedrijf aflevert.

Om ondanks de geringe aandacht, waarmee zij wordt gelezen, toch tot opneming te dwingen, moet de krant gebruik maken van den overdrijvenden trap. Deze komt allereerst op in dat gedeelte, dat volstrekt het zakenbelang dient: de reclame. Maar de krant is zelf ook een zaak, moet dus hevig concurreeren. Ook haar nieuwsberichten moet zij opdringen met schreeuwende of prikkelende hoofdjes. Het Amerikaansche dagblad heeft den advertentiestijl reeds geheel geadopteerd voor zijn wezenlijken inhoud. Waar een Hollandsche courant vooralsnog sober het opschrift zou plaatsen: „Sarah Bernhardt geopereerd", daar leest men ginds elke phase van zulk een gebeurtenis

aangekondigd door pakkende opschriften: „Dr. So and So wields the knife with five physicians in attendance!"

Nu is de reclamestijl, bedoeld als geneesmiddel tegen geringe aandacht, een middel erger dan de kwaal. Als elk stimulans stompt hij af. Hij veronderstelt oppervlakkig lezen en half gelooven van wat men leest. Wat moest er immers worden van den armen burger, die elke advertentie en elk politiek artikel au sérieux nam? Doch nu brengt de gewendheid aan dien stijl weer teweeg, dat de lezer in eerste instantie niet of half gelooft wat hij leest, want hij weet, dat het reclame is. De geest wordt gewend aan een oppervlakkige aanvaarding van zijn voedsel: hij kauwt het slecht en verteert het dus slecht. Een gevaarlijke vervluchtiging van de intelligentie en veruiterlijking van het geestelijk leven is het gevolg.

Bovendien is het geestelijk voedsel een bijproduct geworden. Kranten en tijdschriften leven van de advertentie. De nieuwsinhoud moet enkel pakkend zijn, om het blad geschikt te maken tot gewilde plaats om te adverteeren. De geestelijke inhoud heeft geen handelswaarde meer.

Zooals de krant de litteratuur verslindt, zoo verslindt de bioscoop kunst en litteratuur beide. In 1915 berekende men, dat de bioscoop op drie na de grootste industrie van Amerika was geworden [1]). Zijn beteekenis als cultuurfactor kan nog ternauwernood worden overzien, maar dat die reusachtig moet zijn, staat vast. De cultuurwerking nu van den bioscoop is van een aard, die hem bijna op één lijn zou doen stellen met den alcohol. Het bederf van den smaak en de gewenning aan den prikkel van ongezonde

---

1) American Year Book 1915 p. 745.

sensatie is volstrekt niet het eenige euvel. De bioscoop verplaatst het besef van iets te kennen naar de oppervlakte van den geest. Hij schept den waan, dat men iets leert kennen door de louter mechanische gezichtswaarneming. Iedereen kent de meer beschaafde beschermers van den bioscoop, die u verzekeren, dat men er toch zooveel kan leeren van technische dingen, door het zien van allerlei industrieele bedrijven en bewerkingen, en dat men er zooveel mooie natuurtafereelen ziet. Alsof het zien van eenige handgrepen en bewegingen of het aanschouwen van iets dat schoon is, ontdaan van alles wat het zien tot een lust maakt, de geringste kenniswaarde had.

De bioscoop is een buitengewoon democratisch cultuurelement. Hij schept nog meer dan de krant in den allerwijdsten kring een solidariteit van emotie en belangstelling, die in Amerika, waar die genivelleerde gelijkheid van het geestesleven toch al zoo sterk is, dubbel gevaarlijk is. De krant is veelzijdig en rijk, en zij kan iederen dag een parel der wereldlitteratuur in haar kolommen bevatten. Maar de bioscoop is arm en eentonig, door haar techniek gebonden aan een zeer beperkten voorraad vormelementen, en genoodzaakt, deze in een armzalig conventioneelen stijl weer te geven. De bioscoop levert voor het eigenlijke volk den standaard van het schoone: de vormen van romantiek, die het volk begeert, mitsgaders een allerbelachelijksten code van expressie en uitbeelding. Hij doet dat volgens louter commercieel gezichtspunt, gaat uit van den bestaanden lagen smaak in het prikkelende, grof-romantische, sensationeele, griezelige en bas-comique, en levert nu mechanisch zulk een overvloed van bevrediging van dien smaak, dat hij dien verheft tot een dagelijks op duizenden

plaatsen ingeprente cultuurnorm van de allergrootste nadrukkelijkheid. Tevens bereikt hij met dat alles lagen en leeftijden, die zonder den bioscoop boven dien smaak verheven zouden blijven of hem nog niet hadden gekend. Het volk wordt de slaaf van den bioscoop gelijk van den drank. Zelfs de kunst ontgaat in dezen niet geheel den greep van het commercieel-mechanische belang. De goede acteurs gaan voor de film spelen, en zijn daardoor gedwongen, de grovere elementen van hun kunst te accentueeren, zich aan te passen aan de botte eischen, die de machine stelt.

Op een gansch ander gebied vertoont Amerika in het bijzonder, hoe commercialiseering en mechaniseering hand in hand gaan, om het geestesleven te onderwerpen. De geconcentreerde organisatie der groote bedrijven stapelt zoo ontzaglijke rijkdommen op in de handen van enkelen, dat zij onverteerbaar zijn. De goede wil en de publieke zin der bezitters onttrekt een deel van de onverteerbare rest aan den kringloop der productie, en bestemt die voor algemeen nuttige doeleinden. Een hooge zedelijke waarde komt aan die daad niet toe, want zij brengt geen opoffering mee. Naast het zuiver philanthropische en de bevordering van gezondheid richt zich die mildheid vooral op de aankweeking van de geestelijke beschaving. Er worden bibliotheken en universiteiten opgericht, of wel colleges gedoteerd. Doch de op die wijze afgezonderde schatten blijven veelal georganiseerd als Foundations, blijven daardoor zelfstandige machten, die zich onmogelijk geheel kunnen losmaken van de commercieele belangen, die hun het aanzijn gaven. Immers de inkomsten der stichting blijven afhankelijk van het welvaren der corporatie, die

haar heeft geschonken. Er ontstaat dus een belang, om ook van den kant der onderwijs- of beschavingsinstelling dat welvaren te dienen. Hieronder lijdt de vrijheid van het woord de bedenkelijkste schade. In 1915 gaf het curatorium van de universiteit van Pennsylvania dr. Scott Nearing gedaan als professor in de economie wegens zijn openbaren steun aan de wetgeving tegen den kinderarbeid en zijn opkomen tegen verschillende vormen van industrieel onrecht [1]). In dit geval heeft weliswaar de publieke opinie, die zich tegen dat ontslag verzette, gezegevierd, maar dat logenstraft natuurlijk het bestaan van het euvel niet.

De goudstroom naar de instellingen van openbaar belang werkt op allerlei wijzen demoraliseerend. Universiteiten verbreken hun oude banden met confessioneele gezindten, om te voldoen aan de eischen der Carnegie Institution, en van haar weldaden te genieten, in zich zelf wellicht een heilzame daad van bevrijding, maar bedenkelijk om de motieven, die er toe brengen. „If an institution will willingly abandon its religious affiliations through the influence of these foundations, it will even more easily conform to their will any other part of its organization or teaching" [2]).

De stichting is vrij van belasting en publieke controle, haar werkzaamheid is vaag omschreven: de inkomsten zijn ter vrije beschikking, behalve voor handelsbelangen, wat niet wegneemt, dat een zoogenaamd wetenschappelijk onderzoek over nijverheidsverhoudingen, door de Rockefeller-stichting opgezet, enkel bleek de Rockefeller-

1) Zie American Year Book 1915 p. 786, 1916 p. 791.
2) Final Report on Industrial Relations p. 84.

belangen te gelden [1]). De Rockefeller- en Carnegie-stichtingen hebben te zamen een inkomen van 13.5 millioen doll., dat is tweemaal zooveel als het federale [2]) budget voor opvoeding en sociaal werk. Als centrale lichamen voor cultuurarbeid concurreeren zij dus gemakkelijk met de Unie, en het gevaar, dat zij over de nationale opvoeding een beheerschenden invloed verwerven, is niet denkbeeldig.

Die invloed is alweer verwerktuigelijkend. Men geeft zich over aan de zorg der stichtingen als een beschavings- en liefdadigheidsmachine. Zoodra de Rockefeller-stichting in de dagbladen aankondigde, dat zij den steun der Belgen ter hand ging nemen, hield de particuliere werkzaamheid voor dat doel zoo goed als op [3]).

De mildheid der enkelen wordt een geestelijk kwaad, doordat zij het verantwoordelijkheidsgevoel der gemeenschap doodt. De ware geestelijke winst zou bestaan in „the sturdy self-respect in any community that should build its own church, school, library, dispensary." „What we really want is the ability and the instructed will to pay our own bills, even if the pace of our civilization halts a little" [4]). — In woorden als deze doordringen elkaar het oude Amerikaansche individualisme en de moderne gemeenschapszin, die zich te zamen kanten tegen de mechaniseering der cultuur.

Weer een andere vorm van verwerktuigelijking, die uitgaat van de commercialiseering der maatschappij, is

---

1) Ib. p. 83.

2) Natuurlijk geschiedt op dit gebied het meeste van stads- of statenwege; de zorg van uniewege in dezen is dus uitteraard beperkt.

3) Ib. p. 85[1].

4) John Graham Brooks, The Social Unrest p. 203.

de indringing van de methoden van het bedrijfsleven in den geestelijken arbeid. Systemen van commercieele registreering worden aangeprezen ook voor wetenschappelijk doel. Er wordt een soort Taylor-stelsel voor den geest beoogd. Maar iedere denker, die zich onderwerpt aan den dwang van zijn loketkast, geeft een element van geestelijke vrijheid prijs. Hij kiest als 't ware als instrument in plaats van de viool met haar onbegrensde mogelijkheden van toonvorming de piano met haar beperkte mechaniek. Er komt in de rangschikking van zijn gedachten een mechanisch element, dat hem misschien veroorlooft, veel meer te omvatten en sneller af te leveren, maar waardoor zijn persoonlijkste intuïtie dreigt te worden afgeschoven naar de oppervlakte.

Een duidelijk voorbeeld van deze beperkende werking levert het zoogenaamde decimale systeem van wetenschappelijke, in het bijzonder bibliografische, registratie, in 1873 uitgevonden door den Amerikaanschen bibliothecaris Melvil Dewey. Het verdeelt de geheele wetenschap in tien categorieën. De Encyclopaedie etc. heeft het cijfer 0, de philosophie 1, theologie en godsdienst 2, sociale en rechtswetenschap 3, philologie 4, natuurwetenschap 5, techniek 6, kunst 7, litteratuur 8, geschiedenis en aardrijkskunde 9. Eigenlijk zijn het decimalen: 0.0; 0.1 enz., maar gemakshalve laat men de 0 weg. Nu is dus 0.5 natuurwetenschap, 0.51 wordt wiskunde, 0.52 sterrekunde, 0.53 natuurkunde, 0.54 scheikunde enz. — Van de natuurkunde wordt het onderdeel optiek 0.535, de physiologische optiek 0.5357, de functie van het netvlies bij het zien 0.53575 enz. in het oneindige [1]).

[1]) Melvil Dewey, Decimal Classification and Relative Index, 7th ed. 1911.

Voor bibliotheek-doeleinden heeft het stelsel zeker groote voordeelen, al vereischt het een buitengewoon oordeel des onderscheids, om de categorieën te bepalen. Het legt overal beslissingen vast van rigoureuze consequentie. In het bovenvermelde voorbeeld is zoo de wiskunde tot natuurwetenschap geproclameerd. Een onzuivere bepaling van de categorie schept onberekenbare, zich steeds propageerende onheilen. Telkens moeten levende samenhangen verbroken worden terwille van de indeeling. Zoodra een individueele werker het systeem toepast op zijn eigen litteratuurmateriaal, dreigt hij tot slavernij te vervallen. Hij verricht een massa van inproductieven geestesarbeid met het bepalen der categorieën; hij legt zijn geest aan de banden van de tiendeeling met haar onvermijdelijk gevolg van „systemzwang". Dergelijke gevaren van geestelijke mechaniseering schuilen in elke al te vernuftige en technisch volmaakte registratie.

Een der moderne beschavingselementen bij uitnemendheid is de sport. Hier raken elkaar de geestelijke en physieke cultuur, en hier schijnt ook de mechaniseering haar tegendeel te raken. In de sport tracht als 't ware de moderne kuddemensch zijn individualisme te redden. De sport toch is niet alleen de louter physieke ontwikkeling van behendigheid en kracht, maar ook de vormgeving, de styleering van het jeugd-, kracht- en levensgevoel zelf, een geestelijke waarde van ontzaglijk gewicht. Spel is cultuur. Spel kan overgaan in kunst en ritus, gelijk in den dans, en in heilige scenische voorstellingen. Spel is rythme en strijd. De wedstrijd-idee op zichzelf is een cultuurwaarde van hoog belang. Spel beteekent ook organisatie. In verband nu met de moderne vatbaarheid voor zeer wijd strekkende

organisatie en met de mogelijkheden, die het moderne verkeer schept, komt er in de sport een element van mechaniseering. De groote ontwikkeling van het voetbalspel vertoont de normaliseering en uniformeering van de vrije jeugdige kracht en moed in dienst van het mechanisme der spelregels en der uitgebreide wedstrijdsorganisatie. Vergelijkt men den sport-student met den pionier-jager en Indianenbevechter, dan springt het verlies van ware vrije persoonlijkheid in het oog.

Om persoonlijkheid is de kreet. Maar wat zich aandient als cultiveering van vrije individualiteit bevat soms, op de keper beschouwd, een sterk mechaniseerend element. Uit Amerika zijn tot ons gekomen de energiecursussen, de methoden om wilskracht, geheugen, geestelijk uithoudingsvermogen en werkkracht stelselmatig te ontwikkelen. Schijnbaar in dienst van een bewust individualisme, een persoonlijkheidsidee, lijken zij mij inderdaad eer de toepassing van een mechanistische gedachte: training, africhting, vastlegging van geestelijke functies.

Amerika is ook het land, waar men ernst maakt met de eugeniek. In elf Staten is in het strafrecht de sterilisatie van misdadigers ingevoerd. Zij gaat, naar het schijnt, in de praktijk niet vooruit; men komt hier en daar van de toepassing terug [1]). Doch de schrede is gedaan. Is het een eerste schrede op een groot pad in de toekomst: naar de beheersching van de geboorten zelf door het welzijn der maatschappij? Dan zou zij wel eens tevens het begin van een ver strekkende mechaniseering der beschaving kunnen beduiden. De staat, zegt de Amerikaansche eugenist

---

1) American Year Book 1916 p. 403.

Davenport, heeft het recht om te beschikken over het kiemplasma van zijn burgers. Het is al een oude gedachte, om de menschelijke voortplanting oordeelkundig te regelen. Utopisten als Morus en Campanella gingen ermee om. Een van de talrijke communistische gemeenschappen, die Amerika heeft opgeleverd, de Perfectionists of Oneida in den Staat New-York, die van 1848 tot 1881 bestond, bracht naast een samengesteld huwelijk ook „stirpiculture or scientific propagation" in praktijk [1]). Het was een uitvloeisel van het anti-individualisme, dat hen bezielde. Het is de uiterste doorvoering der organisatiegedachte. Indien ooit de regeling der huwelijken van overheidswege op grond van erfelijkheidsstudiën algemeen werkelijkheid mocht worden, dan zal ook de mechaniseering der menschelijke samenleving even volmaakt zijn, alsof men den homunculus gevonden had.

Zoekend naar de krachten en middelen, om het leven vrijelijk te beheerschen, onderwerpt de mensch zich tegelijkertijd. In iedere bewerktuiging van het leven der gemeenschap wordt een hoeveelheid menschelijke vrijheid vastgelegd. Zoodra de boog is uitgevonden, is het niet meer alleen de mensch, die zich bedient van den boog, maar ook de boog, die den mensch dwingt, hem te gebruiken. Zoodra zich een bestuursfunctie gevormd heeft, verwerpt deze een surplus van werkzaamheid boven het onmiddellijke doel uit, dat zij dienen moet. Elk werktuig en elke organisatie is geladen met een eigen activiteit, die den mensch dwingt, het werktuig te doen werken, de orga-

1) F. A. Bushee, Communistic societies in the U. S., Political Science Quarterly XX 1905 p. 646.

nisatie te doen fungeeren. Zonder deze mechaniseering is er geen beschaving. Want de onmisbare voorwaarde, om zich zijn menschenwaarde bewust te worden, is dat hij de krachten ordent. Het proces van veredeling is onscheidbaar van dat der verwerktuigelijking. De mensch hoopt nieuwe grooter vrijheid om te leven van elke volmaking van het werktuig, van elke krachtbesparende samenvoeging van den wil en het kunnen der velen. Doch ieder beter werktuig en iedere fijner organisatie bindt hem opnieuw aan de blinde macht, die hij daarin op woekerrente heeft gezet. Elke school, elke leer, elke staats- of bedrijfsvorm spant den mensch in een gareel en beperkt zijn functies.

Er zijn tijdperken, waarin de macht-tot-binden, die aan het cultuurmechanisme eigen is, grooter schijnt dan de macht-tot-bevrijden. Zoo wanneer in de latere middeleeuwen het leven dreigt te versteenen in de volmaaktheid en uitvoerigheid van den alomvattenden bouw der Kerk. Zoo in de eeuw, waarin wij leven, nu de menschheid wel de hulpelooze slaaf schijnt te worden van haar eigen volmaakte middelen van materieele en sociale techniek.

Geen beeld dringt zich bij cultuurhistorische beschouwingen vaker op dan dat van Goethe's Zauberlehrling. Het veelgebruikte „die ich rief, die Geister, werd ich nun nicht los" blijft de tekst bij uitnemendheid voor alle groote cultuurbewegingen. En het beeld van den stommen bezem, die altijd weer komt aanstrompelen met het water, het water, is heden treffender dan ooit. De arme menschheid blijft altijd toovenaarsjongmaatje, en maar zelden in de wereldgeschiedenis komt de Meester thuis.

III

STAATSZIN EN ZAKENGEEST

De Amerikaan gebruikt den naam van zijn land in het enkelvoud: „The United States is fabulously rich." Gaat men een zestig jaren terug, dan zal men het werkwoord nog in het meervoud vinden, tenzij misschien in de taal der buitenlandsche staatkunde. In die verschuiving van het taalgevoel ligt een van de belangrijkste ontwikkelingen der Amerikaansche geschiedenis opgesloten. De staat is voor den Amerikaan een eenheid geworden; hij voelt in United States niet in de eerste plaats een veelheid meer, de Unie heeft in zijn gedachte de Staten overvleugeld.

De gedachte volgt daarin slechts de werkelijkheid. Inderdaad heeft sedert het midden der negentiende eeuw de Unie de Staten volkomen op den achtergrond gebracht.

Het was door de beste kenners van Amerika heel anders voorspeld. Tocqueville schreef, op grond van hetgeen hij in de jaren 1831 tot 1833 had waargenomen: „Ou je me trompe étrangement, ou le gouvernement fédéral des Etats Unis tend chaque jour à s'affaiblir. Il se retire successivement des affaires; il resserre de plus en plus le cercle de son action... S'il ne survient pas quelque circonstance extraordinaire, le gouvernement de l'Union ira chaque jour s'affaiblissant." „l'Union est un accident qui ne durera qu'autant que les circonstances le favoriseront" [1]). — Een kwart eeuw later scheen Tocqueville's voorspelling in vervulling te gaan; de Unie scheurde, en Gladstone heeft ge-

---

1) Tocqueville, De la démocratie en Amérique II p. 397/99.

meend, dat het met haar gedaan was. Doch de buitengewone omstandigheden, die Tocqueville voor haar behoud noodig achtte, maar nauwelijks verwachtte en niet kon voorzien, hebben zich inderdaad voorgedaan.

Het zijn de geweldige veranderingen in de economische verhoudingen geweest, welke reeds tijdens den burgeroorlog hun invloed ten gunste van het behoud der Unie deden gelden, en sedert dien in steeds stijgende mate gewerkt hebben in de richting van een versterking van het federaal gezag tegenover dat der Staten, en een daaraan geëvenredigden groei van het nationaal bewustzijn en den eerbied voor den staat als zoodanig.

Van den beginne af heeft in Amerika het bedrijfsleven den staat gedrukt. De staat is in de Amerikaansche samenleving langen tijd een secundaire factor gebleven. Niet alleen de Unie, maar het staatsgezag als zoodanig genoot gering ontzag. Van vereering voor den staat als het alzijdig zorgende, kinderlijk beminde en gehoorzaamde orgaan was geen spoor. Men vreesde het staatsgezag als een lastig toezicht op de particuliere welvaartsbelangen, of gebruikte het, om die te dienen en te bevorderen. De leidende gedachte in de opvatting van de staatsmacht bleef Jefferson's meening, dat de rechten van het geheel niet meer kunnen zijn dan de som van de rechten der individuen.

Het geringe staatsbesef valt uit de geheele wordingsgeschiedenis der Vereenigde Staten te verklaren. Als koloniën van Engeland zaten zij ver van het hart van den Staat af; zij ondergingen niet de suggestie van zijn glans en heerlijkheid, ondervonden niet zijn dagelijksche bescherming. De staat liet hen in hoofdzaak aan henzelven over. Wanneer de gouverneurs optraden voor den koning, was het

doorgaans met verbod en dwang: tegenwerkend en storend ten opzichte van de vrije ontwikkeling der welvaartsbelangen. De kolonisten, toch veelal reeds in onvrede gescheiden van den moederlandschen staat, die hun godsdienstige vrijheid belaagde, leerden den staat veel meer kennen als een ongewenschte lastige, dan als een noodige beschermende macht.

De opstand tegen Engeland beoogde dan ook veel meer afschudden van staatsgezag dan stichting van een eigen staat. Het laatste geschiedde, omdat de oorlog samenvoeging van alle krachten en eenheid van beleid eischte. Doch men koos den minst bindenden vorm, die denkbaar was: een lossen bond van dertien zelfstandige staten. De termen van het verbond herinneren aan die der Unie van Utrecht: de Confederatie beoogde te zijn „a firm league of friendship for their common defence, the security of their liberties, and their mutual and general welfare." Elke staat zou souverein zijn, elk had één stem in het Congres, dat wel belangrijke bevoegdheden kreeg, als beslissing over oorlog en vrede, munt, post, algemeene financiën, doch geen macht, om de leden van het verbond te dwingen, geen recht tot heffingen, enkel verzoek om bijdragen. Voor belangrijke besluiten was een meerderheid van negen staten voorgeschreven.

Men gunde dus aan de Unie, bevreesd als men was voor een sterk centraal gezag, ten naastenbij die rechten, waartoe men te voren de macht van de Engelsche kroon beperkt had willen zien. Het schrale gezag, dat zoodoende aan het Congres was toegekend, verliep nu bovendien nog geheel; geen der Staten wist van onderwerping, elk zorgde voor zich en was naijverig op den ander. De oor-

logstoestand over een zoo wijd uiteengelegen gebied dwong de Staten ook wel tot individueele verdediging. Toen de onafhankelijkheid in 1783 bevochten was, scheen het jonge Verbond zijn taak te hebben volbracht.

Juist de vrijheid evenwel had de economische belangen buiten de beperkte grenzen van de afzonderlijke Staten doen uitgroeien. Het kapitaal van de kuststeden, nu bevrijd van de beperkingen, die eertijds Engeland oplegde, moest, om zijn macht ongehinderd te kunnen ontplooien, beschikken over een krachtiger samentrekking van het staatsgezag. De aanneming der Constitutie in 1789 was de overwinning van die belangen [1]). De staat was nu een bruikbaar instrument geworden.

Een bruikbaar instrument, maar ook meer niet. In de Constitutie was gestreefd naar een zuivere toepassing van de staatkundige bespiegeling der achttiende eeuw. De scheiding der drie machten gold voor het beginsel van alle politieke wijsheid. Uitvoerende, wetgevende en rechterlijke macht zouden zelfstandig naast elkander werken, en wanneer één een overwicht dreigde te krijgen, elkander wederkeerig in toom houden door een kunstig systeem van „checks and balances". Geen van drieën was gedacht als drijvende kracht. Allerminst was het uitvoerend gezag als een leidende macht bedoeld, veeleer als de dienaar van het wetgevend gezag. Er was aan het geheele staatsbestel veel meer een negatieve functie toegedacht dan een positieve. Waartoe zou men ook een krachtig, actief staatsgezag noodig hebben, tenzij in tijden van buitenlandsch gevaar? Den grondslag, waarop het welzijn der gemeen-

1) Zie hierboven blz. 16.

schap veilig berustte, meende men voor goed verworven te hebben. Zoolang volksregeering en rechtsgelijkheid verzekerd waren, zou er niets aan de gezondheid der staatkundige en maatschappelijke verhoudingen ontbreken. Een sterk staatsgezag, dat men niet anders dan als aristocratie kon zien, zou de vrijheid en gelijkheid eer bedreigen dan beveiligen. Hier scheen dat andere woord van Jefferson te gelden: „It is error alone which needs the support of government. Truth can stand by itself."

De geringe waardeering van het staatsgezag, die den Amerikaan in het bloed zat, had in de praktijk vooral betrekking op zijn afzonderlijken Staat. Hij voelde zich in de eerste plaats Virginiër of burger van Massachusetts. Het waren immers de Staten, die elk voor zich bijna alle publieke belangen behartigden: rechtspraak en wetgeving, onderwijs, belasting waren bijna geheel zaak van de Statenregeeringen. Met de Unie kwam men in het gewone leven nauwelijks in aanraking. Wel was er sedert den vrijheidsoorlog een sterke nationale trots, op Amerika's vrijheid, welvaart, rijke belofte en energie, maar dit was een sentiment voor feestgebruik, voor een houding naar buiten, dat weinig effekt had op de houding jegens het dagelijksche staatsgezag. En het was trots, geen liefde. De liefde gold Virginia „the Old Dominion", of den bodem, die geheiligd was door de Pilgrim Fathers en hun beproevingen.

Het was met dat al een liefde van een zeer gemeenzaam soort. Men beriep zich op den staat, als men hem noodig had, en zette hem naar zijn hand, als men kon. Voor en na bleef het bedrijfsleven de werking van het staatsgezag beheerschen. De economische belangen, de groote en de kleine, de wereldomspannende en die der plaatselijke

nering, hebben van den beginne af het Amerikaansche staatsorganisme in al zijn vezels en weefsels doortrokken. De werking van dat proces op het staatsgezag schijnt in de negentiende eeuw langen tijd louter destructief. Het bedrijfsleven vreet den staat letterlijk op. Hij leidt een zwak en ziekelijk en veelal onwaardig bestaan. Op tal van punten kan men in het Amerikaansche staatslichaam de ontaarding aanwijzen, door het indringen der economische belangen teweeggebracht. Zij hebben de negatieve strekking, die reeds volgens de bedoeling der Constitutie den staat eigen was, in vele opzichten versterkt.

Een van de fundamenteele gebreken van het Amerikaansche staatsbestuur is altijd geweest het gemis aan samenhang en samenwerking der verschillende organen. Door de „rotation in office", de vervanging der ambtenaren na korten termijn, wat als een der heilmiddelen der democratie gold, ontbreekt het aan een bureaucratie, aan veel kwaads derhalve, maar tegelijk aan een blijvend en bindend element in het staatsbestuur. Er is evenmin een ambtelijke hiërarchie; er is coördinatie maar geen subordinatie van gezagsorganen. Dit geldt vooral van het bestuur der Staten. „Le gouvernement des Etats, — zegt Boutmy —, sans bureaucratie et sans hiérarchie administrative est comme un maître muet et manchot qui ne peut pas se servir lui-même et qu' assisteraient à leur loisir deux intendants très gauches et très empruntés: l'un, la législature qui ordonne tout en gros et ne surveille pas l'exécution, l'autre, le judiciaire qui épuise chaque fois son énergie sur un cas particulier" 1). — De gouverneur van

1) Boutmy, Eléments etc. p. 216.

den Staat is in het plaatselijk bestuur door geen enkel van hem afhankelijk ambtenaar vertegenwoordigd. Niet het bestuur houdt de ambtenaren aan hun plicht, de verongelijkte moet hen aanklagen. Iedere dienst vormt een kleine afzonderlijke autonome organisatie. Het geheele bestuurssysteem is een uitbreiding van het beginsel van local self-government. Ook in het stadsbestuur heerscht het verderfelijke systeem van uitvoerende „boards" zonder onderling verband.

Door dit alles hebben de particuliere zakenbelangen zich ongehinderd in de regeering van stad en staten kunnen dringen. Het geheele stelsel van onderonzen, wederkeerige bevoordeeling, concessiebejag, gekonkel, baantjesjagerij, kon ontstaan, doordat de staatkundige vormen, opzettelijk zwak opgetrokken, geen weerstand hadden te bieden aan den aandrang van het particulier belang. Toen men eenmaal gewend was, het openbaar gezag dikwijls te zien werken in het bijzonder belang, moest de tegenzin tegen actieve staatswerkzaamheid nog toenemen. Uit vrees voor machtsmisbruik ging men de staatsmacht, waar men kon, aan kluisters leggen. In de Statenconstituties, die dikwijls veranderd worden en zeer uitvoerig zijn, nam men de meest speciale zaken op, om ze aan den invloed van de wetgevende lichamen te onttrekken. Want daar bovenal, in de volksvertegenwoordiging der afzonderlijke Staten, waren de beroepspolitiekers meester geworden; reeds lang zijn deze lichamen door het volk gedisqualificeerd.

In verband met de geringe actie van het staatsgezag ontwikkelen zich particuliere organisaties met publieke functies. De staat oefende weinig politie uit, bij gevolg namen de burgers de gewoonte aan, zich zelf te beschermen.

De private gewapende lijfwachten, gewoonlijk Pinkerton's men genoemd, zijn een zoo zuiver middeleeuwsche ontwikkeling, als mogelijk is. De Schot Allan Pinkerton richtte in 1852 te Chicago zijn National Detective Agency op. Hij deed groot werk, verijdelde een aanslag op Lincoln, ving groote spoorwegdieven, organiseerde een spionnagedienst in het Zuiden, en had tenslotte het succes, de Molly Maguires ten val te brengen. In later jaren zijn de detective agencies ontaard tot strikebreakers, „labor adjusters" noemen zij zich. Hun manschappen krijgen door de bekleeding met politiegezag als deputy-sheriff een gevaarlijke onverantwoordelijkheid. Een firma van dien aard verklaarde, in drie dagen 10.000 gewapende mannen te kunnen leveren. Hier schuift het zakenbelang dus den staat geheel op zijde.

Toch is de invloed van het directe economische belang op het Amerikaansche staatswezen niet enkel destructief geweest. Terzelfder tijd dat het den staat ontzenuwt, bereidt het zijn latere versterking voor, door het ontwikkelen van organen, die thans meer dan ooit geroepen schijnen, om de leidende rol te spelen in het staatsbestuur.

De overvleugeling van de Staten door de Unie is het direct gevolg geweest van de geweldige economische ontwikkeling sedert den burgeroorlog. Het federatieve systeem was berekend op verhoudingen, waarin de zakenbelangen elk voor zich in den regel hun sfeer niet verder uitstrekten dan de grenzen van den Staat, waar de onderneming gevestigd was. Maar op moderne toestanden van productie en ruilverkeer past het federatieve stelsel niet meer. De Vereenigde Staten vormen in industrieel en economisch opzicht één land. Geen der Staten vormt in dat

opzicht meer een natuurlijke zelfstandigheid. In hun plaats zijn de vier of vijf groote geografische afdeelingen (secties zegt de Amerikaan) getreden: het oude Oosten met zijn industrie en bankwezen, het Zuiden, nu niet meer uitsluitend katoenbouwend zooals voorheen, maar met een veelbelovende exploitatie van agrarische en minerale rijkdommen, het graanbouwende gebied van het Noordelijke Midden, en tenslotte het Westen, al naar zijn veeteelt, houtkap, mijnbouw, ooftbouw of andere productie weer in onderafdeelingen te scheiden. Al deze groote gebieden zijn onderling van elkaar afhankelijk. Massachusetts maakt bijna de helft van de schoenen, Pennsylvania meer dan de helft der ijzerfabricaten. Het kapitaal van de Oostelijke steden is belegd in de mijnen van het Westen, de jonge industrieën van het Zuiden, in spoorwegen en hypotheken overal [1]). De spoorwegstelsels loopen dwars over alle Statengrenzen heen.

Bij zulke verhoudingen is concurrentie der Staten onderling een verouderd onding geworden. Zij werkt enkel belemmerend. Tengevolge van de oude Statenzelfstandigheid in de wetgeving is bijvoorbeeld het verzekeringswezen een chaos. Staten adverteeren hun billijke voorwaarden voor het oprichten van vennootschappen. Komt er in één Staat een deugdelijke wet op de vennootschappen, dan verhuizen de onsoliede naar een anderen Staat. De algemeene, gezonde economische belangen dwingen tot Uniegezag over al deze aangelegenheden.

Evenwel, aan den anderen kant is de Amerikaan zoo gewoon, in zijn zakenbelangen „to be left alone", hoog-

1) Bryce II p. 903.

stens onder toezicht van het Statenbestuur, dat hij naar zijn hand zet, dat hij inmenging van het Uniegezag in het economische leven noode verdraagt. Voet voor voet heeft de centrale regeering haar gezag in dezen moeten veroveren. Het uitgangspunt van de federale macht over de spoorwegen werd de Interstate Commerce Act van 1887, die kwesties van vervoer tusschen de Staten onder controle van een federale commissie plaatste. In de laatste jaren voor den wereldoorlog won het Uniegezag in economische zaken hand over hand. In 1913 werd de Federal Reserve Board ingesteld, ter voorkoming van geldcrisissen, in 1914 de Federal Trade Commission. In 1916 volgden de Farm Loan Board, de Employees Compensation Commission, en kwam de federale Child Labor Act tot stand, wat tien jaar eerder nog algemeen als iets onzinnigs werd beschouwd. Welke ongehoorde uitbreiding van het Uniegezag over het productieleven de intrede van Amerika zelf in den Europeeschen oorlog heeft teweeg gebracht, daarvan brengt bijna elk dagbladnummer ons de verbazingwekkendste bewijzen.

De uitwisseling of althans verflauwing der Statengrenzen werd nog door andere omstandigheden bevorderd. Hoe meer de groote partijorganisaties zich volmaakten, hoe beter door het vergemakkelijkte verkeer de partijsamenhangen als iets algemeen nationaals werden gevoeld, des te meer kwam de eenheid van den staat vooraan te staan in den geest boven de veelheid der Staten. En het was vooral het steeds weer nieuwe Westen, dat een sterken nationaliseerenden invloed deed gelden. De bewoners der Atlantische staten, geboren en getogen in hun Staat, bleven zich, indien zij er gevestigd bleven, aan hun ouden

Staat gehecht voelen. Maar die naar het Westen weken, en daar zich vermengden met de inkomelingen uit andere streken, verloren dien engeren vaderlandszin. Zoolang hun gebied slechts territoriën vormde, hadden zij direct te doen met het federale bestuur. En als Staten erkend, kregen de nieuwe eenheden, alleen reeds door de snelheid en talrijkheid, waarmee zij opkwamen, nimmer dat eigen, bijzondere type, op oude traditie gegrondvest, dat in het Oosten Georgië van de Carolina's en Rhode Island van Connecticut onderscheidde.

De Unie had van aanvang af één zeer gewichtig ascendent bezeten: zij was geroepen, de betrekkingen met het buitenland te regelen. Toen de Constitutie gemaakt werd, had men zich voorgesteld, dat deze hoofdzakelijk van negatieven aard zouden zijn, en dat Amerika zich ongestoord aan zijn eigen ontwikkeling zou kunnen wijden. Doch het liep anders. De periode van de Revolutie en Napoleon noodzaakte de Republiek, om voortdurend positie te kiezen in zeer netelige buitenlandsche kwesties. Daardoor werd van stonde af aan het Uitvoerend gezag veel belangrijker dan men zich had voorgesteld. Na 1815 scheen inderdaad een lange periode aangebroken, waarin de Vereenigde Staten met de oude wereld weinig te maken hadden, te meer daar zij hun beteekenis als zeevarende mogendheid in den Napoleontischen tijd hadden ingeboet. De Monroe-leer was de bezegeling van die negatieve, afwerende houding: Amerika wenschte met rust gelaten te worden.

Langen tijd bleef de belangstelling voor kwesties van machtsuitbreiding gering. Er waren wel oude begeerten naar Canada en West-Indië, maar zij bleven utopisch. De

oorlog met Mexico in 1846 en 1847, die de Unie Nieuw-Mexico en Californië schonk en de aansluiting van Texas bevestigde, ontleende de nationale belangstelling aan zijn samenhang met de slavenkwestie. Nog in 1867 moesten Sumner en Seward den onschatbaren koop van Alaska, door Rusland aangeboden, haastig en tegen den zin van het Huis van Afgevaardigden erdoor jagen.

Inmiddels was de ontzaglijke economische expansie reeds gaande, die weldra de Vereenigde Staten tot uitvoerend land verhief. Zijn productie werd wereldproductie. Voortaan hadden de groote economische belangen een actieve wereldpolitiek noodig; het Amerikaansche imperialisme was voorgeschreven en daarmee de gewichtigheid van het centraal gezag, dat deze politiek te voeren had, uitermate versterkt.

In 1878 wordt een kolenstation op de Samoa-eilanden gevestigd, in 1884 op Hawaii. De eerste worden in 1899 tusschen Duitschland en Amerika verdeeld, het laatste geannexeerd in 1898, hetzelfde jaar, dat den Vereenigden Staten de Philippijnen, Porto Rico en Guam in den schoot werpt als buit van den oorlog met Spanje. In 1900 doet Amerika mee aan de expeditie in China, in 1905 bemiddelt het den vrede tusschen Japan en Rusland. De wereldpolitiek der Unie behoudt zeker ideaal aspect, doordat zij de roeping van het groote gemeenebest ter bevordering van vrede, recht en welvaart ijverig blijft accentueeren. Cuba wordt staatkundig onafhankelijk gelaten, wat deze onafhankelijkheid dan ook moge beteekenen. De Democraten dringen steeds aan op het weder prijsgeven van de Philippijnen, al zien zij zich, aan het bewind gekomen, buiten staat, dezen eisch te volvoeren. Onverbrekelijk

verbonden met het Amerikaansche imperialisme is de bevordering der arbitrage. Het Panamericanisme met zijn groote toekomstbelofte is evenzeer een onderdeel van dat imperialisme als de kanaalaanleg door de landengte, een der oude idealen van de Unie, nu verwezenlijkt. Dat alles heeft de eenheid van den staat en de kracht en het prestige van het staatsgezag voortdurend doen rijzen, alles onder den onmiddellijken invloed der economische belangen.

Daarmede is echter die invloed nog alleen in het groot aangewezen. Even belangrijk is hij in de wijze, waarop de „business"-geest van den Amerikaan voortdurend en in het klein de politieke functies vervormt.

In den tijd, toen de constituties van de Staten en van de Unie gemaakt werden, den tijd van het nog ongeschokte rationalisme, stelde men zich de werking van staatsmachten en staatsinstellingen voor als een eenvoudig, zuiver te berekenen spel van krachten volgens de wetten der natuur en der menschelijke rede. Doch van die wetten der natuur kende men nog alleen die, welke de uiterlijke verhouding der lichamen onderling beheerschen en van de psychologie der samenleving kende men in het geheel niets. De staatkundige voorstellingen der achttiende eeuw stonden, gelijk president Wilson het geestig heeft uitgedrukt [1]), onder den invloed van Newton's theorie. De zwaartekracht was het beeld, waaronder men zich politische functies enkel denken kon. Had men een zuiver geconstrueerde staatsmachine ontworpen, dan volgde alle heil vanzelf.

---

1) The New Freedom p. 41.

Doch John Adams en Samuel Chase wisten het beter: „We shall be governed by our interests, and ought to be" [1]). En het interest kende geen theorie van Newton, en bracht in de praktijk van de staatsmachine de krachten der menschelijke samenleving, de sociologische krachten. De praktijk van het staatsbeleid was van den beginne af gegrondvest op de vraag: wie kan het doen? hoe kan men het klaarspelen? — Het was de man, die het wist en het kon, waar het op aan kwam. Doordat achter alle politieke vragen onmiddellijk de economische belangen stonden, kwamen, geheel tegen de bedoeling van de ontwerpers der Constitutie, in alle werkzaamheden de personen op den voorgrond, die die belangen dienden. De Amerikanen voelden bij instinct, dat men het wetten ontwerpen niet moest opdragen aan enkele departementen met veel te wijd omschreven veld, maar aan gesloten commissies van zaakkundigen, de Committees van het Congres. Dit beginsel is een uitdrukking van het praktische mercantiele besef. In 1915 had de Senaat er 74, en het Huis van Afgevaardigden 57. De taak van die comité's varieert van de opruiming van nutteloos papier in de regeeringsbureau's tot de irrigatie en ontginning van de dorre streken.

Krachtens diezelfde neiging om alles te concentreeren op een man, die het doen kan, ontwikkelde zich de groote macht van den Speaker in het Huis van Afgevaardigden. Als voorzitter van het door hem zelf in meerderheid gekozen committee of rules kon hij de andere comité's en hun voorzitters aanwijzen, en zoodoende allen wetgevenden arbeid concentreeren in de handen van enkelen. Hij kon

1) Zie hierboven blz. 5.

het debat beperken, het woord onthouden, de volgorde van behandeling bepalen. Geen lid kon aandacht voor een voorstel verwerven, zonder eerst den Speaker te „zien". De oudere leden monopoliseerden de belangrijke comité's. Dit stelsel had groote voordeelen; er werd praktisch en met zaakkennis gewerkt, maar de democratie kwam in de knel. In 1910 is er aan de bedenkelijke macht van den Speaker een einde gemaakt.

Kwamen zoo in de regeeringslichamen zelf de personen op den voorgrond, in de partijorganisatie was dat nog veel meer het geval. Schijnbaar gebouwd op de meest zuiver democratische grondslagen, was het geheele partijleven, ook waar „bossdom" niet in zijn allerbrutaalste vormen zegevierde, onderworpen aan den invloed van personen. Door persoonlijk werk wordt van onderen op de partijactie in gang gebracht; de kroegbaas is de onderste op de partijladder, en hij kan het ver brengen. Het nationale partij-comité, dat gedurende vier jaar de opperste leiding heeft, wordt in naam gekozen door de nationale partij-conventie, maar inderdaad door het opperhoofd aangewezen, die dikwijls zichzelf in de eerste plaats benoemt. Evenzoo is in het Staten-partijcomité de voorzitter de man, die het doet, terwijl het comité zelden vergadert.

Het Amerikaansche politieke leven is zoodoende steeds bijzonder geschikt geweest, om den man van durf, inzicht, sterke zenuwen en een ruim geweten op den voorgrond te brengen, evenwel niet in de eerste plaats als dienaar van het publiek belang, maar in dienst van partijbelangen en daarachter van zakenbelangen. Figuren zijn het zooals bijvoorbeeld Thaddeus Stevens, de leider der Republikeinen in het Huis van Afgevaardigden in de jaren van en

na den burgeroorlog. Zij zijn persoonlijk dikwijls respectabel: Stevens, de harde partijman, die het Zuiden als overwonnen gebied wou blijven beheerschen, was een man van diepe menschelijke sympathieën [1]). Maar het stelsel werkte eenmaal zoo, dat de moed en strijdlust, de sterke wil en de handigheid niet regelrecht de publieke zaak ten goede kwamen.

Het is een der belangrijkste wendingen in de jongste Amerikaansche geschiedenis, dat dit stelsel van onderonzen en persoonlijk overwicht, dat zoo lang ten kwade heeft gewerkt, nu ten goede schijnt te gaan werken. De Amerikanen zijn nooit blind geweest voor de groote gebreken van hun eigen staatsbestuur; de publieke opinie heeft ze altijd luide aangeklaagd, zelfs overdreven bij wijlen. „We have come — zegt Wilson in 1912, — to be one of the worst ruled, one of the most completely controlled and dominated governments in the civilized world — no longer a government of free opinion, no longer a government by conviction and the vote of the majority, but a government by the opinion and the duress of small groups of dominant men" [2]). Heel het volk is sedert twintig, dertig jaar doordrongen van het besef, dat het staat voor een ontzaglijke taak van zuivering en verbetering.

Nu zou men verwachten, dat het streven uitging op het ontwortelen van het ingeroeste stelsel van persoonlijk overwicht en machinatie. Doch het tegendeel is het geval. De Amerikaansche staat moet door de ziekte heengroeien. De publieke opinie roept zelf in alles om den man, die het kan, het durft en het doet, en dien zij haar vertrouwen wil

1) American historical review vol. XII p. 567.
2) The New Freedom p. 195.

schenken, om nu niet meer partij- of zakenbelang te dienen maar het heil der gemeenschap. Zakenman als hij is, ziet de Amerikaan, dat de staatsmachine veel te ingewikkeld is, om, ook als men haar zuiver kon laten werken, aan zich zelf te worden overgelaten. Hij wil mercantiel beleid, mercantiele directheid van methode. „Our national government — zegt James T. Young — is passing through an era of sweeping and important changes. The one central fact that stands out clearly in all these changes is the concentration of power." „The keynote of this newer American government is Efficiency." „Executive leadership to-day is the outstanding feature of our institutions" [1]).

Naarmate de Statenregeeringen hun gezag in de oogen van het volk meer en meer verloren, kwam de behoefte op, om in de leiding van een Staat op een sterke persoonlijkheid te kunnen vertrouwen. De groote zakenbelangen hadden gaarne een sterken man tegen stakingen, het volk had hem gaarne tegen de groote zakenbelangen. Zoo is de positie van den gouverneur van een Staat van alle zijden met meer macht bekleed. Wilson had het vertrouwen van het volk, dat hem in 1912 tot het presidentschap bracht, gewonnen, door als gouverneur van New Jersey dien Staat te ontrukken aan den greep van de Pennsylvania Railroad Company en de Public Service Corporation.

In het stadsbestuur was reeds een neiging gaande, om de macht van den mayor te vergrooten ten koste van den raad, die het vertrouwen verloren had, toen deze ontwikkeling is achterhaald door bestuursvormen van veel radicaler nieuwheid.

1) J. T. Young, The new American Government and its work. Social Science Textbooks ed. by R. T. Ely. 1915, p. 3, 8, v.

De onmiddellijke aanleiding tot het opkomen van deze merkwaardige ontwikkeling is een natuur-katastrofe geweest. In het jaar 1900 werd de stad Galveston in Texas door een vloedgolf verwoest, en daarmee ook al de ongerechtigheden van het slechte en corrupte stadsbestuur verdelgd en weggespoeld. Men stond voor het probleem, om de stad terstond weer op te bouwen. In dien nood begreep men, dat het met een herstel van het oude bestuursorganisme met al zijn gebreken eenvoudig niet gaan zou. Het veld zou al te open staan voor bevoordeeling, bedrog en plundering. Op aanstichten van eenige zakenmannen koos men een commissie van vijf vertrouwde mannen, aan wie het geheele werk der reconstructie werd opgedragen. Zij vervulden hun taak zoo goed, dat men hen herkoos, om de vernieuwde stad nu ook maar te besturen. Zoo ontstond het Commission Government. Weldra volgden andere steden na, wat Galveston begonnen was, en in korten tijd is het Commission Government een beproefd heilmiddel voor het uitroeien van oud zeer in het stadsbestuur gebleken [1]). De Commissie vereenigt in zich de functies van mayor, cabinet, aldermen, council en treasurers. Dat zoodoende bereikt wordt, wat de Amerikaan vóór alles wenscht: efficiency, behoeft geen betoog.

Bij enkel Commission Government bleef het niet. Een volgende stap was het, wanneer de Commissie een Citymanager koos, aan wien het geheele directe stadsbestuur werd in handen gegeven, terwijl de Commissie hem dirigeert en verordeningen maakt. Men zou hem kunnen vergelijken met den Podestà in de middeleeuwsche Ita-

1) Het is behandeld in de dissertatie in 1918 te Leiden verdedigd door Mr. A. Buriks, Democratisch Gemeentebeheer.

liaansche steden, den tijdelijken machthebber, die van buiten ingeroepen werd, om een door burgertwist verward stadsbestuur te reguleeren. Of zal men hem liever betitelen met de nederiger en minder romantische termen van zetbaas of aannemer? 't Zal juister zijn, immers het is duidelijk, dat de staat met de invoering van deze organen geheel en al bedrijfsvormen heeft aangenomen. De Commissie zoekt haar Manager per advertentie, en als hij niet voldoet, zet zij hem aan den dijk. Het economische principe heeft hier den staat geheel doordrongen, de staat is doorgeziekt.

De praktijk van het stelsel vermeldde tot 1917 slechts één geval van mislukking door fraude. Wel ontbreekt het niet aan aanvallen erop, en hebben een paar steden de proef ermee weer opgegeven, maar in het algemeen is het een groeiend element in den Amerikaanschen staat. De City-managers hebben hun vereeniging, waar zij hun ervaringen uitwisselen, en waar „the limp aimlessness of discussion in a typical mayors' conference is replaced by an earnest spirit of 'tell me just how you did it, so I can do it too'" [1]). — In de jaren 1913 tot 1916 rezen de getallen van steden met Commission Government van 55 der steden boven 30.000 inwoners tot 170, en van die met een City-manager van 12 tot 101.

Wat is nu de City-manager eigenlijk anders dan een veredelde Boss? De boss gezuiverd van partij- en corruptiesmetten, gere-publiciseerd om eens een heel mooi woord te vormen, en nu krachtens den volkswil over de publieke zaak gesteld als de man, die het kan en het doet. De werkelijke overgangen tusschen het boss-type en den city-

---

1) American Year Book 1916 p. 209.

manager zijn er. „Of late years — werd reeds twaalf jaren geleden, eer het manager-plan opkwam, getuigd — the boss has sometimes been a courageous man who by the force of his character, backed up by public confidence, accepts a popular mandate to carry on the government. The causes which produce the corrupt boss are turned into the support of an honest boss" [1]).

De aanvaarding van bedrijfsvormen door staatsorganismen doet zich daarnaast natuurlijk ook gelden in de meer directe gedaante, die ook andere landen kennen, en waarin Amerika door de langdurige overheersching van de particuliere onderneming bijzonder achterlijk is. In tal van Staten werken commissies voor „State efficiency and economy", die de bestuurstechniek trachten te verbeteren door haar in overeenstemming te brengen met de vormen van mercantiele organisatie. De veelsoortige bureau's en „agencies" worden geconsolideerd, een praktisch systeem van begrooting der uitgaven en besteding der stedelijke gelden ingevoerd [2]). Invoering van „business"-methoden in stadsbestuur, moderne „accountancy" enz. zijn tenslotte vrij gemakkelijk te bereiken, maar heel langzaam en bezwaarlijk gaat de verovering van diensten van openbaar nut: vervoer, verlichting, watervoorziening door gemeente- of staatsbedrijf.

De zooeven behandelde hervorming van het stadsbestuur maakt een onderdeel uit van wat in Amerika „Short ballot movement" heet. Langen tijd heeft in Amerika het

1) A. B. Hart, National Ideals historically traced. The American Nation A History, vol. XXVI, 1907, p. 176.

2) Over de jongste ontwikkeling der stedelijke begrooting American Year Book 1916 p. 211.

beginsel gegolden, waarin men den waarborg zag eener zuivere democratie, om zooveel mogelijk ambten bij verkiezing te bezetten, en door korte ambtstermijnen en steeds herhaalde verkiezingen „rotation in office" te bewaren. Het gevolg was geweest, dat de verkiezingen zoo veelvuldig werden, en zooveel ambten en personen betroffen, dat de kiezer niet in staat was, met eigen kennis van zaken zijn stem uit te brengen. Daardoor geraakte het beleid der verkiezingen in handen van den „boss and the machine", en deden al de euvelen van het persoonlijk onderonssysteem hun intrede. Hoe nu daar weer uit te raken? Er zijn twee wegen. De eene is, om zich te ontslaan van den „boss and the machine" en het volk in staat te stellen, onafhankelijk van partijhandlangers direct hun kiesbevoegdheid uit te oefenen. Maar daarmee is de moeilijkheid, dat het volk zich over zooveel ambten en zooveel candidaten geen oordeel vormen kan, niet opgeheven. Nu slaan de voorstanders van het Short ballot den anderen weg in, en erkennen: ons democratisch ideaal van zooveel mogelijk te regeeren bij electie was zelf een dwaling. Laat ons de kiesambten beperken tot die, welke zoo belangrijk zijn, dat zij de algemeene belangstelling hebben, en men de geschiktheid ervoor algemeen beoordeelen kan. Laat de politieke functie van het volk zich bepalen tot de verkiezing van zeer weinig ambtenaren, en geef dezen de volstrekte bestuursmacht in handen, en laat hen door aanstelling de tallooze ondergeschikte ambten bezetten. „When you want representation, elect; when you want administration, appoint." Wat de staten der oude wereld bezitten als erfstuk van vroeger absolutisme, moet Amerika moeizaam veroveren door het prijsgeven van dierbare idealen

der democratie. Het gaat niet met omschreven rechten en beginselen alleen, men moet werken met menschen en machten.

Is in dit besef, dat men tenslotte vertrouwen moet hebben in een persoon, en hem iets moet overlaten, om naar zijn inzicht om bestwil te handelen, niet een nieuwe uiting te zien van het oude Amerikaansche individualisme?

De andere weg tot verbetering van de bestuurspraktijk: het zuiveren van de democratische instellingen zelf, wordt even naarstig bewandeld. Naast het wachtwoord Short ballot klinkt dat van Direct legislation. De strekking, die aan het streven naar Direct legislation eigen is, is feitelijk juist tegenovergesteld aan die van het Short ballot: men zou de laatste de economische, de eerste de politische oplossing kunnen noemen.

Men voelt zich aan alle kanten gekluisterd door de partijmachine. De publieke opinie is reeds lang aan de partijen ontgroeid, weet, dat zij geen vitale beteekenis meer hebben, maar de burgers zelf loopen niettemin voor het overgroote deel nog altijd als slaven in het gareel van Republikeinen en Democraten. Wel wint de gedachte ván „non-partisanship" gedurig [1]). Vroeger smaalde men hen, die zich aan den partijdwang onttrokken, als „kickers and bolters". De eerste onafhankelijken, die zich krachtig poogden te doen gelden, de „Mugwumps" van omstreeks 1880, legden het smadelijk af. Doch in de latere jaren is het aantal der onafhankelijke kiezers steeds toegenomen, en herhaaldelijk komt het voor, dat een Staat republikeinsch stemt voor de presidentskeuze en terstond daarop een democratischen gouverneur kiest.

1) American Year Book 1914 p. 65.

Evenwel, de oude groote partijorganisaties zijn zoo sterk en zoo door het geheele openbare leven heen geweven, dat het doeltreffender schijnt, dóór hen naar verbetering te streven, dan buiten hen om. Zoo is de beweging ontstaan, om de werkzaamheid der partijen van staatswege te zuiveren en te reguleeren. Om te ontkomen aan het geknoei en gekonkel, dat onverbrekelijk verbonden was aan het systeem van locale, districts- en staten-partijconventies, elk weer samengesteld uit gedelegeerden, en gemanipuleerd door bosses en handlangers, hebben gaandeweg bijna alle Staten, eerst de westelijke, daarna de oostelijke, ingegrepen in het partijleven door „direct primary-acts": wettelijke regelingen van de grondvergaderingen der partijleden, aan welke zoodoende de aanwijzing der candidaten in wezenlijkheid werd gerestitueerd. De officieele verkiezingsambtenaren controleeren zoo de partijbijeenkomsten. Sommige Staten trachtten terstond daarbij het geheele partijsysteem te negeeren, maar niet altijd met succes. Zoo moest Massachusetts in 1916 weer intrekken, wat door de Primary law van 1914 was bepaald, dat alle kiezers zonder onderscheid van partij in een gezamenlijke grondvergadering hun candidaten zouden aanwijzen, zonder hun partijschap te openbaren. In Californië werd in 1915 en 1916 een voorstel, om de partijscheiding uit de politiek van den Staat te elimineeren, door de kiezers tot tweemaal toe verworpen.

Slaagt men er zoo in, de ergste euvelen van het partijwezen te keeren, daarmee is alles nog niet gedaan. Nu is er nog de voortdurende directe invloed van de „special interests" op de wetgeving, het slechte Statenbestuur, het onvoldoende ambtenaarswezen. Tegen de inmenging van

de groote bedrijfscorporaties in de wetgeving schijnt men in den laatsten tijd ook meer door reguleering en inperking, dan door verbod te willen ageeren. De „lobbies" en „legislative agents" van de groote industrieele lichamen bij het Congres of bij de Staten-volksvertegenwoordigingen tracht men door waarborgen van publiciteit onschadelijk te maken [1]).

Voor de hervorming van de Statenregeeringen begint men heil te zien in het afschaffen van de Senaten der Staten. In 1914 begon de beweging daartoe in Kansas en Nebraska; in 1916 ging Arizona over tot de afschaffing van zijn Senaat. Iets anders weer is het streven, om de senatoren der Unie door volkskeuze in de Staten aan te wijzen, in plaats van hen te laten kiezen door de weinig vertrouwde Staten-volksvertegenwoordigingen. Dit streven had reeds omstreeks 1910 in verreweg de meeste Staten gezegevierd.

De beweging tegen het spoils system in de ambtenbezetting en voor een maatstaf van bekwaamheid daarbij, is reeds oud. Van den tijd af, dat Jackson omstreeks 1830 den regel „to the victor the spoils" onbeschroomd had doorgevoerd, heerschte het stelsel van afzetting bij elke partijwisseling onbeperkt. Het was eng verbonden met de behoeften der partijorganisatie zelf; het was het onmisbare middel, om partijdiensten te beloonen. Van gezant tot dorpspostdirecteur veegde telkens de bezem. In de inleiding van Hawthorne's *Scarlet letter* kan men, om het zoo te noemen, de individueele psychologie van het stelsel lezen. Wel was onder pressie van een agitatie der publieke meening in 1871 een examenwet tot stand gekomen, om

1) Young l. c. p. 583.

onbekwame ambtenaren te weren, maar de politicians, die daarin een gevaar voor het spoils system zagen, werkten tegen wat zij konden, en de wet had nog luttel profijt opgeleverd, toen president Garfield in 1881 kort na zijn benoeming door een teleurgesteld baantjesjager werd vermoord. Nu nam de Civil service reform movement in kracht toe. Kort daarop verwierven de Democraten de meerderheid in het Huis van Afgevaardigden en bewerkten in 1882 de instelling van een federale Civil service commission. Toen in 1885 voor 't eerst na lange jaren weer een Democraat als president optrad: Grover Cleveland, bleven voor de eerste maal de partijafzettingen uit. De wensch der natie naar deugdelijk bestuur was de oorzaak geweest van Cleveland's overwinning. Die nationale wensch sproot evenzeer voort uit zakengeest als uit abstracten staatszin. „What civil service reform demands, — zei Carl Schurtz, een der ijverigste strijders voor de zaak, — is simply that the business part of the government shall be carried on in a sound, businesslike manner" 1). Van toen af heeft, onder tal van moeilijkheden en tegenspoeden, de Civil service reform voet voor voet gewonnen, en het spoils system verloren, zoo in de Unie als in de Staten en de gemeenten. Omstreeks 1915 waren 600.000 openbare ambten of twee derden van het geheele aantal aan directen partijinvloed onttrokken; in de Staten handhaaft het spoils system nog het meest terrein.

Overziet men dit alles, dan wordt het duidelijk, dat Bryce bij het herzien van zijn boek in 1914 bij de donkere schildering van het Amerikaansche bestuur telkens moet

1) Annual meeting van de Nat. Civil Service Reform League 1894 bij Hart, American history told by Contemporaries IV p. 636.

aanteekenen: nu is in dat alles verbetering gekomen.

De belangrijkste veranderingen in de richting van het herstel der zuivere democratie zijn hiermee echter nog niet aangeroerd. Het betreft de instelling van het Referendum, het Initiatief en het Recall.

Toen de Duitsche historicus Friedrich von Raumer in 1844 de Vereenigde Staten bereisde, teekende hij de anecdote aan, hoe bij een optocht, die zich met moeite door de volksmenigte heendrong, een heer riep: Maakt plaats, wij zijn de vertegenwoordigers van het volk! Hij kreeg ten antwoord: Maak zelf plaats, wij zijn het volk zelf! — Dat woord zou het motto kunnen zijn voor de geschiedenis der Amerikaansche volksinstellingen sedert het begin der twintigste eeuw. Men wil geen representatie meer, maar directe volksregeering.

De hier bedoelde hervormingen zijn niet van origineel Amerikaansch maaksel. Het Zwitsersche voorbeeld is bewust nagevolgd: de groote democratie heeft aan de kleine democratie de kunst afgekeken. Maar wel eigenaardig Amerikaansch zijn de wijze waarop en de motieven waaruit het streven zich heeft verwezenlijkt. Het is feitelijk de voortzetting van den strijd der Westelijke democratie tegen de machten van het kapitalisme, dien ik elders [1]) in een vroegere phase behandelde. En uit den aard der zaak is het nu, omstreeks 1900, het uiterste Westen der Staten aan de Zuidzee geweest, dat den toon aangaf. Boutmy merkte nog kort voor 1900 op, dat in het Westen de onvastheid en dunheid der bevolking de uiting van een waarlijk politisch volksbesef verhinderden. Het individu-

1) Zie hierboven blz. 23 vg.

eel belang, geïsoleerd als het zich ziet, behoudt er al zijn overwicht, zegt hij. Het Westen is politisch nog voor eenigen tijd een non-valeur. Maar het zal veranderen: „le rapide peuplement de ces régions aura changé tout cela avant le premier tiers du XXe siècle" 1).

Inderdaad is de verandering veel eerder gekomen, dan hij voorzag. Sedert tal van jaren is nu reeds het Westen een politische waarde van de eerste grootte: een vernieuwende, inventieve kracht in den staat. De aanleiding tot het streven naar directe volksregeering was het wantrouwen in de corrupte, verpartijdigde en gecommercialiseerde state-legislatures en gemeenteraden. „Our governmental institutions to-day, not in theory perhaps, but as they actually exist, are neither democratic nor representative" 2). Geef het volk de macht terug, die het aan onbekwamen en onwaardigen heeft toevertrouwd.

Het middel is eenvoudig, en uit de Zwitsersche praktijk bekend, waar het, zoo ook modern van vorm, nog wortelt in de overoude beginselen van primitieve democratie, die het feitelijk herstelt. Het Initiatief? Als een groep menschen met hart voor de publieke zaak van de Wetgeving niet gedaan kunnen krijgen, wat zij nuttig en noodig achten, dan maken zij zelf een wetsontwerp, winnen 5 of 10 percent der kiezers om het in te dienen, en onderwerpen het regelrecht aan de volksstemming. Of wel het gaat naar de Volksvertegenwoordiging, deze neemt het aan of verwerpt het, of amendeert het, of stelt er heel iets anders voor in de plaats, of doet niets, maar hoe ook, bij de eerstvolgende verkiezingen beslist het volk

1) L. c. p. 46/56.

2) R. W. Trine. In the Fire of the Heart, p. 236.

zelf er over. Het Referendum afgescheiden van het Initiatief kan ook een maatregel van de Volksvertegenwoordiging zelf betreffen, of enkel een speciale vraag aan het volk voorleggen, om een zuivere en bepaalde uitdrukking der publieke opinie te vernemen.

In 1898 werd het Initiatief en Referendum door den steun van de Knights of the Labor en de Farmers' Alliance ingevoerd in Zuid Dakota, waar het echter eerst langen tijd daarna werd toegepast. De zegetocht van het stelsel begon, sedert Oregon het aannam in 1902, dank zij de actie van den senator U'Ren, die er in dien staat het succes mee had, „to put bosses out of business." Er werd voortdurend ijverig door het heele land voor geageerd. „Direct Legislation (ook wel Guarded representation) means control of your servants instead of letting your servants control you." In Missouri, waar de regeeringstoestanden ondragelijk waren, zegt gouverneur Folk: „Vote for the Initiative and Referendum, a system that will be the death blow to corruption, and the only true remedy for bribery. Why elect me unless I am given the proper tools?" De eene Staat volgt den anderen: Zuid Dakota 1898, Utah 1900, Oregon 1902, Nevada 1904, Montana 1906, Oklahoma terstond bij de opneming als Staat in 1907, Missouri 1908, en ook Maine als eerste staat van het Oosten. Van de groote partijen, die altijd behoedzaam de ontwikkeling van nieuwe beginselen volgen, aanvaardden eerst de Democraten het; thans wordt het ook in Republikeinsche kringen geduld. Al heeft naast Maine nog slechts één Atlantische Staat het beginsel aanvaard: Maryland in 1915 (alleen het Referendum), de uitbreiding is geregeld voortgegaan: in 1916 hadden 20 van

de 48 staten het, met allerlei verschillen in strekking en toepassing, ingevoerd, vooral de Pacific, de Mountain en de West-North-Central States. Eenige reactie, die zich in de laatste jaren tegen dit als tegen andere beginselen van bestuurshervorming heeft doen gelden, zal wel meer moeten worden toegeschreven aan den oorlog, die reeds sedert 1914 ook het Amerikaansche politieke leven heeft beheerscht, dan aan sommige onvermijdelijke tegenvallers in de praktijk van het stelsel 1).

De radicale aanvulling van Initiatief en Referendum is het Recall. Het volk moet niet alleen regelrecht op de wetgeving kunnen inwerken, het moet ook ambtenaren, die niet voldoen, kunnen ontslaan. Niet voldoen beteekent hier in hoofdzaak: zich dienstbaar maken aan de belangen der corporaties. De strijd gaat hier openlijk tegen het geconcentreerde kapitaal. Welnu, in den Staat, die het Recall heeft ingevoerd, dient een bepaald getal kiezers een petitie in, om den ambtenaar te ontslaan. Dit verzoek wordt zoo noodig onderworpen aan het Referendum. Krijgt het een meerderheid, dan is de ambtenaar „recalled". Het is vooral gericht tegen de rechters. De taak van den Amerikaanschen rechter, om voortdurend de wetten en hun toepassing te toetsen aan de Constitutie, maakt hem dikwijls tot een sterk remmende macht, vooral in zaken van sociale rechtvaardigheid. De rechters belemmeren veelal de nuttigste arbeidswetten, door ze inconstitutioneel te verklaren. In de jury's zijn de arbeiders niet voldoende vertegenwoordigd. Tegen dit alles dient het Recall. Toch hebben zelfs niet al de Staten, die het tot

1) Over de bezwaren tegen het Initiatief en Referendum zie Young l. c. p. 612 ss.

dusver invoerden, de uitstrekking van het Recall ook tot de rechters aangedurfd. Naar aanleiding van de opneming van Arizona als Staat in 1911 kwam de kwestie van het Recall van rechters voor het Congres. President Taft verzette zich heftig ertegen, dat de constitutie van den nieuwen Staat dezen maatregel zou bevatten, en Arizona werd opgenomen, mits het de bepaling schrapte. Het heeft evenwel terstond zijn constitutie toch weer in dien zin herzien. Tien Staten bezaten in 1916 het Recall, de meesten Pacific of Mountain States, vier ervan niet met gelding voor rechters.

Het Recall werkt in hoofdzaak preventief; het behoeft zelden te worden toegepast, de ambtenaren voelen de volksmacht boven hun hoofd en houden zich gewaarschuwd. Vroeger was het de dreigende partijwisseling, die zij boven hun hoofd voelden. Zouden wij niet, evenals de City-manager een veredelde Boss kon heeten, het Recall kunnen beschouwen als het veredelde Spoils system? Toen dit eertijds doordrong, hield men het ook in ernst voor de toepassing van echt democratische beginselen. Maar het stond in dienst van partijzucht en ambtsbejag. Nu maakt men het dienstbaar aan het publiek belang.

Ook bij de invoering van het vrouwenkiesrecht is het uiterste Westen voorgegaan [1]). Nog in 1916 waren er slechts twee Staten buiten de Mountain en Pacific secties, die het hadden, doch van deze secties dan ook alle Staten op een na. In 1917 echter is New-York daarbij gekomen, een winst van buitengewoon gewicht.

---

1) Reeds in 1869 is het ingevoerd in Wyoming, toen nog territorium. Het was destijds nog zoo ongehoord, dat men het slechts als een grap heeft beschouwd.

De bijzondere beteekenis van het Westen in de staatkundige ontwikkeling van Amerika is het speciale thema van een der beste hedendaagsche Amerikaansche geschiedvorschers, Frederick J. Turner, dien ik reeds meermalen citeerde. Hij vat de recente stroomingen van politiek-hervormenden aard, die van het Westen uit het land winnen, op in verband met het verdwijnen van het nog onbezette gebied ten Westen der cultuurgrens. Zoolang de wildernis gelegenheid bood, om nieuw bezit en nieuwe welvaart te verwerven, vormde zij een waarborg der democratie, de oude individualistische pioniers-democratie van voorheen. Maar de zeegrens is bereikt, er is geen vrij land meer. Sinds dien tijd moet het Westen den strijd voeren met het front naar den tegenstander zelf. De tegenstander is het kapitalisme, gelijk het dat was in de dagen van de Confederatie en van Andrew Jackson. Doch niet het kapitalisme tegenover een industrieel proletariaat, doch langen tijd nog hoofdzakelijk tegen een agrarischen middenstand. Onder de boeren van het Westen komen sedert den burgeroorlog de anti-kapitalistische partijen omhoog, die onder den naam van Greenbackers, Grangers, Populists den ouden strijd voor het papiergeld of het zilver voortzetten. De beide groote partijen der Democraten en Republikeinen verwerpen aanvankelijk elke toenadering tot de Westelijke beginselen. En de gouden standaard wint het in 1895. Maar van het oogenblik af, dat het Westen dat strijdpunt heeft prijsgegeven, dringen de Westelijke beginselen van herstel der zuivere democratie en bestrijding der oppermachtige geldbelangen aan alle kanten binnen. Bryan, de vroegere strijder voor het zilver, hervormt de Democratische partij. Roosevelt predikt New

Nationalism onder de Republikeinen. En nu vindt men de geminachte eischen van de voormalige Greenbackers en Populists onder de „basic proposals" der groote partijen. „The voice of the insurgent West", noemt Turner het, den roep om versterking van het federaal gezag, om de „special interests" en de tirannieke industrieele reuzenorganisaties te bedwingen tot behoud der Amerikaansche democratie. De beweging voor het reguleeren der partijpraktijken (primary-movement), voor de invoering van Initiatief, Referendum en Recall, de aanwas van het socialisme, zegt Turner, „they are efforts to find substitutes for that former safeguard of democracy, the disappearing free lands. They are the sequence to the extinction of the frontier" [1]).

Den Europeeschen lezer moet het verbazen, aan het socialisme een zoo nevengeschikte of zelfs ondergeschikte rol te zien aangewezen. Het zal ook stellig niet Turner's bedoeling zijn geweest, het socialisme af te doen als een reactieverschijnsel zonder meer. Toch is er eenige grond voor dat nevenschikkend verband, waarin hij het plaatst. Het socialisme is tot nu toe in Amerika veel meer dan in Europa één beweging uit velen. Eensdeels omdat het zelf nog weinig machtig is, anderdeels omdat tal van andere politieke bewegingen er een zooveel actiever functie vervullen dan in de oude wereld.

Alles gaat in Amerika door een „beweging". Hier komt het oude beginsel van spontane organisatie voor een concreet doel van politieken of socialen aard, dat ik in het voorafgaande als een machtigen factor in de Ame-

1) Turner, Social forces in American history. American historical review, vol. XVI.

rikaansche geschiedenis aanwees, opnieuw op den voorgrond.

Bijna elke beginselkwestie en hervormingseisch wordt in Amerika ingeleid, doordat eenige lieden van publieken zin een vereeniging stichten, en een beweging op touw zetten. Zoo is het gegaan met de beweging tegen de doodstraf kort na 1840: committees, opgewonden bespreking van het vraagstuk in de pers, daarop actie der verschillende Staten. In dienzelfden tijd heeft één vrouw: Miss Dorothea Lynde Dix door een arbeid van acht jaren bijna alle Staten tot verbetering der krankzinnigenverzorging gebracht [1]). Zoo is de geheele verbetering van het ambtenaarswezen uitgegaan van de National civil service reform league, die het Congres onwillig tot de eerste wetgevende maatregelen op dit gebied dwong. Zij werden bespot als droomers en „mugwumps", maar de geduldige actie in kranten en tijdschriften had in korte jaren het publiek opgevoed tot het inzicht van het kwaad en den weg tot verbetering, en nu is de Civil service reform een der algemeen erkende punten van voortdurende staatszorg.

Op soortgelijke wijze heeft een National child labor committee de eer van de wetgeving tegen den kinderarbeid, die in 1916 met een federale Child labor act bekroond is. De beweging voor Initiatief en Referendum is voor een goed deel geleid door Eltweed Pomeroy, die op grond van nauwkeurige studiën van het Zwitsersche systeem onvermoeid voor het denkbeeld stemming maakte door in tal van Staten voor volksbijeenkomsten, universitaire en schoolvergaderingen, gemeenteraden het aan te

---

1) Mac Master VII p. 145.

prijzen. De drankbestrijding draagt in Amerika veel meer een politiek karakter dan bij ons; de Prohibitionisten vormen een partij, in vele opzichten de opvolgers der Abolitionisten uit den tijd vóór den slavenoorlog. De Prohibitionisten komen uit met eigen candidaten voor het presidentschap, wel niet met succes, maar bijvoorbeeld in 1884 toch met het gevolg, dat de Republikeinen verslagen werden.

Het wezen van die vereenigingen heeft nog altijd veel gemeen met de primitieve organisaties, waarvan ik vroeger sprak: een sterk besef van de onmiddellijke noodzaak van het concrete belang, dat zij voorstaan, een hevig enthousiasme, sterk humanitaire kleur, echte trouw en opoffering. Alleen de veemgerichtsvormen hebben zij opgegeven; het element van heimelijkheid en „orde" schijnt tot het verleden te gaan behooren. Ook wordt hun actie hoe langer hoe meer positief in plaats van negatief: construeerend in plaats van critiseerend en tegenstrevend. In negatieven zin hebben burgercomités, zooals The Committee of One Hundred, krachtig werk gedaan door het ten val brengen van de Tweed Ring in New-York en de Philadelphia Gas Ring, de beruchte broeinesten van corruptie omstreeks 1870. In den laatsten tijd, verklaart Young, spannen zich de Civic and Good Government Clubs, die zich doorgaans bepaalden tot het aanwijzen van bestuursgebreken en ondeugdelijkheid of oneerlijkheid, steeds meer voor het eigenhandig voorbereiden en indienen van plannen tot publieke hervorming [1]) Hij geeft een lijst van zaken, die tegenwoordig door zulke private

1) L. c. p. 585.

associaties bij de nationale regeering, de statenregeering of het gemeentebestuur worden aangedrongen [1]). Het betreft waterwegen, ambtenaarswezen, beperking der immigratie, regeling van den handel met het buitenland en van de Staten onderling, behandeling der Indianen, arbitragetractaten, beslechting van arbeidsgeschillen, bebossching, irrigatie, — belastinghervorming, openbare armenzorg, gevangeniswezen, wegenverbetering, zorg tegen ontbossching, schoolbestuur, gezondheid, kinderarbeid, drankbestrijding, levensmiddelentoezicht, — parkaanleg, speelterreinen, slöjd en natuurstudie op de scholen, openbare boekerijen, actie tegen dobbelen en prostitutie, invoering van moderne accountancy in het bestuur.

Nu is het eigenaardige, dat niet alleen zuiver civieke vereenigingen zich voor al deze zaken interesseeren, maar dat ook handels- en industrieele corporaties, met name vereenigingen van ondernemers of werklieden aan dat werk deelnemen. Zij staan natuurlijk onder verdenking van daarbij hun speciale zakenbelangen te dienen. Het is maar een kleine stap van de bona fide beweging voor een goede zaak naar de „lobbies" en „legislative agents" van de patroons-associaties. Maar de business-associaties beschikken over een onschatbare kennis van zaken, zij hebben voor alles experts om plannen uit te werken, en de Amerikaan wil in wetgevende zaken voor alles de voorlichting der experts. Zij beschikken ook over een groote publiciteit, ruime middelen en een gehoorzame organisatie. De zuiver politieke vereenigingen kunnen niet anders doen dan met hen concurreeren: zij nemen algemeen

---

1) L. c. p. 586.

commercieele methoden te baat en adverteeren om 't hardst.

Al te zaam zijn de associaties tegenwoordig de drijvende kracht in de wetgeving [1]). Over de hoofden der vertegenwoordigers heen grijpt het volk, in spontane organisaties der publieke opinie, door de middelen van de moderne publiciteit en het verkeer, zijn gezag zelf in handen. Het Initiatief is niet anders dan de opneming van dit beginsel in het directe staatsverband: doet de regeering of de volksvertegenwoordiging het niet, welnu: drie burgers slaan de handen in elkaar, en het wordt gedaan. Eeden en geheimenis zijn uit den tijd, maar het is nog altijd het Rütliprincipe.

Nu komt ook opnieuw het emotioneel karakter der Amerikaansche politiek ter sprake. Zij is veel meer dan de Europeesche voortdurend gedragen door ethisch humanitaire sentimenten. Men zal zich wellicht over deze uitspraak verbazen. En inderdaad, daarmee is niet gezegd, dat niet de materieele economische belangen zich ondanks alle publieke streven naar zuiverheid en verbetering zeer sterk uitwerken in de Amerikaansche politiek, maar dit neemt niet weg, dat het politieke bewustzijn daar in hooge mate een zaak is van ethisch enthousiasme. Belangrijke tijdschriften stellen zich uitdrukkelijk ten doel, om voor alle ethisch-politische problemen te strijden; de New-Yorksche *Nation* viert haar vijftigjarig bestaan met een feestuitgave „Vijftig jaar idealisme", *The Arena* stelt zich in dienst van den strijd „for civic righteousness and (let wel) individual growth and development". Een agitator

1) Young l. c. p. 583.

als de straks genoemde Eltweed Pomeroy wordt beschreven als volgt: „He belongs to a group of thoughtful young Americans and to a band of thoughtful workers who reflect the spirit of altruism, or co-operation and brotherhood, as opposed to the spirit of commercialism, greed, and egoism that is struggling to establish an oligarchy or plutocracy under the mantle of republican institutions" [1]). Daarmee is een type geschilderd. Is het niet treffend, dat een moralist en ethisch filozoof als Ralph Waldo Trine, de bekende schrijver van *In tune with the infinite*, een welsprekend en vurig boekje schrijft ter aanprijzing van Initiatief en Referendum als heilmiddel tegen het pauperisme, waar zijn hart om bloedt?

In dezen gevoelsgrond van het politieke leven ligt ook een der elementen ter verklaring van den geringen wasdom van het socialisme in Amerika. Niet de voornaamste verklaring voorzeker. Deze zal te zoeken zijn in den grond, dien Tocqueville reeds heeft aangewezen, toen hij zijn verwachting, dat Amerika weinig kans bood op groote revoluties, motiveerde met de woorden: „Je ne sache rien d'ailleurs de plus opposé aux moeurs révolutionnaires que les moeurs commerciales" [2]). Dat schijnt mij een diepe waarheid, die het hedendaagsch Amerika ten volle demonstreert: de maatschappij is er te sterk doorgecommercialiseerd, een te groot aantal individuen is er betrokken bij het in stand blijven der productieverhoudingen, dan dat een revolutionaire leer er veel vat kan hebben. Wat beteekenen in een land als de Vereenigde Staten getallen als 83.284 leden der partij, één afgevaardigde in het Huis,

1) Ongenoemde bij Trine, In the Fire of the Heart p. 252 noot.

2) Tocqueville, De la démocratie en Amérique, III p. 409.

en geen in den Senaat, 24 burgemeesters, 207 gemeenteraadsleden? 1) Wel is het aantal socialistische stemmen bij de presidentskeuze veel grooter: het stijgt van 420.000 in 1908 op 898.000 in 1912; maar het is juist dat sentiment van verzet tegen sociale onrechtvaardigheid, veel meer dan de overtuiging van de juistheid der leer van het socialisme, dat deze stemmen ingeeft. En onder de emotie van den oorlog daalt dan ook dat aantal in 1916 weer van 898.000 op 590.000.

De Amerikaan is, om socialist te worden, eensdeels te veel zakenman, en anderdeels te naïef-sentimenteel. Het democratische ideaal blijft voor hem tegelijk het patriotische ideaal, hoe het ook verduisterd moge zijn door sociale ongelijkheid en onrecht. De burgerlijke democratie heeft hier reeds zulk een oude en machtige traditie, dat het veel moeilijker is dan in Europa, om de geesten van haar af te trekken naar het socialisme. Er is een publieke opinie, in den grond homogeen, en met veel zwakker scheidingslijn tusschen bezittenden en proletariërs dan in Europa. Zij laat zich wel in dienst stellen van de reusachtige organisaties der Democraten en Republikeinen, die beschikken over een massa-enthousiasme, waaraan de Amerikaan zich nauwelijks kan onttrekken. Wanneer een suggestieve man en een suggestieve leus voorhanden zijn, dan zijn nog altijd de twee groote partijorganisaties het meest geschikt, om de beide vaten te vormen, waarin de publieke opinie, in nagenoeg hetzelfde mengsel, zich uitgiet. Juist omdat zij feitelijk politiek inhoudloos geworden zijn. In werkelijkheid vindt de publieke opinie niet meer

1) Getallen van 1916 uit American Year Book 1916, p. 410.

haar directe uitdrukking in de partijen, maar deze conformeeren zich, zooveel noodig is, aan haar. Zij geven aan het politieke streven den onmisbaren dramatischen bouw van een grooten tweekamp. Evenals in oude ritueele handelingen dikwijls de vorm van een symbolischen strijd de heilige gedachte moet uitdrukken, zoo is het ook in de Amerikaansche politiek. Waarvoor zou men zich opwinden, als er geen tegenpartij was? In den grond zijn de partijen het vrij wel met elkaar eens, maar zij hebben elkander noodig als vijanden.

Onder dit licht moet men zoowel het succes van Roosevelt als van Wilson bezien. Wat het volk in hen zoekt, is de man, die het wil en het doet. Roosevelt wordt in 1904 (nadat hij als vice-president in 1901 president Mac Kinley automatisch was opgevolgd) gekozen om zijn persoon, niet als een overwinning der Republikeinsche partij, wier standpunt hij hoe langer hoe minder vertegenwoordigde. Hij werd de afgod van de middelklassen, die uitzagen naar sociale hervorming. Hij prikkelt de verbeelding door wat in hem zoo echt Amerikaansch aandoet: zijn groote sport, zijn rough-riderschap uit den oorlog op Cuba. En hij prikkelt den politieken rechtvaardigheidszin door zijn lange carrière van strijd tegen de corruptie, en door zijn prediking van „honesty, sobriety, industry, self-restraint, brotherhood, social uplift". Phrasen? — De uitdrukking van wat de natie hooren wil, waaraan zij zich optrekken wil tot krachtige democratische actie.

Roosevelt bleef echter sterk gehandicapt door de enorme kapitalistische macht, waar zijn partij, de Republikeinsche, op dreef. In 1904 heette het, dat Wall Street en de Trusts tegen hem waren, en dit had zijn populariteit zeer ver-

hoogd. Maar achterna bleek, dat de Levensverzekeringscombinatie en de Standard Oil een belangrijk aandeel hadden gehad in de campagne te zijnen gunste. „It would appear that mr. Roosevelt was unaware of the economic forces which carried him to victory" 1). Onder het presidentschap van Taft (1909—1913) winnen de groote geldmachten nog aan kracht, ondanks de bestrijding van staatswege, waarvan de trusts nu reeds sedert vele jaren het voorwerp waren. Taft neigt hoe langer hoe meer tot kapitalistisch conservatisme, en nu breekt Roosevelt met zijn ouden vriend en met de Republikeinsche partij. Hij voelt, dat de groote geestdriftige publieke opinie andere dingen wil, en om daarvan de leider en woordvoerder te blijven, sticht hij de nieuwe partij der Progressieven en predikt The New Nationalism: krachtige handhaving en versterking van het federaal gezag tegen de uitwassen van de groote geldmacht. Bevrijd van de oude partijtraditie kan zich nu onder de Progressieven de nieuwe geest van hervorming in al haar heilige geestdrift uiten; de Progressieve campagne van 1912 is als een politiek revival.

Maar het gevolg van de scheuring is, dat de Democraten met Wilson winnen. Wilson had toen nog schijnbaar niets, dat de verbeelding kon prikkelen: een geleerde, oud-professor in de geschiedenis aan de Universiteit van Princeton, tot nu toe te boek staand voor conservatief. Maar hij had als gouverneur van New Jersey met succes de trusts bestreden. En hij was van het slag conservatieven, die met de jaren radicaler worden, zooals Gladstone er een was. Tegenover Roosevelt's New Nationalism stelt

---

1) C. A. Beard, Contemporary History p. 271.

hij, meer in Democratischen toon, The New Freedom. Maak de regeering, die geworden is tot „a foster-child of the special interests", los van de groote zakenmachten. Meen niet, dat het gaat met wat goedwillig regeeringstoezicht en vermaning, zooals Roosevelt wil, maar verbreek den band. „It is time that property, as compared with humanity, should take second place, not first place". (Het herinnert aan Lincoln's woorden van 3 December 1861 [1]). „Bring the government back to the people". „I feel nothing so much as the intensity of the common man". Maar tegelijk dit voor den zakenman, die ieder Amerikaan is: „I am for big business and I am against the trusts" [2]).

Vier jaar later, in 1916, was er zooveel in Wilson, dat de politieke verbeelding prikkelde, dat de stijve geleerdenfiguur een soortgelijk succes kon winnen als eertijds de groote jager. Roosevelt dong niet mede. „It would be a mistake to nominate me unless the country has in its mood something of the heroic", had hij gezegd. Hij had zijn trouwe Progressieven bitter teleurgesteld, door zich op het laatste oogenblik terug te trekken. Het was de nekslag aan zijn eigen schepping. Maar het was tegelijk de overwinning van Wilson. De publieke opinie, die een uiting gevonden had in de Progressieve partij, liet zich niet meer door een verkiezingsmanoeuvre terugleiden in den schoot der Republikeinsche organisatie. Wilson werd herkozen om zijn persoon, niet door een Democratische meerderheid. Aan zijn zege had het Progressieve Westen een belangrijk deel.

„Undoubtedly — zegt Young — the immense majority of

1) Zie hierboven blz. 56.

2) Wilson, The New Freedom 1912, p. 55, 196, 260, 72, 101, 174.

the voters have now definitely and finally accepted a general policy of government on business and social questions, which ten years ago would have been considered dangerous if not subversive" [1]). Dat betreft vooral de erkenning van de wenschelijkheid, dat het centraal gezag in economische en sociale zaken zich krachtig moet kunnen laten gelden. De groote geldmachten in de Republikeinsche partij moeten zich de inmenging van het staatsgezag in de zaken laten welgevallen. De Democraten hebben hun ouden tegenzin in staatsbemoeiïng laten varen. Voor den Democraat Wilson was het weggelegd, het federaal gezag over de hulpbronnen van het land: spoorwegen, ijzerindustrie, slachterijen, telegraaf en telefoon tot in het ongemetene uit te breiden.

Wie van de twee politieke geesten, die in de jonge jaren van het Amerikaansche gemeenebest de strekkingen van zijn politiek het sterkst belichaamden, heeft het gewonnen: Hamilton of Jefferson? — Met andere woorden: welke strekkingen hebben gezegevierd, die welke uitgingen op een krachtig staatsgezag in alle dingen, op de eenheid boven de veelheid, de onderwerping boven de eigenheerigheid, — of die, welke geen inbreuk op de heilige individueele vrijheid, hoe ook gemotiveerd, wilden dulden? — Schijnbaar is de prijs zonder voorbehoud aan de eerste, dus aan Hamilton. Maar ziet men beter toe, dan blijken er zoo sterke verschuivingen te hebben plaats gehad, dat het meer dan twijfelachtig wordt, of Hamilton er inderdaad mee kan gaan strijken.

---

1) Young l. c. p. 572.

De eenheid der Unie is nooit zoo sterk bevestigd geweest als heden ten dage. De uitvoerende macht is nooit zoo sterk geweest als tegenwoordig, niet enkel in verband met den oorlog. Overal komt het aan op de mannen, die het weten en het kunnen; belangrijke traditioneele beginselen van democratie worden prijsgegeven, om te verwerven een goed loopend, een deugdelijk bestuur; efficiency, de staat gedreven met het entrain van een goede handelszaak. Is dit niet juist, wat Hamilton en de zijnen zich voorstelden?

Met één groot onderscheid. Hamilton wilde het staatsgezag sterk maken ten bate van het kapitaal, en langen tijd is dit zoozeer gelukt, dat het kapitaal den staat geheel was komen te overheerschen en te overwoekeren. Maar nu tracht men den staat sterk te maken tegen het kapitaal. De belijders van Hamilton's en Adams' leer, dat de staat alleen geregeerd kan worden door hen, die het grootste aandeel hebben in de zakenbelangen, zijn niet uitgestorven. Het zijn de „stand-patters", die met Marcus A. Hanna († 1903) gelooven, dat de voornaamste functie van de regeering is, „business" te helpen zonder naar haar wegen en praktijken te vragen, en dat de zakenmenschen de aangewezen bewindslieden zijn. Wilson kon nog spreken van „Mr. Taft's conception, that the Presidency of the United States is the presidency of a board of directors" [1]). Doch hun rijk is gedaan.

Het betere deel van Hamilton's gedachte: het besef, dat het de man is, op wien het aankomt, bloeit nieuw in het Short ballot movement, het streven om overal de ge-

---

1) L. c. p. 190.

schikte personen met groote macht te bekleeden, doch nu in dienst van de publieke zaak.

Daartegenover vertegenwoordigt de beweging voor Direct legislation de oude gedachte van Jefferson in nieuwe vormen. Initiatief, Referendum en Recall, 't zijn alles erkenningen van het recht op onmiddellijke, persoonlijke democratie. Hier handhaaft zich op alle wijzen het recht der veelheid. De directe, spontane uiting van den volkswil, die Jefferson zich nog niet anders kon voorstellen dan als verzet en opstand, heeft een regelmatig werkenden, waarlijk politischen vorm gevonden.

Terwijl eenerzijds de verflauwing der Statengrenzen het zegevieren der oude eenheidsgedachte beduidt, toont tegelijkertijd de federatieve inrichting van den staat meer dan ooit haar nuttigheid. Hoe heilzaam is het niet, juist bij zulke hervormingen als het Initiatief, dat de eene Staat de proef kan nemen, de ander zich spiegelen en het gewijzigd overnemen. De wetgeving der Staten vertoont op dit gebied allerlei kleine afwijkingen, die het geheel tot een voortdurend experiment maken. Terwijl naar de eene zijde de macht gecentraliseerd en geconcentreerd wordt, bestaat tegelijk de neiging, om zooveel mogelijk de bevoegdheden over te brengen op de kleine eenheden. De locale zelfstandigheid heeft bij het proces van concentratie niets verloren.

De twee oude tegengestelde krachten in de Amerikaansche geschiedenis, individualisme en organisatie, die steeds met elkander in wisselwerking hebben gestaan, zijn geen van beide opgeheven. Herstel van de rechten van het individu, erkenning van de individueele bekwaamheid en werkkracht als het doeltreffende politische middel, los-

making uit den dwang van stram geworden staatsorganisme, dat mechanisme is, dat zijn de beginselen, die nog altijd den Amerikaanschen staatszin vervullen. Maar het oude, ongehoorzame, eigengerechtige pioniersindividualisme heeft afgedaan. Voor Jefferson's ideaal van persoonlijke vrijheid en zelfstandigheid is geen plaats meer in het land. De vindicatie der persoonlijkheid zal meer dan ooit slechts te bereiken zijn in den vorm van associatie. Associatie en organisatie zijn onmisbaarder en gemakkelijker dan ooit, maar zij behouden nog altijd veel van dat spontaan karakter, dat van oudsher in de geschiedenis van Amerika op den voorgrond treedt.

De Europeaan doet wel eens wat farizeesch over Amerika. Hij hoort den luiden ophef van politieke idealen en de enthousiaste groote woorden. Hij herinnert zich al de gebreken van het Amerikaansche staatsbestuur: het beginsellooze partijgedoe, de corruptie. Dan glimlacht hij, zegt: land van den dollar, en verklaart de rest voor phrasen. Doch met dit goedkoope oordeel treft hij het wezen van Amerika's geest niet. Er is een groot contrast tusschen woorden en daden, daar misschien grooter dan elders. Dat de woorden zoo schel klinken, komt doordat het geheele openbare leven in een veel luider, drukker toon wordt gevoerd dan bij ons. Maar ómdat zij luid zijn, zijn zij nog niet valsch. Er is een voortdurende spanning tusschen een gepassioneerd idealisme en een niet te remmen energie, die op het materieele is gericht. En daar de volksgeest naïef en licht aangedaan is, ontgaat hem dikwijls de tegenstrijdigheid tusschen Amerika's daden en haar schallende democratische idealen.

In het Amerikaansche patriotisme als massale, lapidaire uiting van het nationaal besef komt een tekortschieten aan het ideaal niet tot het bewustzijn. Den individueelen Amerikaan evenwel ontgaat de genoemde tegenstrijdigheid niet. Er is geen misstand in de Amerikaansche maatschappij, die niet door Amerikanen zelf het eerst en het felst is aangeklaagd, met zelfverloochening tot aan het martelaarschap. Eertijds de slavernij en de Indianen-politiek, later de corruptie en de arbeidstoestanden. Over al deze dingen heeft het nationaal geweten niet gezwegen.

Een patriotisch ideaal schijnt daarom den buitenstaander meestal zoo hol, omdat het noodzakelijkerwijze zoo simplistisch is. Het vat samen, het negeert het tegenstrijdige, het kleurt, en bovenal: het anticipeert. Het trekt een wissel op de toekomst, en nergens geschiedt dat met zooveel vertrouwen als in Amerika, waar de toekomstvoorstelling in het geheele geestesleven veel machtiger is dan in de oude wereld.

Wij die de toekomst niet kennen, hebben geen recht, den staf te breken over Amerika's ideaal. In dat besef moet men hun idealisme beschouwen: rustig, en als het kan, waardeerend.

De Amerikaan heeft als alle groote volken de idee van een missie. Van de geboorte van hun staat af leeft het bewustzijn, dat zij geroepen zijn, om de wereld het model te geven der democratie, wijs, machtig en welvarend. Op het politieke platform en op den kansel wordt dat denkbeeld herhaaldelijk met blijkbare oprechtheid beleden [1]). Het is nauw verwant aan de idee van de geweldige taak,

---

1) Bryce II p. 353.

om het ruwe, rijke continent te bedwingen door den arbeid. Wil men het nu marxistisch formuleeren, en zeggen: het is de ideologische uitdrukking van den economischen dwang, die hen dreef, om het Westen te bezetten, de Indianen te verdringen, Californië en Nieuw-Mexico te veroveren, — mij goed, ik kan niet zien, dat het veel verschil maakt voor de opvatting.

Hoe ook opgevat, het is kracht- en jeugdgevoel en lust om te werken; het is de huivering van physieken trots en moed, die den jongen man spant voor den arbeid of voor het spel van lichaamskracht. Hier is nog een woord van Wilson uit 1912: 1) „You know how it thrills our blood sometimes to think how all the nations of the earth wait to see, what America is going to do with her power, her physical power, her enormous resources, her enormous wealth. The nations hold their breath to see what this young country will do with her young unspoiled strength; we cannot help but be proud that we are strong."

Dat was vóór den oorlog. Nu weten wij het. — Maar het feit, dat Amerika zich nu rust tot den strijd, doet voor hem, die meer kent dan de geschiedenis der laatste vier jaren, of zelfs die alleen deze geschiedenis kent, maar goed, niets af van de waarheid, dat Amerika's grootheidsidee steeds geweest is een ideaal van vrede. De geheele staat is opgebouwd op een perspectief van vrede, veiligheid en welvaart. Zóo zag John Calhoun het in 1846: „Peace is preeminently our policy. Providence has given us an inheritance stretching across the entire continent from ocean to ocean... Our great mission, as a people, is to

---

1) The New Freedom p. 80.

occupy this vast domain; to replenish it with an intelligent, virtuous and industrious population; to convert the forests into cultivated fields; to drain the swamps and morasses, and cover them with rich harvests; to build up cities, towns and villages in every direction, and to unite the whole by the most rapid intercourse between all the parts."

Niets getuigt sterker van Amerika's vredeszin dan de snelheid en volkomenheid, waarmee het land, stijf van wapenen, in 1865 is teruggekeerd tot den arbeid en het civiele leven, zonder aan een der gevaren van een blijvend militarisme ten offer te vallen.

Eerst het moderne wereldverkeer heeft gemaakt, dat zelfs voor een heel, zelfstandig continent een Monroeleer niet genoeg is, om veiligheid en ongehinderde ontplooiïng der welvaart te waarborgen. Amerika heeft in de imperialistische wereldpolitiek haar aandeel moeten nemen. Doch onverbrekelijk verbonden aan het Amerikaansche imperialisme is het arbitrage-streven. Het oordeel over de oprechtheid en doelmatigheid van Amerika's vredeswil ligt achter den oorlog.

Het pathos van het Amerikaansche patriotisme, de toon ervan, de fantazie, de traditie, — er zou een heel boek over te schrijven zijn. De traditie, dat is nog altijd in de eerste plaats 1776. Maar volstrekt niet alleen. Boutmy verklaart [1]), dat de ontwikkeling der Westelijke Staten de historisch-heroïsche vaderlands-traditie van 1776 heeft verwaterd. De jongere Staten hadden aan 1776 geen deel. Een Staat als Minnesota heeft geen oudere herinneringen

1) L. c. p. 80 ss.

dan 1860. En hij vergelijkt de Republiek geestig met een dame, die na een adellijk huwelijk met een burger is getrouwd, en nu adellijke en burgerlijke zonen heeft. Maar wat hij vergeet, is dat 1861—1865 zelf voor een eeuw telt. De vaderlandslievende fantazie en traditie gelden evengoed den burgeroorlog als den opstand tegen Engeland. Lincoln heeft als nationale held in de vereering van het volk Washington een goed deel op zijde gedrongen. Nergens kan men het opkomen van dat nieuwe nationale pathos zoo goed lezen als in Whitman's *Specimen Days* en zijn verzen over den oorlog en den president.

Er is evenwel een fantazie-element in het Amerikaansche vaderlandsgevoel, nog machtiger dan de historische roem op groote daden van strijd, en dat is de natuur. Niet de schoonheid der natuur maar haar macht. En niet alleen de natuur in haar ongereptheid, maar ook de dingen der menschen daarin: de nooit rustende bedrijvigheid, het eeuwige gedruisch van den arbeid. Er is een beeld Amerika, zooals er een beeld Holland is, dat wij allen in ons dragen, zooals wij daarnaast misschien allen eenigermate voelen, wat het beeld „la France" voor den Franschman is. Wij onverbeterlijke droomers en stille hengelaars naar schoonheid en rust denken bij het beeld Holland het eerst aan de luchten. Maar in het beeld Amerika hamert en davert en dondert het, en ruischen de bulderende watervallen en wiegt het prairiegras in den wind. Laten Emerson en Whitman het ons zeggen, wat dat beeld is.

„America is beginning to assert itself to the senses and to the imagination of her children... I think we must regard the *land* as a commanding and increasing power on the citizen, the sanative and americanizing influence, which

promises to disclose new virtues for ages to come ... Here shall laws and institutions exist on some scale of proportion to the majesty of nature" 1).

Leaves of Grass is de duizendvoudige uitdrukking van dat sentiment van Amerika's grootheid. Onderga het dithyrambisch geweld van Whitman's aandringende opsommingen, telkens dezelfde, en altijd nieuw. Hij roept ze uit als de tallooze demonen uit een wilde litanie: de industrieën, de producten, de boomen en planten, de landschappen, de Staten, de rivieren met hun wilde Indiaansche namen!

„Daughter of the lands did you wait for your poet?
Did you wait for one with a flowing mouth and indicative hand?
Toward the male of the States, and toward the female of the States,
Exulting words, words to Democracy's lands.

Interlink'd, food-yielding lands!
Land of coal and iron! land of gold! land of cotton, sugar, rice!
Land of wheat, beef, pork! land of wool and hemp! land of the apple and the grape!
Land of the pastoral plains, the grass-fields of the world! land of those sweet-air'd interminable plateaus!
Land of the herd, the garden, the healthy house of adobie!
Land where the north-west Columbia winds, and where the south-west Colorado winds!
Land of the eastern Chesapeake! land of the Delaware!
Land of Ontario, Erie, Huron, Michigan!
Land of the Old Thirteen! Massachusetts land! land of Vermont and Connecticut!
Land of the ocean shores! land of sierras and peaks!
Land of boatmen and sailors! fishermen's land!" ... 2)

---

1) Emerson, The Young American 1844, Works (Macmillan 1884) vol I p. 295.

2) Starting from Paumanok, 14. Complete Writings I p. 27.

Het macht- en grootheids- en voortbrengingsgevoel zwelt in al zijn verheerlijkingen van Amerika. Natuur en democratie hebben in zijn geest geen scheidende grens. „I conceive of no flourishing and heroic elements of democracy in the United States — without the Nature element forming a main part — to be its health-element and beauty-element — to really underlie the whole politics, sanity, religion and art of the New World" 1) — Lijkt het niet treffend op Emerson's woorden, zooeven aangehaald?

Democratie heeft voor Whitman een kosmischen inhoud gekregen; zij is zijn bruid gelijk de Armoede het van Franciscus was. Democratie omvat voor hem zijn stroomende liefde voor alle menschen. „The idea of the books is Democracy, that is carried far beyond Polities into the regions of taste, the standards of Manners and Beauty and even into Philosophy and Theology" 2).

En daarom deerde het Whitman niet, indien de onvoltooide democratieën niet strookten met zijn ideaal. „He saw democracies die in democracy", — Zijn geest was die van den profeet.

„I see Freedom, completely arm'd and victorious, and very haughty,
  with Law on one side and Peace on the other,
A stupendous trio all issuing forth against the idea of caste;
What historic denouements are these we so rapidly approach?
I see men marching and countermarching by swift millions,
I see the frontiers and boundaries of the old aristocracies broken.

---

1) Walt Whitman, Specimen Days in America, ed. London 1887 (The Camelot series) p. 309.

2) Notes and fragments, Meaning and Intention of „Leaves of Grass". Complete Writings, vol. IX, p. 13.

I see the landmarks of European kings removed,
I see this day the People beginning their landmarks, (all others give
way;) . . ." 1)

Toen hij stervende was, werd er gesproken over de toenmaals (1892) opkomende imperialistische strekkingen in zijn land. Whitman zeide: „They are momentary. They leave the real work undone. The real America is not to establish empires but to destroy them. Any America that stopt with America would be a story half told" 2).

1) Years of the modern, Songs of Parting, Leaves of Grass, Complete Writings vol. II, p. 271.

2) Complete Writings vol. I. Introduction p. xc.

IV

TAM EN WILD AMERIKA

Ieder die Amerika bereisd heeft weet u te vertellen van den zonderlingen kuddegeest, die daar heerscht. De fatsoenlijke Amerikaan mag niet fietsen, want fietsen doet alleen de werkman. Zijn heil als aannemelijk sollicitant naar een betrekking hangt aan den vouw in zijn broek en den glans van zijn schoenen. Op één bepaalden dag in het najaar verdwijnen de stroohoeden van alle hoofden, en de vreemdeling, die dat gebod trotseert, wordt nagekeken en strekt zijn gastheer tot schandaal. Men vindt overal dezelfde meubels en dezelfde meeningen. Er heerscht een gehechtheid aan de opinion reçue, een gehoorzaamheid aan het uitgegeven parool, een gedwee alledaagsch conventionalisme, dat een lichte geringschatting wekt bij den Europeaan. De Amerikaan schijnt hem in de dingen van het leven wonderlijk onzelfstandig.

Emerson beklaagde het al in 1837: „the spirit of the American freeman is already suspected to be timid, imitative, tame" 1). Een zin voor conformiteit, de vrees om van het goede model af te wijken, beheerscht de gedragingen. „People like to be amused just as their neighbors are, so that they buy the 'best-selling book of the year'." 2) De jaarlijksche litteratuuroverzichten houden van die 'best-sellers' nauwkeurig aanteekening; de competitie-gedachte is van de sport op de letterkunde overgeslagen. — Men heeft liefst voor alles een parool, waar men zich aan houden kan: in de politiek, de moraal, de aesthetiek. In de

1) The American scholar, Works (Macmillan 1884) vol. I p. 91.
2) Hart, National Ideals p. 232.

dagen, dat Richard Strauss zijn intrede deed in Amerika, vroeg een dame aan een professor uit Harvard, of Strauss' muziek mooi was. Het antwoord luidde: over een paar dagen kan ik het u wel zeggen. Hij moest namelijk nog krijgsraad houden te Boston, dat nog altijd een geestelijk hoofdkwartier is.

Hoe valt die geest van uniformiteit en onzelfstandigheid te rijmen met een sterk individualisme, gelijk hierboven als een essentieele trek van de Amerikaansche beschaving werd aangemerkt? Op het eerste gezicht slecht of in het geheel niet. Zouden dan de individualistische trekken zich bepalen tot het economische en politieke leven, terwijl de geestesbeschaving geheel den stempel draagt van conventie en nivelleering? Of zou bij nadere beschouwing ook hier het een naast het ander en onder het ander bestaanbaar blijken?

Al dadelijk een zijdelingsch argument tot steun. Ook in Engeland heerscht de conventie op alle gebied en tot onder de meest ontwikkelden veel sterker dan wij Nederlanders gewoon zijn. En twijfelt toch iemand aan het echt individualistische, dat niettemin den Engelschen geest eigen is? In voortdurende tegenstellingen moet men meestal elk cultuurverschijnsel begrijpen. Waar zal dat eerder gelden dan in Amerika, hetwelk het immers een gemeenplaats is het land der tegenstellingen te noemen?

De historische grondslagen van die makke eigenschappen van den Amerikaanschen geest kunnen dus om te beginnen reeds worden gezocht in den angelsaksischen aard. Maar het proclameeren van een verschijnsel dat u in de geschiedenis van een volk opvalt, tot een ras- of stam-eigenaardigheid, is in den regel niet meer dan een dood-

doener; met het uitspreken van zulk een oordeel is de zaak bekeken; er vloeit geen levende kennis uit voort, en wij zullen er hier niet verder in treden. Er zijn wel elementen ter verklaring, waaraan men meer houvast heeft.

De Amerikaansche beschaving is gedurende de beide eerste eeuwen van haar bestaan een koloniale beschaving geweest. Elke koloniale beschaving is, afgescheiden van klimatische invloeden, gebonden aan zekere beperkende voorwaarden, welke haar doen verschillen ten opzichte van de moederlandsche beschaving. Deze wordt niet zoo maar meegenomen en overgeplant en verder ontwikkeld. Vooreerst wordt van alles wat vastzit aan de historie en de legende van het moederland, aan de suggestie van zijn oude monumenten, aan den romantischen glans van zijn verleden, weinig of niets mee overgebracht. Cultuurelementen, die afhankelijk zijn van hoofsche, sterk traditioneel gekleurde levensvormen, blijven achter. Men behoeft zich niet alleen de puriteinsche Pilgrim Fathers, maar ook de planters van Virginia maar voor te stellen, om te beseffen, dat in hun bagage weinig mee was verhuisd van de Engelsche renaissance. Spenser en Shakespeare trokken voorloopig niet meer over den oceaan.

Enkel reeds het harde pioniersleven in de wildernis, de isoleering temidden van voortdurende gevaren, die al de gedachten bepalen op de zorg voor het zelfbehoud, de terugkeer tot zeer eenvoudige en oorspronkelijke economische verhoudingen, brengen den kolonist van het moederlandsche cultuurniveau terug op een meer primitieve basis. Bovendien neemt het streven naar materieel welzijn, dat nog met de hevigste inspanning gewonnen moet worden, ieders energie geheel in beslag.

Twee elementen van de moederlandsche cultuur brengen zij in onverzwakte potentie mee: het staatsbesef en den godsdienst. Het eerste wordt niet langer gefatsoeneerd, geplooid door de ingewikkelde staatkundige verhoudingen van den ouden staat, het kristalliseert zich in de kolonie tot enkele lapidaire voorstellingen van vrijheid en recht. De godsdienst, veelal reeds het dierbaar motief tot den uittocht, wordt in de nieuwe omgeving nog machtiger, daar hij nu tegelijk ook voor de geestelijke cultuur moet inspringen. Het koloniale geestesleven is aanvankelijk bijna uitsluitend godsdienstig leven.

Het Calvinisme en de kleinburgerlijke levensvorm bepalen de beschaving van het 17de-eeuwsche Nieuw Engeland. Haar kenmerken zijn intolerantie, formalisme, wetsvereering, kleinburgerlijkheid en wreede braafheid, vooral tegen de zonde der onkuischheid. Getemperd door de zachtheid van Hawthorne's serenen geest kan men de sombere kleur van die puriteinsche cultuur in zich opnemen uit *The Scarlet Letter*. Veel killer en triester spreekt zij uit de historiewerken der tijdgenooten: het journaal van John Winthrop, de *Early history of New England* van Increase Mather, en uit de gebeurtenissen zelf: Mrs. Hutchinson's vervolging, de verbanning van Roger Williams, de heksenprocessen van Salem. De geest is hard en nauw, van een somberen ernst, maar ook van een stalen onverschrokkenheid en volharding. Hij is vatbaar voor een geëxalteerd idealisme en tegelijk zelfzuchtig mercantiel, zooals hij het ook in de Calvinistische landen der oude wereld, Schotland en Nederland, was.

Virginia doet een ander type rijpen: de aristocratische planter, sociaal fijner type, maar nog armer aan oorspron-

kelijke geestescultuur dan dat van Nieuw-Engeland. Het eerste werk van Amerikaansche litteratuur, Cotton Mather's *Magnalia Christi Americana* (1693—1697), zonderlinge mengeling van historische verhalen, levens van predikanten en magistraten, werd uit den puriteinschen geest van Nieuw-Engeland geboren.

Eerst langzaam krijgt de koloniale samenleving behoefte aan eenige eigen geestelijke cultuur buiten den godsdienst. En nu is het moederland nog altijd het vereerde model. Men tracht de geëerbiedigde Engelsche vormen zoo getrouw mogelijk na te volgen. De achterstand wordt niet volkomen ingehaald. Milton, Locke en Shaftesbury oefenen in Amerika niet hun volle werking. Men blijft eenvoudiger van geest, en wat ten achter, en zoekt in onderwerping en onoorspronkelijkheid het gebrek aan volledige opneming van den moederlandschen geest te bedekken.

Het beschavingsproces in de kolonie is dus drieledig. Men tracht het meegebrachte dierbare cultuurgoed zoo zuiver mogelijk te bewaren. Men tracht door navolging met den geest van het moederland gelijken tred te houden. Doch daarnaast voltrekt zich, haast ongeweten en nog niet bezonken in geschrift of kunst, een eigen, vrije ontwikkeling, die de beste vrucht zal dragen. In de beide eerste houdingen liggen de kiemen van het tam conventioneele, in het laatste die van het levend individueele.

Enkel als een achterblijven bij Engeland kan men dus den Amerikaanschen beschavingsgroei der koloniale periode niet beschouwen. Door hem alleen van dien kant te bezien, komt een Amerikaansch schrijver, H. C. Emery [1]),

1) The American intellect, Ch. XXIII van Cambridge Modern History, vol. VII : The United States.

tot de volgende vernuftige verklaring van den opstand tegen Engeland. De Amerikaan van 1776, zegt hij, was eigenlijk een Engelschman gebleven van een eeuw vroeger; hij bewaarde den Engelschen geest van 1640. New England zou met meer recht Old England hebben geheeten. Uit dien geest wordt de opstand begrijpelijk, die anders een raadsel blijft. Want er was volstrekt niet zulk een tirannie van Engelsche zijde, dat daaruit een zoo hartstochtelijk verzet zou kunnen volgen, wanneer men niet aanneemt, dat Amerika op de behandeling door het moederland reageerde volgens de beginselen en uit den geest van 1640, met dat ouderwetsche rechtsbesef en dien eenvoudigen vrijheidszin, die Cromwell en Hampden had bezield. Engeland was het, dat veranderd was, niet Amerika, en Amerika was niet meer in staat, Engeland te begrijpen.

Zijn er evenwel tegen die geestige paradox niet tal van bezwaren? — Zeer zeker neemt het oud-engelsche rechts- en vrijheidsbesef onder de motieven van den opstand een voorname plaats in. Maar het maakt niet het wezen uit van den Amerikaan van 1776. Zou men dan een oogenblik volhouden, dat Franklin en de Adams' op Cromwell en Hampden geleken? Immers neen. Of zou men het geluid van Patrick Henry of van *Common Sense* een oogenblik verwarren met dat van het Lange Parlement? — „O ye that love mankind; ye that dare oppose not only the tyranny but the tyrant, stand forth: every spot of the old world is overcome with oppression". Dat is niet meer de puriteinsche klank; het is de achttiende-eeuwsche, en de Amerikanen van de revolutie zijn Yankees [1]).

1) Er zij aan herinnerd, dat de Amerikaan den term Yankee alleen gebruikt voor den Nieuw-Engelander. — Wat *Common Sense*

Hoe is uit den zeventiende-eeuwschen Puritein van Nieuw Engeland de Yankee gegroeid? — Het is in enkele woorden niet te zeggen; hoogstens laten zich een paar lijnen aangeven. Vooreerst waren in den mercantielen Calvinist reeds verschillende Yankee-eigenschappen latent. Men denke maar aan onze eigen vaderen, die naar de hel wilden varen, als 't om koopmanschap te doen was, al moesten zij er hun zeilen bij branden. In Amerika hadden de economische machten bijzonder vrij spel: de voorwaarden van materieele cultuur domineerden er meer en meer de schraal gevoede oude geestescultuur. In den handel van Amerika in de 17de en 18de eeuw was alles speculatie. De prijzen waren onzeker, de verliezen door schipbreuk en zeerooverij groot. De groote kansen en de groote gevaren, de vrijheid van de beperkingen, die in de oude wereld den koopman waren opgelegd door de traditioneele vormen der economische samenleving, ontwikkelden er een type van den kolonialen handelaar, die speculant, avonturier en smokkelaar is. Hij ziet er niet tegen op, ter sluiks een zeerooverslading te koopen; slavenhandel en rumfabricage helpen elkaar als de eene hand de andere. De godzalige burgers van Nieuw Engeland verscheepten rum naar de kust van Afrika, die daar in slaven werd omgezet; de slaven gingen naar West-Indië; vandaar nam men melasse mee naar huis, om weer nieuwe rum te maken, en het vrome vaderland had geen slaaf gezien.

Inmiddels wordt de geestelijke toon niet uitsluitend meer

---

betreft, werpe men mij niet tegen, dat Thomas Paine een Engelschman was. Zijn geschrift is karakteristiek voor den geest van den Amerikaanschen opstand.

aangegeven door het Calvinisme, maar daarnaast door de Verlichting. Daarnaast. Want dit schijnt mij een der belangrijkste momenten in de beschavingsontwikkeling van Amerika, dat, in afwijking van hetgeen in Europa geschiedde, de Verlichting hier het geloof niet bestrijdt of althans krachteloos maakt, maar het enkel op den achtergrond dringt. Zonder dat men waarneemt, hoe het gekomen is, vertoont Amerika vóór den opstand al de trekken der Verlichting: het geloof in de rede, in de goede natuur van den mensch en zijn volmaaktbaarheid, het streven naar humaniteit, de vereering van het gezond verstand, kortom al het optimisme, dat den puriteinschen vaderen zoo vreemd was geweest. Ook het rhetorisme en de phrase, maar daarnaast een sterk realistischen en praktischen zin, zooals die bij voorbeeld uit de economische denkbeelden van John Adams sprak. — Het Amerikaansche verlichte type der 18de eeuw is een variëteit op zich zelf. Het verschilt hemelsbreed van het Fransche; Rousseau, Voltaire en Diderot waren er zoo goed als vreemd aan. Het heeft in den persoon van Benjamin Franklin zelfs een niet onbelangrijke werking uitgeoefend op de ideeënontwikkeling in Europa zelf.

Maar de groote strijd voor dat ideaal der Verlichting is in Amerika gevoerd tegen de staatkundige buitenlandsche macht, en niet tegen de oude geestelijke machten. Het oude kerkgeloof bleef, zoo ook verzwakt, onbestreden voortleven. De groote kloof tusschen de goddeloozen en de geloovigen ontstond in Amerika niet. Daardoor bleef ook de groote revanche-strijd tegen de Verlichting in Amerika uit, een punt, waarop ik straks terugkom. Zeker, er zijn ook in Amerika vrijdenkers geweest; maar hoe is

niet enkel de onevenwichtige Thomas Paine er om gehoond, maar zelfs de edele Jefferson er om gesmaad.

Uit tal van voorwaarden derhalve is het Amerikaansche volkskarakter der 19de eeuw te begrijpen. De puriteinsche bodem; de kleinburgerlijke of boersche economische verhoudingen; de sterke prikkel van het materieele welvaartsstreven; de koloniale zin van gedweeë navolging, waar het hoogere cultuur betrof; de denkbeelden der Verlichting; en daarbij ten slotte de verworven staatkundige gelijkheid en democratische rechten. Op verschillende wijze werkten die voorwaarden in de richting van geestelijke nivelleering en conventioneele uniformiteit. Uit het Puritanisme bewaarde men den zin voor conformiteit en de vereering voor wet en regel. De kleinburgerlijke geest, die tot den huidigen dag de Amerikaansche samenleving kenmerkt, stamt zoowel uit het Puriteinendom als uit de oude kleine, geïsoleerde groepeering der bevolking, met hun behoefte aan sterken samenhang temidden van eenzaamheid en gevaren, met hun alles van elkander weten en zich voor alles van elkander interesseeren. Nu nog heerscht immers in Amerika een zekere kleinsteedschheid in reuzenafmetingen. De onbescheiden nieuwsgierigheid, waarmee de vreemdeling bejegend werd, die vroegeren bezoekers altijd zoo opviel, is nog niet geheel uitgestorven. „We like a square question," zegt de Amerikaan en vraagt zijn gast rechtuit naar zijn geloofsovertuiging en wat niet al. Nog altijd komt alles, tot het persoonlijkste, in de krant; het locaal patriotisme is in St. Louis nog even naïef als het eertijds was in Salem.

De Verlichting zelf kweekte een zekere neiging tot het middelmatige. Uit haar algemeene menschenmin, verbon-

den met haar vereering van het gezond verstand, vloeide een waardeering voor den doorsnee-geest logisch voort. De politieke gelijkheid, het geringe klassenverschil en de democratische levensvormen werkten op hun beurt nivelleerend. Zoo groeide die solidariteit der middelmatigheid, welke het Amerikaansche leven doordringt. Door de algemeenheid van het onderwijs is het publieke geestesniveau juist zoo hoog, dat ieder den ander begrijpt en in dien consensus steun vindt, om te verwerpen wat afwijkt. „Although open-minded — zegt Bryce 1) — they are hard to convince, because they have really made up their minds on most subjects, having adopted the prevailing notions of their locality or party as truths due to their own reflections." Vandaar de zin voor het populaire, het algemeen begrijpelijke, dat terstond zijn moraal en zijn praktische toepassing voor ieder demonstreert. Vandaar ook die vatbaarheid voor wachtwoorden, zinspreuken, 'slogans', karakteristieke slang-termen, die korten tijd een algemeene houding tegenover een of ander vraagstuk typeeren. En die zin voor 'public speaking' met al de oratorische goedkoope waar.

De mechaniseering der industrie heeft die eigenschappen in hooge mate in de hand gewerkt. Zij maakt alles in het groot, en levert hun maar éen model hoed of boord, éen 'smaak' van meubelen.

De zin voor conformiteit openbaart zich dan bijzonder duidelijk in de houding tegenover den godsdienst. De kerkschheid van den Amerikaan is overbekend. Er is een gewillige aanvaarding van kerkelijke stelsels, die vooral

---

1) The American Commonwealth, II p. 293.

den Nederlander treffen moet, en elk geestelijk individualisme schijnt buiten te sluiten. Tocqueville heeft reeds opgemerkt: „la religion y règne bien moins comme doctrine révélée que comme opinion commune" 1).

Maar nu de tegenstelling: de gepassioneerde Amerikaansche energie en de taaie persoonlijke zelfstandigheid in de daden der enkelen. Denk eens, wat een moed en volharding van tallooze ongenoemde mannen en vrouwen er in den opbouw van Amerika is gegaan! De mannen, die op de wildernis en de inboorlingen stuk voor stuk het continent veroverden, de vrouwen, die dikwijls alleen met hun kinderen te midden van voortdurend gevaar het huis verzorgden en het kroost opvoedden. Wanneer men, bladerend in een Amerikaansch biografisch woordenboek, een groot aantal levens van Amerikanen, volstrekt niet de grooten alleen, aan zich laat voorbijtrekken, dan treft u telkens weer die gespannen energie, die vindingrijke oorspronkelijkheid, die onwrikbare toewijding aan hun zelfgekozen levenstaak, die geestdrift en dikwijls ook die gewelddadigheid, welke zoowel den pionier als den koopman, den uitvinder als den politicus dienden. Neem bij voorbeeld de groep van rechtsgeleerden, geestelijken, kooplui en landeigenaars, die door den loop des lots in Juli 1776 te Philadelphia als Congres bijeen waren, toen de verklaring van onafhankelijkheid geteekend werd, de „Signers of the declaration of independence", die in het Amerikaansche nationaal bewustzijn een soortgelijke vereering genieten als de Helpers en Vluchtgenooten van

1) De la démocratie en Amérique III p. 18.

Mohammed in den islam. Gij zult herhaaldelijk getroffen worden door de avontuurlijkheid, de hevigheid, en vooral de eigen richting van het leven dier toch uitteraard gezeten lieden. Of neem figuren als Andrew Jackson, den wildsten der presidenten, John Brown, den bloedigen fanaticus van de slavenbevrijding, dien anderen Jackson, Stonewall bijgenaamd, den generaal der Zuidelijken, en gij zult u telkens zeggen: dat zijn wel andere levens dan van Van der Palm of Nicolaas Beets. Er is een bonte veelvuldigheid van typen: een der bijzonderste is dat van den artist-uitvinder: Robert Fulton en Samuel F. B. Morse; maar bijna allen treffen door het individueele, markante en enthousiaste. Het bevreemdt, dat in de koloniale periode de Amerikaan als phlegmatisch wordt gekenschetst. Want uit hun levens spreekt alles behalve phlegma, zoowel bij de ouderen als bij de jongeren. Of hebben de opmerkers daarmee hun moed en geestkracht bedoeld?

In de cultuur als geheel ziet men het genivelleerde, het tamme, maar in de personen elk voor zich treft steeds weer het zeer eigene. Hier zijn de werkingen van Amerika's eigen groei buiten de meegebrachte of ingevoerde cultuurtradities om: de invloed van de natuur en van den arbeid, het pioniersleven.

Moet men met sommige anthropologen aannemen, dat de heldere hemel, de droge, sterk electrische lucht, de groote temperatuurafwijkingen inderdaad een nieuw physisch en psychisch type scheppen, met fijner skelet, kleurloozer huid, kleiner handen en voeten (aan de gangbare nummers van schoen en handschoen bewezen, naar 't heet), uitstekende jukbeenderen, diepliggende oogen en een verhoogde nerveuze activiteit en uithoudingsvermo-

gen? Dan zou er kans zijn (en het lijkt er wel op), dat het type van de Amerikaansche energie niet zal uitsterven met het ophouden van de voorwaarden, waaronder bijna alle bekende figuren uit de oudere Amerikaansche geschiedenis zijn opgegroeid: in het wild, in de natuur, in den strijd en in harden arbeid, en niet in de school. Zij zijn zonder tal, de typen als Abraham Lincoln en Henry Clay, die daglooner, dorpsschoolmeester, winkelier, journalist, advocatenklerk zijn geweest. Zelfs Emerson, de denker, en Thoreau, de droomer, hebben in hun jeugd wel achter de koeien geloopen. Amerika heeft steeds haar kinderen opgevoed tot wat Roosevelt heeft genoemd „the strenuous life". En in die krachtdadigheid ligt, ook al verraden de uiterlijke cultuurvormen dat niet, een element van individualisme, dat ons verbiedt, de Amerikaansche beschaving enkel met het constateeren van haar kuddegeest bekeken te achten.

Het contrast van tam conventionalisme en spontane hevigheid in het Amerikaansche leven wordt overigens noch door de tegenstelling van kuddegeest en individualisme gedekt, noch door die van stad en wildernis. Het wilde primitieve leven werkt juist de exaltatie als massaverschijnsel in de hand. Hevige beroering en conventie sluiten elkaar volstrekt niet uit.

In de Amerikaansche samenleving hebben de geestelijke machten even vrij spel gehad als de economische. Door de betrekkelijke leegheid van cultuur, den geringen voorraad van traditioneele cultuurvoorstellingen, gepaard aan een groote prikkelbaarheid, die door het eenzame leven in de wilde natuur vol gevaren verhoogd werd,

was de Amerikaan te allen tijde vatbaar voor de opwinding van het nieuwe, ongehoorde. Naast de makke onderwerping aan het alledaagsche kerkgeloof staan de godsdienstige bewegingen van spasmodischen aard, die hier meer dan elders zich herhalen. Een Great Awakening over de geheele Oostkust van 1734 en volgende jaren is in de schaduw gesteld door het Kentucky Revival omstreeks 1800, dat gedurende verscheiden jaren de primitieve bevolking van het toenmaals nieuwe Westen schokte. Het is onder de veelvuldige godsdienstkoortsen, waarvan de geschiedenis van het Christendom spreekt, een der vreemdste geweest. De camp-meetings van Kentucky vertoonden al de overal terugkeerende verschijnselen en praktijken van godsdienstige opwinding in den wildsten vorm. Voor de lichamelijke teekenen der genade, de „jerks" en „rolls", waren paaltjes aangebracht, waaraan de bezielden zich bij hun woeste sprongen vasthielden, en waaromheen de grond was omgewoeld als door paardehoeven. Naast „the holy laugh", hysterische lachkrampen der gemeente, stond het in koor blaffen gedurende de preek, of rondom een boom, waaruit de duivel verdreven moest worden. Amerikaansche onderzoekers constateeren een samenhang tusschen camp-meetings en onwettige geboorten, en stellen vast, dat dezelfde districten van Kentucky, waar het lynchen het meest in eere is, de haard van het revival zijn geweest [1]).

Twintig jaar later herhaalde zich het verschijnsel in Tennessee. Onder de talrijke latere manifestaties van zonderlinge secten in Amerika staat die van William Miller

---

1) F. M. Davenport, Primitive traits in religious revivals, p. 302.

op den voorgrond, die tegen 23 April 1843 het einde der wereld voorspelde, en toen het uitbleef een lateren datum koos. In alle Oost- en Middelstaten won de opwinding veld; 700 predikers heetten in dienst van de Second Advent werkzaam; groote tenten of tabernakels vereenigden de scharen, winkeliers gaven hun voorraad weg, terwijl anderen „muslin for ascension robes" adverteerden. [1]) — Na dien tijd neemt het verschijnsel, afgezien van vele zonderlinge secten, die dan hier, dan daar opkomen [2]), minder extravagante vormen aan. Het revival van 1857, dat onmiddellijk aansloot bij een financieele crisis, vormt den overgang: in exaltatie begonnen, bedaart en bezinkt het tot een lang aanhoudende ernstige verdieping van het godsdienstig leven. [3])

Het is vooral het Westen, dat steeds voor wonderlijke belijdenissen en hevige opwinding toegankelijk is geweest. Tocqueville zag in het Westen van 1830 nog toestanden, zooals de middeleeuwsche geschiedschrijving ze bericht uit den eersten tijd der Franciscanen: hoe men van verre te paard en met wagens toestroomt, en nachten lang kampeert, om een reizend prediker te hooren, terwijl het werk stil ligt en alles ervoor vergeten wordt. [4])

Doch ditzelfde verschijnsel van spasmodische godsdienstige opwinding bestaat nog evengoed in de gecultiveerde stedelijke samenleving, gewijzigd door de moderne

---

1) Mc Master VII p. 134 ss.

2) J. Mooney, The Ghost-dance religion and the Sioux outbreak of 1890, p. 944 ss.

3) Davenport l. c. p. 6, 203.

4) De la Démocratie en Amérique III p. 216.

levensvormen, maar van geest hetzelfde. Men moet in een Amerikaansche krant de uitvoerige verslagen lezen van het optreden van den evangelist Billy Sunday, in 1917, te Boston, New York of waar ook. Het is volkomen Johannes Brugman, met al het beroep op de gemakkelijkste volksfantazie: Maria en Martha met elkaar vergeleken in de slangtermen van den dag, het Oude Testament in de travesti van kantoor en automobiel. Een afscheid van de schare van Billy Sunday, met „Ma" en de kinderen, na een reeks van preeken, is een van de kostelijkste stukken Amerikaansch leven, die men lezen kan. Tranen en grappen en eindelooze „gaat-nooit-verlorens" voor den evangelist, zijn gezin, zijn assistenten, tot laat in den nacht. En dit alles raakt niet alleen de onontwikkelden. Rockefeller woont de bijeenkomsten bij, kerken adverteeren: deze kerk steunt de beweging van Billy Sunday; het geld stroomt toe, om hem een tabernakel te bouwen voor 50.000 personen.

Het is het voortleven van een primitieve geesteshouding in een economisch hoog ontwikkeld milieu. Al de lichtgeloovigheid, de onkritische zin, de fantasque prikkelbaarheid, het vasthouden aan eens opgevatte vooroordeelen, de naïeve sentimentaliteit, zooals wij ze kennen van den middeleeuwschen volksgeest, kenmerken dien van Amerika nog heden ten dage. Een krant van San Francisco kan nog opgeld doen met een verhaal van vogels in de Rockies met één poot langer dan de andere, omdat zij altijd langs hellingen loopen, of in het Zuiden een bericht, dat de negers gewoon zijn, hun kinderen in roofdierenvallen te zetten. Amerika is altijd het vruchtbare veld geweest voor alle mogelijke „isms", en elke charlatannerie en humbug bloeit er reuzengroot. Een journalist

als Horace Greeley heeft zijn leven gewijd aan „isms", zeer ernstige en futiele: fourierisme, spiritisme, beweging tegen de doodstraf, vrouwen-opleiding, spellingverbetering, coöperatie. Uit Amerika is het moderne spiritisme voortgekomen door Margaret en Kate Fox, en heeft het vegetarisme voortgang genomen door Sylvester Graham. Geen verschijnsel is voor de geheele groep van excessieve Amerikaansche eigenschappen zoo karakteristiek als de geschiedenis der Mormonen. Men vindt er de puriteinsche traditie vermengd met Indianenfantazie, de energieke gewelddadigheid met de meest geëxalteerde kwakzalverij en den zin voor geheimen ritus, het talent voor spontane gemeenschapsvorming buiten den staat om en in verzet tegen zijn gezag gepaard aan geestdriftig americanisme. Mevrouw Blavatsky heeft in Amerika den bodem het eerst vruchtbaar gevonden voor haar leer, en die van Mevrouw Baker Eddy is er geboren en gegroeid. Maar altijd is de Amerikaansche geest, ook in zijn wonderbaarlijkheden, gericht op realiseeren; de beweging moet haar praktische sociale waarde toonen of zij is verloren: eerst in Katherine Tingley's schepping te Point Loma en de grootscheepsche bouwsels der Christian Science komt de Amerikaansche geest tot zijn recht.

De neiging tot gemeenschappelijke opwinding vindt in het moderne drukke en volle leven aan den eenen kant velerlei bevrediging, maar tegelijk ook afstomping en nivelleering. Men raakt verslaafd aan de courant en den bioscoop, die de behoefte aan het pakkende, schreeuwende voortdurend bevredigen. Maar deze doen het zuiver mechanisch, en zij raken niet het eigenlijke persoonlijke leven maar alleen de oppervlakkige fantazie. De heftige

beroering wordt tenslotte niet meer dan verstrooiing, en de kuddevorm, waarin deze genoten wordt, versterkt in de hoogste mate het algemeen genormeerd, genivelleerd karakter der beschaving.

De vraag naar de hoogste waarde der Amerikaansche beschaving kan worden gesteld in den vereenvoudigden vorm: wat heeft Amerika's geest opgeleverd voor de wereld en de menschheid? Maar ook zoo blijft zij nog zeer moeilijk te beantwoorden. De invloed van Amerika op de beschaving der oude wereld is nooit nauwkeurig onderzocht en nauwelijks ooit nauwkeurig te schatten. Dat hij belangrijk is geweest, springt in het oog. In de 18de eeuw valt een eerste periode van Amerikaanschen beschavingsinvloed. Dan levert het jonge gemeenebest aan Europa een politiek voorbeeld en een politiek ideaal van de hoogste beteekenis. En tevens draagt het niet onbelangrijk bij tot de vorming van de humaniteitsideeën. Waarschijnlijk zit in den geest der Verlichting nog wel iets meer americanisme, dan men zich gewoonlijk bewust is. Maar het is een onmeetbare grootheid, en de wijze van verspreiding is niet in bijzonderheden te vervolgen. In de 19de eeuw schenkt Amerika de wereld een groote hoeveelheid technischen vooruitgang, en ook haar tribuut aan de zuivere wetenschap is van eenig gewicht. Doch voor de zuiver geestelijke beschaving, het ethos der menschheid, voor kunst, litteratuur, godsdienst en wijsheid, — wat is daar Amerika's aandeel geweest? Dat is met betrekkelijke zekerheid vast te stellen, als men tenminste erkent, dat het groote oordeel der wereld, dat enkele geesten en enkele werken in het pantheon der mensch-

heid opneemt, met den tijd normatieve waarde krijgt. Welke Amerikaansche geesten of werken nu hebben zulk een plaats verworven? Het algemeene antwoord moet luiden: voor de beeldende kunst bijna geen, voor litteratuur, godsdienst en wijsheid niet veel werken en figuren, maar die weinigen buitengewoon belangrijk.

Overziet men de Amerikaansche kunst en litteratuur in het algemeen, dan rangschikt zij zich grootendeels onder die categorie van het makke Amerika, welke hierboven werd gesteld. Die tamheid was in de eerste plaats het gevolg van het koloniaal karakter der samenleving. Gelijk betoogd is, oefent dit een belemmerende werking uit op het opkomen van vrije geestesproducten. Men heeft weinig tijd en weinig belangstelling voor fijnere geestesbeschaving, en waar men ze begeert, vergenoegt men zich met de voortbrengselen, die het moederland biedt, of tracht het model, dat door het moederland wordt voorgehouden, angstvallig na te volgen. Van een Amerikaansche litteratuur is vóór den onafhankelijkheidsoorlog geen sprake. Het zelf voortgebrachte geestelijk voedsel bepaalde zich in hoofdzaak tot de preek en den almanak. Het vaderlandsche zelfgevoel der overwinning doet ook den wensch opkomen naar een eigen Amerikaansche letterkunde, der vrijheid waardig. Maar de geestelijke afhankelijkheid van Engeland schudt men niet maar zoo in eenen af, en nog langen tijd blijft een der kenmerken van de Amerikaansche litteratuur een behoedzame zorg voor den geijkten vorm, zooals bij een mensch met laat aangeleerde fijne manieren. Bovendien blijft nog altijd de Engelsche productie zelf het Amerikaansche geestesleven overheerschen. Amerika, overigens zoo fel op de bescherming van

haar voortbrenging, dacht er niet aan, dat ook de geest van haar kinderen deze zou kunnen behoeven, en tot de copyright act van 1891 overstroomde de Amerikaansche industrie zelf het land met Engelsche litteratuur in goedkoope herdrukken.

Het meeste van wat Amerika zelf voortbracht, onderscheidt zich in de eerste plaats door een gladden, correcten vorm, en daarnaast door den nauwen samenhang met het publieke leven en de maatschappelijke nuttigheid. De schrijvers en dichters, meestal opklimmend over het journalisme, stellen zich in dienst van een goede zaak, of van verschillende goede zaken. De standaarddichters der 19de eeuw: William Cullen Bryant, John Greenleaf Whittier en James Russell Lowell, hebben allen hun hoogste inspiratie gevonden in de bestrijding der slavernij. Whittier heeft er zijn dagbladdrukkerij om geplunderd en verbrand gezien. Alle drie zijn geestdriftige vaderlanders, Whittier daarbij van een echt volkssentiment.

De kwaliteit van hun hier te lande zoo goed als onbekende poëzie? Hier is als voorbeeld een strofe uit Bryant's *Our country's call* van 1861.

> "Lay down the axe; fling by the spade;
> Leave in its track the toiling plough;
> The rifle and the bayonet blade
> For arms like yours were fitter now;
> And let the hands that ply the pen
> Quit the light task, and learn to wield
> The horseman's crooked brand, and rein
> The charger on the battle field."

Amerika erkent die sociale nuttigheid van haar letterkundigen, door vertrouwen te stellen in hun menschen-

kennis en praktisch inzicht; het maakt hen gezant der Republiek: Washington Irving is het in Spanje geweest, Lowell eveneens, en zelfs te Londen; aan Hawthorne is Lissabon aangeboden, en wij zelf hebben den dichter Henry Van Dyke gezien.

Longfellow's wereldnaam naast de betrekkelijke onbekendheid der genoemden mag aan meerder fijnheid van zijn geest en rijkdom van zijn stof en zijn beeldende kracht worden toegeschreven. Toch wijkt hij als dichtertype niet belangrijk van hen af; ook hem kenmerkt het zoete en brave, de idyllische telgangerspas van zijn hexameters en de zachte romantiek van zijn fantazie.

Dezelfde eigenschappen van een goeden vorm en zekere onschuldige onoorspronkelijkheid kenmerken ook de beeldende kunsten. „De doorsnee Amerikaansche schilder onderscheidt zich vooral door wat goede tafelmanieren genoemd zou kunnen worden. Hij heeft zijn métier meestal in Europa geleerd, en weet het met ingetogenheid te beheerschen" [1]). Van de bouwkunst geldt de imiteerende neiging evenzeer; ook hier overweegt een fransche opleiding, en het nabootsen van oude stijlen is in Amerika nog later in discrediet geraakt dan elders.

Met een paradoxaal klinkende uitspraak kan men den goeden, correcten vorm van de Amerikaansche kunst toeschrijven aan gebrek aan vormgevoel en vormkracht. Vorm beteekent traditie, de enkele schept geen vormen; de groote vorm ontwikkelt zich alleen daar, waar een geestelijke herediteit van eeuwen, een diepe bezonkenheid van de vrije energie van tal van geslachten rust. Dit ont-

1) Amerikaansche uitspraak aangehaald door Jan Veth, Een Amerikaansche Schilder, de Gids 1914, IV. p. 176.

breekt Amerika, en daarom heeft haar kunst (tot nu toe) groote eigen vormen gemist. Zij beheerscht den vorm alleen door zorgvuldige imitatie. Wanneer diepe en echt Amerikaansche geesten als Emerson en Thoreau verzen schrijven, vallen zij stroef en houterig uit, misschien juist omdat zij voor gladde navolging te hoog staan. En zelfs in hun proza zit bij alle voortreffelijke hoedanigheden geen fougue, geen ruischen. Emerson's proza is proza in de tweede macht; het heeft geen rythme, het heeft een zekeren eentonigen val. Het korte vertoog, waarin Emerson uitmunt, heeft nu eenmaal een vitium originis; het moet krachtens zijn afkomst vernuftig zijn, of zelfs paradoxaal, en vervalt licht tot een zekeren bibelot-stijl.

Uit het gemis aan vormgevoel laat zich verklaren, dat in de Amerikaansche litteratuur de groote genre's bijna geheel ontbreken, met name het drama, dat de hoogste vormkracht eischt. Hun kracht is gelegen in het kleine goed, waar het vormelement van geringe beteekenis is: de essay, de short story, het gelegenheidsgedicht, de table talk (Oliver Wendell Holmes). En zelfs daar schiet soms de vormbeheersching nog te kort. Sommige essays van Emerson vermoeien door de opeenhooping van gnomische sententies, zonder klaar te worden overzien. Bij de geringeren geeft de kleine vorm licht aanleiding, dat ook de stemming en de fantazie zich bewegen binnen de behagelijke grenzen van het gemoedelijke.

De fantazie van de Amerikaansche litteratuur wordt in de eerste plaats bepaald door haar afhankelijkheid van Europa en van het Europeesche verleden. Wat zijn de romantismen: de droomen van het verleden en tuinen der gedachte, waarin de Amerikaansche litteratuur gewan-

deld heeft? In de eerste plaats het Europeesche romantisme. Ook voor Amerika is de middeleeuwsche wereld, of een gedroomd Italië, Spanje of Engeland der renaissance de sfeer, waarin de romantische fantazie het weligst bloeit. Maar daarnaast schept de Amerikaansche geest zich zijn eigen nationale romantismen. Men kan ze weer in categorieën onderscheiden: vooreerst het voorvaderlijke. Longfellow dicht naast *The Golden Legend* uit de middeleeuwsch-duitsche riddersfeer ook de idyllische epiek van het Puriteinsche Nieuw-Engeland in *Miles Standish,* en die van het oude Fransch Amerika in *Evangeline*. De sterke en naïeve ancestor-worship, die Amerika ook in banaler vormen eigen is, heeft deel aan dit voorvaderlijke romantisme. Hoe wordt niet Hawthorne, die aan het Puriteinsche romantisme de levendste uitdrukking gaf, geobsedeerd door die magistraten en zeekapiteins van Massachusetts, zijn voorvaders, die mee hebben gericht over de heksen van Salem en de Indianen bevochten hebben! Zelfs in Whitman's vrije brein waren de schimmen van voorvaders rond: vooral van een half-mythischen Hollandschen „old Kossabone" (zou hij bij geval Karseboom geheeten hebben?) De Hollandsche variëteit van het voorvaderlijk romantisme had Washington Irving geschapen: het Knickerbocker type, Rip van Winkle en den schoolmeester van Sleepy Hollow. Hier is het romantische sentiment niet volkomen ernstig meer; het type 'dutch' is gekruid met een tikje humoristische spokerij en een sprenkeltje ironie. Het bevredigt de behoefte aan het knusromantische, het vredig-idyllische.

Naast het voorvaderlijk romantisme staat het Indiaansche. Terwijl de strijd tegen de inboorlingen nog gaande

is, aanvaardt Amerika een romantische Indianenvereering als een element van zijn nationaal gevoel. De eerste families van Virginia waren trotsch op de afstamming van Pocahontas, de Algonkin 'prinses', die den Engelschman Rolfe trouwde. Men zet standbeelden voor de groote Indiaansche vijanden van weleer: Red Jacket, Pontiac, Tecumtha, of noemt kinderen met hun namen: Sherman, die de Zuidelijken in 1864 naar de zee dreef, heette William Tecumseh. Als nationaal embleem fungeert de Indiaan reeds op een ontwerp van een tiendollarstuk, in 1782 ingediend door Gouverneur Morris: een Indiaan met den voet op een kroon, een boog met 13 pijlen in de hand en het omschrift: Manus inimica tyrannis. De bewondering voor de wilde vreemde schoonheid der Indiaansche taalklanken spreekt uit Hawthorne en Whitman. Bij den eersten de Indiaansche knaap, die Eliot's bijbelvertaling leest: „Then would the Indian boy cast his eyes over the mysterious page and read if so skilfully that it sounded like wild music. It seemed as if the forest leaves were singing in the ears of his auditors, and as if the roar of distant streams were poured through the young Indian's voice." 1)

Van Whitman:

... "The red aborigines,
Leaving natural breaths, sounds of rain and winds, calls as of birds and animals in the wood, syllabled to us for names,
Okonee, Koosa, Ottawa, Monongahela, Sauk, Natchez, Chattahoochee, Kaqueta, Oronoco...
Leaving such to the States they melt, they depart, charging the water and the land with names." 2)

---

1) Hawthorne, Grandfather's chair p. 472, Complete Works, Fireside edition, vol. IV.

2) Starting from Paumanok 16, Complete Writings vol I p. 30.

Whitman's liefde voor de Indiaansche namen, die hem altijd Paumanok voor Long Island en Mannahatta voor New York doet zeggen, wordt door velen gedeeld, die de tallooze Utica's en Bethel's en Jackson's en Madison's betreuren, als men ze vergelijkt met de prachtige geografische nomenclatuur van Indiaanschen oorsprong. „A prodigality of fine melodious names remain, the best legacy which the unlettered red man could leave us before he vanished forever before the march of civilization" 1).

In de litteratuur dringt de Indianenromantiek door met Irving, die over king Philip of Pokanoket schrijft, den gevreesden vijand van Massachusetts in de 17de eeuw, met Bryant, die een *Indian girl's lament* dicht, en dan vooral met de romans van Fenimore Cooper en met Longfellow's *Hiawatha*. Maar ondanks de wilde stof blijft het traditioneele, tamme romantiek: het mythisch-idyllische *Hiawatha* blijft, zoo eigen als de sfeer mag zijn, een spruit uit de Europeesche bron van inspiratie, nagebootst als het is in vorm en uitdrukking naar de Finsche *Kalevala*. Het is niet in romantismen, dat de groote echte geest van Amerika zich openbaart.

Boven de bladzijden, waarin getracht wordt, de volheid van dien geest te benaderen, zou ik willen schrijven: Dit, Hier en Straks, om daarmee aan te duiden de geweldige levensaanvaarding en gerichtheid op deze wereld en dezen of den komenden tijd, waarin het wezen ligt van Amerika's geest. Het moge zoo zijn, dat ook het moderne Europa van de oude „jenseitlichkeit" van zijn cultuur het meeste heeft

1) A. R. Spofford, American historical nomenclature, Annual Report of the American historical association 1893, p. 33. De schrijver rekent bij vergissing ook Hoboken bij de Indiaansche namen.

laten varen, het blijft niettemin veel zwaarder beladen met zijn verleden, veel meer bevangen in zijn terugblik. Amerika loopt veel lichter geschoeid naar de toekomst. „Le mystère n'est pas derrière eux, mais devant eux" 1). Dat geldt voor Europa ook, voorzoover het betreft het politische en economische willen, maar met zijn gedachten en verbeelding zit het veel sterker vast aan de oude doode culturen, aan herinnering, monumenten en kunst van het verleden, aan de felle oogen van de helden van voorheen. Men onttrekt zich niet aan een kathedraal of aan Shakespeare. Maar de Amerikaansche gedachte, afgezien van haar bescheiden romantismen en weinig zwaarwichtige traditie, is vrij, niet met zooveel oude letters en ouden steen belast.

Op alle niveau's van het Amerikaansche geestesleven, het hoogste en het meest alledaagsche, ziet men die enorme lust in het komende, dat vertrouwen in de verbetering van mensch en maatschappij, dat moreel optimisme. Het uit zich in de verscheidenste vormen. De stad Bismarck in Dakota bouwde zich in haar eerste opkomst een reusachtig Capitool, want zij rekende er vast op, een centrum van de wereld te worden 2). Het enthousiasme over Roosevelt's en Wilson's denkbeelden van sociale verbetering, verheffing en vernieuwing van het politieke en economische leven, ontspringt uit die vermenging van ethisch en materieel idealisme, die in Amerika zoo gemakkelijk tot stand komt.

De geheele toon van het godsdienstig leven in Amerika is van Dit, Hier en Straks. Moraal en levensregel, praktische werkzaamheid tot verbetering van zedelijke en

1) Boutmy l. c. p. 78.
2) Bryce II p. 898.

maatschappelijke toestanden zijn hoofdzaak. Vandaar het succes van de sterk moralistische secten als Baptisme en Methodisme. Reeds Tocqueville merkte op, dat ondanks de dogmatische verschillen alle secten hun taak onder datzelfde licht van praktische werkzaamheid zien, en dat zelfs de katholieke kerk zich aan dien stroom van den Amerikaanschen geest niet kan onttrekken, en er minder werk maakt van haar rijken schat van historische traditie, zooals bij voorbeeld de heiligenvereering. [1] — In 1908 is een trustvorming van alle christelijke gezindten behalve de katholieke tot stand gekomen: the Federal Council of the Churches of Christ, met een werkprogram verdeeld over evangelisatie, christelijke opvoeding, drankbestrijding, bevordering van vrede en arbitrage, zondagsheiliging en maatschappelijk werk. Het laatste is zoo goed als christelijk-socialistisch gedacht: „to improve social and civic conditions, to secure justice for the masses, to eradicate vice and to bring the church into the closest possible relations with humanity". [2]

Het onwrikbaar vertrouwen in de gevolgen van een met alle middelen uitgeruste opvoeding is niet dan een onderdeel van het hierbedoelde optimistische besef. „L'égalité suggère l'idée de la perfectibilité indéfinie de l'homme." [3] Zonder ophouden vloeit de geldstroom voor scholen en bibliotheken, die de openbare gebouwen bij uitnemendheid zijn. Er ligt in dat vertrouwen in „the saving grace of education" een gevaar voor overschatting der uiterlijke cultuur, dat ook Europa niet vreemd is.

---

1) De la démocratie en Amérique III p. 44.

2) American Year Book 1916, p. 724.

3) Tocqueville III p. 52.

Op het niveau van het zuivere denken spreekt de geest van Dit, Hier en Straks uit het ernstig streven naar de moderniseering en democratiseering van de godsvoorstelling. „Smitten as we are — zegt William James — with the vision of social righteousness, a God indifferent to everything but adulation and full of partiality for his individual favorites, lacks an essential element of largeness; and even the best professional sainthood of former centuries, pent in as it is, to such a conception, seems to us curiously shallow and unedifying". „The God whom science recognizes must be a God of universal laws exclusively, a God who does a wholesale, not a retail business." 1) In James' pragmatisme is ook stellig een karakteristiek Amerikaansch element, de behoefte aan 'efficiency', waar heel Amerika steeds om roept, niet te miskennen. „The religious philosophy of the sensible American has long tended in the direction now ticketed by philosophers as Pragmatism. Whatever will work in the conduct of life, strengthening it, enriching it, giving it a higher trend, must, so far as it goes, have elements of truth. If it were not true, it would not work." 2)

In dit alles, het optimisme, het vertrouwen in onze volmaakbaarheid, den zin voor het praktisch nuttige, het ideaal van zuivere menschelijkheid, kan men, als men wil, de evolutie zien van geestelijke stroomingen, die wij gewoonlijk en ten onrechte als lang verloopen beschouwen, namelijk de menschelijkheidsidealen der verlichte 18de eeuw. De historische lijn is dan als volgt te trekken.

1) W. James, Varieties of religious experience, p. 346, 493.
2) D. S. Jordan, The Religion of the sensible American, Hibbert Journal VI, 1908, p. 860.

Amerika heeft de groote reactie op de Verlichting niet gekend. Het geloof was, in de idealen der menschelijkheid gewikkeld, vrijwel intact bewaard. De volstrekt vijandige tegenstelling van Voltairianen, liberalen, mannen der Revolutie tegenover hen, die in de historie aanknooping zochten voor hun heeter en feller idealisme, ontstond in Amerika niet. De krachten, die redden moesten van de vervlakking en vernuchtering, konden zich in Amerika van aanvang af doen gelden binnen het levenskader zelf, dat men uit de 18de eeuw had meegebracht. Het is de Verlichting zelf, die zich in Amerika ongestoord en vruchtbaar verder ontwikkelt, en dáar haar diepste en duurzaamste waarde toont. Al vroeg krijgt het menschheidsideaal der Verlichting in Amerika een fijner, edeler klank. William Ellery Channing (1780—1842) kan als de schakel gelden tusschen de achttiende-eeuwsche humaniteit en de moderne, de enthousiaste prediker van de waardigheid der menschelijke natuur en het geloof in maatschappelijken vooruitgang. Emerson volgt hem onmiddellijk, en in zijn mensch-ideaal bespeurt men nauwelijks iets meer van de vlakke braafheid der 18de eeuw; hij ziet zijn beeld van den nieuwen gentleman meer ridderlijk en renaissance dan 18de eeuwsch. Het is „made of the spirit more than of the talent of men, and is a compound result, into which every great force enters as an ingredient, namely, virtue, wit, beauty, wealth and power." [1])

Emerson's optimisme, perfectibilisme en individualisme zijn geheven in de hoogten van het transcendentale. „I am primarily engaged to myself to be a public servant of all

---

1) Emerson, Manners, Works (Routledge 1883) p. 108.

the Gods, to demonstrate to all men there is good-will and intelligence at the heart of things and ever higher and yet higher leadings. These are my engagements. If there be power in good intentions, in fidelity, and in toil, the north wind shall be purer, the stars in heaven shall glow with a kindlier beam that I have lived."

Dat is de 'healthy-mindedness', het besef van „all's well with the universe", waar James, die ook andere diepten van het bewustzijn gepeild had, lichtelijk mee spot. Toch is ook James, al getuigt hij het niet zoo zonder voorbehoud als Emerson of Trine, een onmiskenbaar vertegenwoordiger van dat optimisme. En Amerika is het met hem; het type van Amerika's geest is het 'healthy-minded'.

Emerson's naamgenoot Ralph Waldo Trine heeft het aan duizenden ook in de oude wereld meegedeeld door zijn *In Tune with the Infinite or Fulness of Peace, Power and Plenty*. Het klinkt bijna als een reclame voor zeep of rijwielbanden, maar zoo is Amerika, en zoo prezen ook de wijzen van naïever godsdienstige tijden hun inzichten aan. Zijn doel is zuiver praktisch; hij geeft de 'method of entering into this higher realization'. Het credo, waarmee Trine een ander geschrift besluit, is zoo karakteristiek voor 'healthy-mindedness', en vertoont tevens zoo sprekend de verwantschap met achttiende-eeuwsche idealen, dat ik het hier grootendeels wil overnemen.

„To live to our highest in all things that pertain to us, to lend a hand as best we can to all others for this same end;

To aid in righting the wrongs that cross our path by pointing the wrong-doer to a better way, and thus aid him in becoming a power for good; to remain in nature

always sweet and simple and humble, and therefore strong;

To open ourselves fully and to keep ourselves pure and clean as fit channels for the Divine Power to work through us; to turn toward and keep our faces always to the light;

To do our own thinking, listening quietly to the opinions of others, and to be sufficiently men and women to act always upon our own convictions; to do our duty as we see it, regardless of the opinions of others, seeming gain or loss, temporary blame or praise;...

To love all things and to stand in awe or fear of nothing save our own wrong-doing; to recognize the good lying at the heart of all people, of all things, waiting for expression, all in its own good way and time;

To love the fields and the wild flowers, the stars, the far-open sea, the soft, warm earth, and to live much with them alone, but to love struggling and weary men and women and every pulsing living creature better;... 1)

Voelt ge, hoe dicht dit bij Whitman staat? — Nu gaat ons langzamerhand het wezen op van het Amerikaansche individualisme in zijn hoogere beteekenis, samengesteld als het is uit optimisme, cultiveering der persoonlijkheid tot hooger actie, vereering van geestelijke en lichamelijke gezondheid, bewondering voor de edele en krachtige daad. Maar Emerson, Whitman, Trine, zal men zeggen, zijn de enkelen, de besten, en de rest is er niet minder kudde om. — Meent men dan, dat de tijdgenooten van Lionardo of van Goethe minder kudde zijn geweest? Als het de maatstaf moest zijn, dat elkeen een persoonlijkheid was, dan zou

1) In the Fire of the Heart, p. 359.

men nooit het recht hebben, van een individualistisch tijdperk of milieu te spreken.

Het Amerika van iederen dag heeft deel aan al deze opgesomde eigenschappen. Het is telkens maar een stapje van de verheven openbaringen van wijsheid of poëzie naar de alledaagsche uitingen uit dezelfde geestelijke springader. Trine's ernstig ethisch individualisme heeft zijn nauwverwante parallelen in een reeks van meer of minder charlataneske systemen, die zich aandienen als 'mind-cure', 'new thought', 'higher thought', 'menticulture', 'soul-culture', 'joy-philosophy', 'higher health', 'new mysticism', 'new or cosmic consciousness', en ten deele uit Amerika hun weg gevonden hebben naar de oude wereld. Het zijn veelal de grofste parodieën op werkelijk mysticisme of geestelijke oefening. Het doel is niet alleen individueel, maar materieel-zelfzuchtig, het is te doen om geld en comfort; medelijden met anderen stoort slechts het opkweeken van de eigen ziel tot tevredenheid en rust.

„Inhale slowly, but not too slowly, just easily; as you inhale, say mentally, with eyes raised under your closed lids, I AM — say it slowly and distinctly, and try quietly to *realise* that the Infinite is really *you*... This same exercise, used with the words "I AM *money*", is the finest treatment for opulence." 1) — Is er kostelijker vermenging denkbaar van den stijl van een Upanishad en een kwakzalversrecept?

Naast zulk cultuur-onkruid weer de algemeene echtsociale, hartstochtelijke vereering voor de lichamelijke ge-

---

1) E. Towne, Just how to wake the Solar Plexus, geciteerd door Mrs. E. Stuart Moore, The Magic and Mysticism of to-day, Hibbert Journal VI 1908 p. 384.

zondheid, die in Amerika tot een eeredienst wordt. Ik vind ergens de handelingen vermeld van een sociologisch congres in de Zuidelijke Staten in 1915; zij dragen den titel *New Chivalry—Health*. Men ziet, hoe het gezondheidsideaal terstond het karakter heeft aangenomen van een dierbaarheid, een nieuwen levensvorm. Alles, waar de Amerikaan voor voelt, wordt in de kinderlijke elatie van zijn actieven geest terstond een wachtwoord, een beweging. Zoekt men den meest alledaagschen vorm van het optimisme, het „all's well with the universe"? — In Amerika moeten de tooneelstukken blij eindigen; van de dramatische bewerking van Kipling's *The Light that failed* werd voor Amerikaansch gebruik een variant met een gelukkig slot gemaakt.

Emerson's vereering van de vrije, krachtige persoonlijkheid is op het lagere, algemeene plan een naïeve heldenvereering. Bryce, die volstrekt geen neiging heeft, de Amerikanen boven mate te verheffen, getuigt, dat hun verbeelding en aandoening bijzonder toegankelijk is voor indrukken van het edele en pathetische. „They are capable of an ideality surpassing that of Englishmen or Frenchmen." 1) De Amerikaansche heldenvereering openbaart zich in tal van uitingsvormen. De benedenste is de bioscoop-romantiek, in hoofdzaak toch wel een Amerikaansch cultuurproduct. De vereering van het succes, de bewondering voor self made macht, 't zij in geld of door hooger krachten, is slechts een onderdeel der heldenvereering. In George Washington is het bovenal de rustige kracht en het geduld in tegenspoed, wat bewonderd wordt, in Lincoln

---

1) The American Commonwealth II p. 293.

komen al de eigenschappen, die de Amerikaan bewondert, samen, en het is niet het minst zijn omhoogklimmen door eigen kracht, wat hem tot zulk een nationaal symbool heeft gemaakt. Op de Amerikaansche scholen wordt de geschiedenis onderwezen in den vorm van heldenvereering. „Cette émulation des héros... est devenue aux Etats-Unis le lien qui resserre les races et fortifie l'unité spirituelle. Le patriotisme américain est d'abord fait d'admiration... il est, plus qu'ailleurs, naïf et catégorique." 1) De behoefte aan een algemeenen, voortdurenden eeredienst van hun groote mannen spreekt uit de portretten der vroegere presidenten op de postzegels, uit de benaming van steden naar de nationale helden. In 1893 (nu zullen er wel meer zijn) waren er 49 Washington's, 47 Jefferson's, 63 Franklin's, 43 Monroe's, 44 Madison's, 61 Jackson's (Andrew, de president, de held van het Westen!), 30 Hamilton's, 24 Webster's, 13 Calhoun's, 7 Clay's. — En ook bescheidenlijk 9 Emerson's en 6 Hawthorne's. 2)

Ook de kinderen noemt men naar de helden: Washington Irving was geboren in het jaar der zegepraal 1783; het was niet volkomen toeval, dat de leider der secessie Jefferson Davis heette; in het Noorden althans zou de voornaam Jefferson niet zoo veelvuldig zijn geweest. In dezen vorm van persoonsbenoeming heeft de heldenvereering een zeer positieve beteekenis. Zij getuigt van een dierbaar ideaal in de familie, en suggereert den aldus benaamde de grootheid van den held, wiens naam hij draagt. Ik vind bij voorbeeld, dat de meermalen door mij geciteerde

1) Suzanne Moret, Le patriotisme à l'école Américaine, Revue de Paris 1917 nov. 15, p. 387, 397.

2) Spofford l. c.

historicus Frederick J. Turner, die steeds de vitale beteekenis van het Westen voor Amerika's ontwikkeling op den voorgrond heeft gesteld, een zijner werken opdraagt aan zijn vader Andrew Jackson Turner. Terstond vermoed ik, dat een traditie van vereering voor den kampioen van het Westen in zijn familie hem reeds gestemd heeft voor dat inzicht.

Een belangrijke uitingsvorm der heldenvereering is voorts het buitengewone biografische interesse, dat in nog sterker mate den Amerikaan dan den Engelschman kenmerkt. Het maakt niet alleen, dat er een keur van levensbeschrijvingen van alle groote mannen en grootheden van minder rang bestaat, benijdenswaard voor ons Nederlanders, maar het spreekt ook uit de belangstelling voor het persoonlijk leven der medeburgers in de krant. „Capable Women" luidt een hoofdje. „Mrs. Waldo Pierce, who has been ignored by the authorities in Washington, has decided to train a squadron of women flyers. — Mrs. Katie Fixico, a full blooded Indian, has over $ 200.000 invested in Indiana State bonds." En zoo gaat het voort.

Er is een hechte band tusschen heldenvereering en individualisme. Emerson en Carlyle waren niet voor niets vrienden en verwante geesten: naast *Heroes and Heroworship* van den een des anderen *Representative Men*. Het directe *gevoel* van de beteekenis der heldendaad is zeer sprekend uitgedrukt door Whitman, waar hij in *Specimen Days* vertelt van den dood van een jong sergeant, die bij een overval door de Zuidelijken weigerde zich over te geven. „When I think of such things — besluit hij het geval —, knowing them well, all the vast and complicated events of the war, on which history dwells and makes

its volumes, fall aside, and for the moment at any rate I see nothing but young Calvin Harlowe's figure in the night, disdaining to surrender." 1) — Woorden om even over na te denken.

De *overtuiging* van het gewicht der individueele daad spreekt bijzonder sterk uit deze woorden van Emerson: „There is a great responsible Thinker and Actor working wherever a man works; ... a true man belongs to no other time or place, but is the centre of things. Where he is, there is nature... Every true man is a cause, a country, and an age; requires infinite spaces and numbers and time fully to accomplish his design; — and posterity seem to follow his steps as a train of clients. A man Caesar is born, and for ages after we have a Roman empire. Christ is born, and millions of minds so grow and cleave to his genius, that he is confounded with virtue and the possible of man. An institution is the lengthened shadow of one man; as, Monachism, of the Hermit Antony; the Reformation, of Luther; Quakerism, of Fox; Methodism, of Wesley; Abolition, of Clarkson... All history resolves itself very easily into the biography of a few stout and earnest persons." 2)

De historische wetenschap durft zulk een extreem individualisme niet meer belijden, hoezeer telkens de geest ernaar terug verlangt. Want het algemeen bewustzijn blijft getuigen: „The world is upheld by the presence of good men. They make the earth wholesome." 3)

Het begrip individualisme verschuift telkens, als men het hanteert. Hier was het de overtuiging, dat de man het

1) Specimen Days, Complete Writings vol. IV p. 116.

2) Self-reliance. Emerson, Works (Routledge 1883) p. 14.

3) D. S. Jordan, The religion of the sensible American, l.c.p. 854.

doet. Terstond daarop is het weer de drang, om zelf naar eigen inzicht te leven. Channing had den toon aangegeven van het godsdienstig individualisme: „We must start in religion from our own souls. In these is the fountain of all divine truth." En Emerson bracht het in praktijk; hij legde in 1832 het predikambt neer, omdat de vormen van zijn kerk hem geen belang meer inboezemden, en werd de prediker van het individueel idealisme bij uitnemendheid. „Know thyself and Study nature become at last one maxim."

Hier is de bodem van het Amerikaansche individualisme: het leven in en naar de natuur. Henry David Thoreau isoleert zich in de natuur, om zijn individualiteit niet aan die van anderen te moeten onderwerpen. Het was volstrekt geen wilde natuur, die van Walden; hij hoorde er den trein en kreeg er veel bezoek. Het blijft een beeld vol tegenstrijdigheden: Thoreau's volmaakt oprechte natuurzin en zijn vermoeiend precieuze gedachte en vorm, waar de fonkelendste schatten van diepte en eenvoud soms weggestopt zitten tusschen kunstig gekeuvel.

De kluizenarij van Walden (1845) was slechts een proeve uit velen. De anderen droegen niet het kluizenaarstype maar dat van het gemeene leven, zooals Fruitlands van Amos Bronson Alcott, den vader van Louisa, en Brook Farm, de gemeenschap „to insure a more natural union between intellectual and manual labor than now exists; to combine the thinker and the worker, to guarantee the highest mental freedom." Georganiseerd individualisme derhalve. Hawthorne nam er een kijkje, en beschreef het in *Blithedale Romance*. Emerson spotte een weinig met Brook Farm. „We are all a little wild here with number-

less projects of social reform; not a reading man but has a draft of a new community in his waistcoat pocket".

De vlucht naar de natuur in den alledaagschen vorm, de gezuiverde en moderne pastorale, dat is het kampeeren, een der beste uitvindingen, die Amerika ons geschonken heeft, en welke wij daarom toepassen met een blijde overgave, een beter klimaat waardig.

Wonderlijk, zooals van alles wat uit Amerika in de wereldlitteratuur is doorgedrongen, verreweg het meeste is ontstaan op éen plek in het reusachtige continent, en bijna in één tijd en één kring. Het is juist daar, waar de wezenlijkste oorsprongen liggen van Amerika's cultuur en haar vrijheid: Boston, Salem, Concord, waar de eerste Puriteinsche samenleving tot bloei geraakte, waar de eerste gevechten in den vrijheidsoorlog gestreden werden. Eén kerkhof vereenigt Emerson, Thoreau en Hawthorne. Deze drie, en Channing, Alcott en tal van minder bekenden, zijn allen door persoonlijke banden onderling verbonden. Hawthorne was een klasgenoot van Longfellow en een vriend van Motley. Hij schreef *Mosses from an Old Manse* in het huis, tevoren door Emerson bewoond. Lowell volgde Longfellow op als professor in de moderne litteratuur aan Harvard University.

Men zou soms denken, dat het een willekeurig spel van de faam is geweest, dat juist deze groep beroemd heeft gemaakt, — dat Amerika veel meer belangrijke litteratuur moet hebben opgeleverd, naast hen en na hen, maar dat wij die niet kennen. Doch de enkele grooten, die buiten dien kring hebben gestaan, zijn wel degelijk evengoed bekend geworden: Irving, Poe en Whitman.

Is er een eigenschap, die de belangrijke figuren der Amerikaansche litteratuur zoo verbindt, dat wij haar als wezenlijk voor Amerika's geest mogen opvatten? — Ik zou als die eigenschap willen beschouwen de gave, die met een dikwijls door hen zelven gebruikt woord 'Insight' mag heeten. 'Insight' heeft door minder alledaagsch gebruik een veel pregnanter, veel transcendentaler beteekenis behouden dan ons gewone Inzicht. Het kan dienen om aan te duiden die ontzaglijk luciede perceptie van het innerlijk der dingen, dat zintuig voor het surplus der gewone werkelijkheid, waardoor deze Amerikaansche schrijvers zich onderscheiden.

Bij Poe en Hawthorne uit het zich als fantazie, pijnlijk scherpe en heldere voorstellingskracht. Poe en Hawthorne zijn de beide groote artisten. Edgar Allan Poe (1809—1849) is in veel opzichten geen typisch Amerikaan geweest. Daartoe is hij te décadent, te onevenwichtig, heeft hij teveel gemeen met Oscar Wilde en Villiers de l'Isle Adam; daartoe mist hij te zeer de rustige kracht en de 'healthy-mindedness''. Hij speelt met zijn eigen inspiratie: in *The Raven* is met het 'weird' en geheimzinnig element een half-komische toon zóo vermengd, grootendeels berustend in den onaangenaam klingelenden vorm der verzen, dat men twijfelt, of de dichter niet die bijmenging van komisch effekt heeft toegelaten, omdat hij voelde, dat het gedicht te gebrekkig was, om volkomen ernstig te werken. Het pathologische en perverse trekken hem aan. In zijn neiging tot het bizarre en extravagante geeft hij beschrijvingen, die soms enkel opgemaakt en bont uitvallen, soms een kleur van wilde grootheid krijgen, zooals de bruidskamer in *Ligeia*, waarvan de sombere fantazie aan die van

Huysmans' *A Rebours* doet denken. Poe's talent is zeer cerebraal en wat kunstmatig. Maar wel Amerikaansch is zijn acute verbeelding, en de hevige intelligentie, waarmee hij zijn verhalen bouwt. Misschien het origineelst, en daardoor ook het meest nagevolgd door lateren, is Poe in de vernuftige raadselverhalen, waarmee hij de detective-roman heeft voorbereid: *The Gold Bug, The Purloined Letter, The Murders in the rue Morgue*. Met het schrik-effekt, waarop hij het toelegt, volgt Poe oudere tradities. Omstreeks 1800 had de zin voor het wonderlijk-schrikwekkende, waaraan E. T. A. Hoffmann in Europa de scherpste uiting gaf, in Amerika reeds een vertegenwoordiger gehad in Charles Brockden Brown, wiens *Sky Walk or the Man unknown to himself, Edgar Huntley or the Memoirs of a Sleep Walker* reeds in den titel van hun sentiment getuigen. In een ander verhaal van Brockden Brown is het thema een buikspreker, die er iemand toe brengt, zijn vrouw en kind te dooden.

Doch Poe wilde meer en dieper dan een huivering alleen. Zijn geest zwerft altijd weer naar de onpeilbare met nevel bedekte afgronden van het raadsel der persoonlijkheid, der identiteit, van het voortleven na den dood, van de verschieten van het bewustzijn. Onmachtig, de raadselen op te lossen, geeft hij beelden, die ze in aangrijpende lijfelijkheid voor oogen stellen: de persoonlijkheid, die zich in een ander herhaalt in *Ligeia, Morella, The Black Cat*, de dubbele gelijktijdige persoonlijkheid in *William Wilson*. Hier is als 't ware dezelfde geweldige, intensief geprikkelde belangstelling voor het diepste individueele leven, welke Emerson's werk stemt in zoo volstrekt anderen toon, overgeslagen in een koorts der fantazie.

Nathaniel Hawthorne (1804—1864) geeft, wat men had kunnen verwachten van een Poe, die met een gelukkiger opvoeding in evenwicht al zijn gaven had kunnen ontplooien. Hij mist wellicht de hyperbolische scherpte van Poe en den excentrischen zwaai naar de uiteinden van het menschelijk denken; doch hoeveel rijker en bezonkener is zijn werk. Hawthorne schijnt mij onder de vertegenwoordigers van den Amerikaanschen geest de fijnste, meest harmonische. Het is in het korte verhaal, dat hij evenals Irving en Poe uitmunt; zijn *Scarlet Letter* heeft nauwelijks meer dan den omvang van een novelle. Hij deelt met beiden de, naar het schijnt, typisch Amerikaansche liefhebberij, om den lezer te mystificeeren met een uitgewerkte fictie van oude documenten, waaruit hij zijn verhaal beweert te putten. Hij heeft al de koesterende gemoedelijkheid van Irving, maar zijn gezicht op het locaal verleden is tegelijk veel ernstiger, intiemer, veel meer visionair en niet enkel idyllisch-humoristisch als bij Irving. Het Puriteinsche Nieuw Engeland verrijst bij hem in al zijn strengen eenvoud en somberen ernst, en toch beschenen door dien warmen gloed van nazomer, die Hawthorne's eigenste sfeer is.

Hij heeft een even acute verbeelding als Poe, maar veel serener, harmonischer, natuurlijker, rijker, warmer, fijner en kleuriger. De droomachtig bonte staatsie van Gottfried Keller vereenigt hij met het kinderlijk teere en naïefsentimenteele van Andersen. Soms wordt het wat te zoet. Het „weird" beheerscht hij even goed als Poe, maar ingehoudener en zonder het opzettelijke schrikeffekt; *The Birthmark* en *Rappaccini's Daughter* evenaren het treffendste wat Poe kon geven. En Poe had nimmer het

Wonder-book en de *Tanglewood Tales* kunnen schrijven, de klassieke mythen aan kinderen verteld.

„I never did anything so good as those old baby-stories," schreef Hawthorne, toen hij *Tanglewood Tales* had voltooid, [1]) en het is niet onmogelijk, dat het nageslacht ditmaal bij uitzondering een schrijver gelijk zal geven in de schatting van zijn eigen werk. De fantazie van deze verhalen van Perseus, Midas, de appelen der Hesperiden, Proserpina en de rest is zoo zuiver en zoo sterk en onmiddellijk, dat slechts de *Moralités Légendaires* van Jules Laforgue en de *Sieben Legenden* van Gottfried Keller daarnaast genoemd kunnen worden. De humor is zoo onuitgesproken, en er is zulk een volheid van innig gevoel, dat de oude mythen stralen als van een nieuw warm licht. Het gezicht op de dingen is bijna dat van Dante, bij voorbeeld in het gesprek van Hercules met Atlas, of het opgroeien van de reuzen in het maanlicht uit de drakentanden, die Jason zaait. En bij dat alles de volmaakt kinderlijke toon, die ze echte kinderverhalen doet blijven. Het is alsof Hawthorne reeds heeft gevoeld, wat de jongste mythen'forschung' heeft gevonden, dat niet het sprookje de aflegger van den mythe, maar de mythe de styleering van het sprookje is.

Een van de gewichtigste toetsen op de echte menschelijkheid van een litteratuur is de vraag, welke plaats er ingenomen wordt door het dier en het kind. Denk aan het *Leemen Wagentje*, denk aan Telemachus, die „niet alleen was", omdat twee honden met hem gingen. [2]) Legt men de Amerikaansche litteratuur die toets aan, dan

---

1) Complete Works vol. XII p. 514. 2) Odyssea II 10.

reageert zij heel sterk. Dier en kind worden er met bijzondere liefde behandeld. In een aanteekenboek uit Hawthorne's jeugd komt een gesprek voor met een „solemn-faced old horse", dat al den humor, de fantazie en het groote hart van den verteller van Tanglewood voorspelt. 1) — Whitman zegt: „I think I could turn and live with animals, they are so placid and self-contained." En hij ziet zichzelf schreeuwende en met langzamen vleugelslag als een van een schaar van duizenden meeuwen, of visschend als reiger. 2)

Men moge de dierverhalen van Jack London en den Canadees James Oliver Curwood meer of minder bewonderen, als uiting van Amerika's geest zijn zij van belang. En als de proef op echte kinderverhalen bestaat in de vraag, of ook de groote menschen ze genieten kunnen, dan mogen naast Hawthorne genoemd worden Louisa Alcott en Mark Twain, van wie op de ontwikkeling der Europeesche kinderlectuur waarschijnlijk meer invloed is uitgegaan, dan men zich gewoonlijk bewust is.

Het gevoel voor dier en kind maakt deel uit van wat ik het sterk sympathetische der Amerikaansche litteratuur zou willen noemen. Het betreft niet alleen de levende medeschepselen, maar bovenal de natuur. Bij Whitman zullen wij het fortissimo hooren, bij Hawthorne zingt het de zoetste cantilene. Van zijn gemakkelijke, ongedwongen natuurschilderingen blijft vooral de indruk achter van het wazig zonnige en de zachte zilte warmte van een Septemberdag, met al de bronskleur en al de elegische geuren van het loof, dat op verdorren staat. Maar buiten de een-

1) Complete Works vol. XII p. 459.
2) Song of Myself 32, vol. I p. 71; Our Old Feuillage, p. 211.

voudige natuurbeschrijving zoekt Hawthorne naar het doordringen van de natuur met geest, naar de eenheid van den geest met het omringende. Hij voelt overal rondom zich die sfeer van het beteekenisvolle, dat surplus der onmiddellijk gegeven werkelijkheid, dat door William James zoo sterk op den voorgrond is gesteld. „We suspect — zegt James — that our natural experience, so called, our strictly moralistic and prudential and legal experience, may only be a fragment of reality.... The believer finds that the tenderer parts of his personal life are continuous with a *more* of the same quality which is operative in the universe outside of him, and which he can keep in working touch with." 1)

Dat is het, wat Hawthorne dikwijls met een ook door anderen veelgebruikt kunstmiddel direct verbeeldt. In *The House of the Seven Gables* geschiedt het aanbrengen van de geheimzinnige sfeer te opzettelijk; in *The Scarlet Letter* is de werking veel echter en onmiddellijker. Doch treffender dan deze litteraire effekten is zijn perceptie voor de buitengebieden van het bewustzijn, het onderbewuste handelen, de depersonalisatie. Weinigen hebben zoo levendig uitgebeeld, hoe de gewone dingen soms „a strange remoteness and intangibility" krijgen, zooals de huiskamer met de pop en het hobbelpaard in het maanlicht. 2) Hoe voorspelt het volgende de hedendaagsche zielkunde. „Truth, — zegt hij ergens, — often finds its way to the mind close muffled in robes of sleep, and then speaks with

1) James, Pluralism and religion, Hibbert Journal VI 1908, p. 723; Vgl. Varieties of religious experience passim.

2) Scarlet Letter, The Custom House, vol. V p. 55, ib. 117, 249, 260.

uncompromising directness of matters in regard to which we practise an unconscious self-deception during our waking moments." 1)

Hawthorne is diep doordrongen van het ontoereikende der woorden, „the burden of mortal language, that crushes all the finer intelligences of the soul... Who has not been conscious of mysteries within his mind, mysteries of truth and reality, which will not wear the chains of language?" 2) Hij speurt als Poe, maar gelatener in zijn onmacht, beyond the shadowy scope of time, and, living once for all in eternity, to find the perfect future in the present." 3) Dat is de uiterste erkentenis, die „Insight" in het wezen der dingen bereiken kan.

Er is oppervlakkig geen grooter contrast dan tusschen Emerson en Whitman. 4) De ruige wilde Walt, de geweldige lanterfanter, die zich met alle volk vermengde, en de deftige Emerson, middelpunt van den fijnst beschaafden kring, keurig tot aan het precieuze. Doch de tegenstelling is maar schijn. De ware Emerson, vol van open wijsheid, onafhankelijkheid en kracht, is aan Whitman zeer verwant. Emerson was de eerste, die Whitman's beteekenis zag. „I am not blind — schreef hij hem in 1855 — to the worth of the wonderful gift of *Leaves of Grass*. I find it the most extraordinary piece of wit and wisdom that America has yet contributed... I give you joy of your free and brave thought, I have great joy in it. I find

---

1) Mosses from an old Manse, Works vol. II p. 52.
2) Tales and Sketches, vol. XII p. 68.
3) Mosses from an old Manse p. 69.
4) 1803—1882 en 1819—1892.

incomparable things said incomparably well, as they must be. I find the courage of treatment which so delights us, and which large perception only can inspire . . . I greet you at the beginning of a great career." 1) Whitman van zijn kant had reeds lang te voren de levendigste bewondering voor Emerson. „He has what none else has; he does what none else does. He pierces the crusts that envelope the secrets of life. He joins on equal terms the few great sages and original seers. He represents the freeman, America, the individual. He represents the gentleman. No teacher or poet of old times or modern times has made a better report of manly and womanly qualities, heroism, chastity, temperance, friendship, fortitude." 2)

Hun wil, hun leus, het gevoel van hun taak, en het geloof, dat het hun land Amerika is, dat hun die taak oplegt, zijn bij beiden dezelfde. Het is bovenal het hartstochtelijk verlangen naar een eigen Amerikaansche geestesuiting, een volstrekt Amerikaansche individualiteit. Hier Emerson: „If the single man plant himself indomitably on his instincts, and there abide, the huge world will come round to him. We will walk on our own feet; we will work with our own hands; we will speak our own minds." 3) — „Why should we not also enjoy an original relation to the universe? Why should not we have a poetry and philosophy

1) Poems of Walt Whitman (From Leaves of Grass) ed. E. Rhys, p. XVIII.

2) Preparatory Reading and Thought, vol. IX p. 159; vgl. Specimen Days, vol. V p. 22, 26, 37. Een minder gunstig oordeel van Whitman over Emerson: Collect, vol. V p. 265.

3) The American Scholar, Emerson, Works (Macmillan 1884) vol. I p. 91.

of insight and not of tradition and a religion by revelation to us, and not the history of theirs?... The sun shines to-day also." Bij Whitman vindt men dat sentiment bijna op iedere bladzijde. „America (I to myself have said) demands at any rate one modern, native, all-surrounding song with face like hers turned to the future rather than the present or the past. It should nourish with joy the pride and completion of man in himself. What the mother, our continent, in reference to humanity, finally means... is *Individuality* strong and superb, for broadest average use, for man and woman: and that most should such a poem in its own form express. Of such a poem (I have had that dream) let me initiate the attempt; and bravas to him or to her who, coming after me, triumphs." 1)

Het tamme Amerika, dat Emerson met trots in haar pantheon opneemt, blijft tegen Whitman wat schuw. Wanneer men op de kaart der westelijkste Staten als Oregon en Idaho provincies met den naam Whitman ziet, moet men niet denken, dat Walt daar wordt geëerd; het is de pionier Dr. Marcus Whitman, de legendaire redder van Oregon, in 1849 met vrouw en kind door de Indianen vermoord. H. C. Emery excuseert zich in zijn verhandeling over de Amerikaansche cultuur als 't ware over Whitman: de Europeesche lezers moeten toch niet denken, dat Whitman nu zoo echt Amerikaansch is. 2) A. B. Hart neemt in zijn *American History told by Contemporaries* verzen uit den burgeroorlog op van Bryant, Whittier, Lowell,

1) Meaning and Intention of „Leaves of Grass", vol. IX p. 11, vgl. Collect, vol. V p. 128 en Specimen Days, ed. London 1887, p. 225, 235.

2) Cambridge Modern History, vol. VII p. 747.

maar geen van Whitman, en verzwijgt hem zelfs bij het opsommen van Amerika's leidende geesten. 1) Het is ten deele de angelsaksische preutschheid, waar ook de Amerikanen deel aan hebben, die hen wat verlegen maakt tegenover hun grooten dichter met zijn meer dan heidensche schaamteloosheid, ten deele ook wel diens geest van ongehoorzaamheid. Maar beste menschen, Emerson heeft ook gezegd: „Wherever a man comes, there comes revolution. The old is for slaves. Go alone. Refuse the good models."

Bij Emerson en Whitman beiden is de grondgedachte de eenheid van wereld en ik. Volkomen uiting en bewustheid van de individualiteit en volkomen doordringing van de natuur met den geest. Door de natuur heen zien naar iets wat meer is dan de natuur. „Nature always speaks of spirit, suggests the idea of the absolute." Het is wat men ook in Poe, Hawthorne en Thoreau telkens terugvindt, daar minder algemeen, meer in opzettelijke beelden uitgedrukt, maar in den grond met denzelfden zin. Thoreau staat aan beiden het naast.

Is deze gelijkgestemdheid in individualisme en natuurvereering bij Amerika's grootste dichters niet genoeg, om te bewijzen, dat Whitman, de meest volstrekte belijder daarvan, ook de meest Amerikaansche is? Van al de eigenschappen, die den geest van Amerika uitmaken, is Whitman de drager bij uitnemendheid. Dit, Hier en Straks.

Het intensieve toekomstgevoel van Whitman:

„Poets to come! orators, singers, musicians to come!
Not to-day is to justify me and answer what I am for,
But you, a new brood, native, athletic, continental, greater than before known,

---

1) National Ideals historically traced, p. 226, 262.

Arouse! for you must justify me.
I myself but write one or two indicative words for the future,
I but advance a moment only to wheel and hurry back in the darkness..." 1)

Wie heeft zich zoo één gevoeld met de menschen, die later zullen zijn, als Whitman in *Crossing Brooklyn Ferry?* 2)

Whitman's vormloosheid. Wij meenden, dat een kenmerk der Amerikaansche litteratuur is, dat zij geen vormgevoel en vormkracht heeft, en den vorm alleen door imitatie beheerscht. Whitman nu is de meest vormlooze van allen. Hij versmaadt den vorm, en juist daardoor heeft hij echt Amerikaansch kunnen zijn. Het is veel meer dan zijn volkomen losse versvorm alleen. Dat betreft slechts den uiterlijken vorm. Maar de gedachte zelf is vormloos. Van syntaxis of stijl is nauwelijks sprake; opsommen en uitroepen is het, coördineeren niet subordineeren. Subordineeren nu is het essentieele van hoogere vormschepping. Anderen kiezen een geval, één voorstelling, en geven er vorm aan, maken er idee of beeld van. Whitman geeft nooit een persoonlijk geval, spreekt nooit van een persoonlijk leed, geeft geen houding, geen gebaar, geen scenerie. Hij geeft alles in den ruwen, onmiddellijken staat, hij stapelt de voorstellingen opeen als een reus rotsblokken. Hij is elementair. En daardoor kan hij *alles* geven, omdat hij er niet om maalt, om *iets* welomlijnd en gestyleerd te geven. Chaos of kosmos? — Toch het laatste. Whitman heeft in zijn bruisende, gesaccadeerde stroomen

---

1) Leaves of Grass. vol. I p. 15.
2) Ib. p. 191.

van voorstellingen, die elkaar verdringen en dooreenvallen, gegeven, wat eenige jaren geleden de zoogenaamde futuristen met hun schilderijen van brokstukken tot een systeempje bijeenhaspelden.

Uiting van het elementaire in Whitman's kunst is ook het overheerschen van het substantivum. De dingen zelf dringen zich met hun eigen, eenvoudige wezen in zijn bewustzijn. Hij verbiedt zich elke versiering. „Also no ornaments, especially no ornamental adjectives, unless they have come molten hot and imperiously prove themselves." 1)

De geweldige levensaanvaarding, het hartstochtelijk genot aan alle dingen, de materieele en die van den geest, de naar allen uitstroomende humaniteit, het blijde optimisme, zijn het niet allen juist de wezenstrekken van Amerika? — Whitman heeft het leven verslonden. Men kan zijn houding ertegenover niet beter uitdrukken dan als het tegendeel van 'weltschmerz'. Wij zwakkeren kennen allen het gevoel, alsof men meer leeds mee te dragen had dan het gewicht van de eigen persoonlijkheid. Whitman heeft het tegenovergestelde, hij draagt voortdurend jubelend het genot en de heerlijkheid van allen en alles mee. Daverend en overdonderend rollen in zijn gedichten de beelden aan: rijen van namen en dingen, elk vol van een hevig leven en een groote vreugde. „The universe is in myself — it shall all pass through me as a procession." 2).

„See, steamers steaming through my poems,
See, in my poems immigrants continually coming and landing..." 3)

1) Meaning and intention of Leaves of Grass', vol. IX p. 32 no. 55.
2) Meaning and intention etc, no. 49, vol. IX p. 31.
3) Starting from Paumanok 18, vol. I p. 31.

En heel Amerika ontrolt zich, met zeeën, wouden en prairieën, met steden en machines, triomfantelijk als het koper in een finale.

„The shapes arise!"

— en al de dingen stroomen opnieuw, die de lustige bijl hakt,

„shapes of the using of axes anyhow, and the users and all that neighbors them",

weer heel Amerika klinkend en daverend van arbeid. 1)

„O to make the most jubilant song!
Full of music — full of manhood, womanhood, infancy!
Full of common employments — full of grain and trees!" 2)

En al de heldere vreugde van het leven en de zon, de wind en het water, zweven in een schaterende rei voorbij. Franciscus' Zonnelied in het moderne.

De natuur, de arbeid, gezondheid, schoonheid van menschen, kracht, „power of personality just or unjust"; vrijheid, humaniteit, broederschap, democratie, vriendschap, liefde, het vloeit alles ineen.

Altijd weer de menigten van medemenschen, die zijn gedichten bevolken, zooals men in een droom met vreemde menigten te doen heeft, — altijd gewemel van figuren. Hoe heeft hij hen allen liefgehad! Whitman heeft nooit dat gevoel van wanhopige vereenzaming gekend, dat anderen juist temidden van groote menigten soms overvalt. Hij vond in ieder een vriend. In zijn laatste weken uitte hij

---

1) Song of the Broad-Axe, vol. I p. 233.
2) A Song of Joys, vol. I p. 213.

zijn spijt, dat hij niet meer had gezegd voor de misdadigers en de verschoppelingen. Want het is hem altijd te doen geweest om de werking van zijn poëzie, haar resultaat voor het leven van zijn volk en de menschheid; ook dit is echt Amerikaansch. Niemand heeft verder gestaan van het 'l'art pour l'art'. „In these States, beyond all precedent, poetry with have to do with actual facts, with the concrete States, and — for we have not much more than begun — with the definitive getting into shape of the Union." 1) — „Poems are to arouse the reason, suggest, give freedom, strength, muscle, candor to any person that reads them — and assist that person to see the realities for himself in his own way, with his own individuality and after his own fashion.

...The great poet... It is not that he gives his country great poems; it is that he gives his country the spirit which makes the greatest poems and the greatest material for poems." 2)

Kosmisch is het woord voor Whitman's poëzie. Zij is ontzaglijk primitief en heidensch, zij heeft de echte klanken teruggevonden van het dithyrambische, en de conceptie van het mythische. „I speak the pass-word primeval."

„I am he that walks with the tender and growing night,
I call to the earth and sea half-held by the night.
Press close bare-bosom'd night—press close magnetic nourishing night!
Night of south winds — night of the large few stars!
Still nodding night — mad naked summer night.
Smile O voluptuous cool'breath'd earth!

---

1) Collect, vol. V p. 274.
2) Meaning and Intention etc. no. 48, 49, vol. IX p. 30.

Earth of the slumbering and liquid trees!
Earth of departed sunset — earth of the mountains misty-topt!
Earth of the vitreous pour of the full moon just tinged with blue!...
Smile, for your lover comes.
Prodigal you have given me love — therefore I to you give love
O unspeakable passionate love." 1)

Kosmische liefde doortrekt het al. Van hieruit ook de schaamtelooze directheid van *Children of Adam*, slechts met sommige vedische hymnen te vergelijken.

Waar Whitman bruut individueel en materieel schijnt, is hij in waarheid kosmisch en transcendentaal. „I say nothing of myself which I do not equally say of all others, men and women." — „All through writings preserve the equilibrium of the truth that the material world and all its laws are as grand and superb as the spiritual world and all its laws... How shall I know what the life is except as I see it in the flesh?" 2) — Maar die waardeering van de stof is niet materialistisch, doch pantheïstisch en mystisch. Tocqueville heeft droogjes gedecreteerd, dat de democratie neiging heeft tot het pantheïsme, 3) en Emerson en Whitman zijn er de levende bewijzen van.

In alle dingen ligt het volstrekte wonder.

„And (I will show) that all things of the universe are perfect miracles each as profound as any."
— „Why, who makes much of a miracle?
As to me I know of nothing else but miracles,

---

1) Song of Myself 24, 21, vol. I p. 62, 58.
2) Meaning and Intention etc. no. 49, 8, vol. IX p. 31, 5.
3) De la démocratie en Amérique III p. 49.

Whether I walk the streets of Manhattan,
Or dart my sight over the roofs of houses toward the sky . . ." 1)

Doch men wil den zin van het wonder verstaan. Hier valt Emerson weer in. „What we would really know the meaning of? The meat in the firkin; the milk in the pan; the ballad in the street; the news of the boat; the glance of the eye; the form and the gait of the body! Show me the ultimate reason of these matters; show me the sublime presence of the highest spiritual cause lurking, as it always lurks, in these suburbs and extremities of nature; let me see every trifle bristling with the polarity that ranges it instantly on an eternal law . . ." 2)

Maar de vraag heeft geen antwoord. Altijd blijft het onuitsprekelijke, de onbenaderbare rest. Whitman weer: „Common teachers or critics are always asking 'What does it mean?' Symphony of fine musician, or sunset, or sea-waves rolling up the beach — what do they mean? Undoubtedly in the most subtle-elusive sense they mean something — as love does, and religion does, and the best poem; but who shall fathom and define those meanings?... At its best poetic lore is like what may be heard of conversation in the dusk, from speakers far or hid, of which we get only a few broken murmurs. What is not gathered is far more — perhaps the main thing." 3)

Bij alle levensaanvaarding is de houding van Whitman, zoo goed als van Emerson, die der zuiverste mystiek. Ook

---

1) Starting from Paumanok 12, Complete Writings vol. I p. 25; Miracles. vol. II p. 163.

2) The American Scholar, Emerson, Works (Macmillan 1884) vol. I p. 91.

3) Specimen Days (ed. London 1887) p. 306.

de levensverslinder kent de gevoelens van twijfel en geslagenheid, die op het pad naar het hoogste weten en de rust onmisbaar zijn. „Of the terrible doubt of appearances...", „Whispers of heavenly death murmur'd I hear...", „Yet, yet, ye downcast hours, I know ye also...", het zijn van Whitman's aangrijpendste gedichten.

„Darest thou now O soul,
Walk out with me toward the unknown region,
Where neither ground is for the feet nor any path to follow". 1)

Emerson spreekt van het hoogste, waar alle mystieken naar streven, en dat zij weten niet in woorden te kunnen uitdrukken, de ekstase 2): „For the sense of being which in calm hours rises, we know not how, in the soul, is not diverse from things, from space, from light, from time, from man, but one with them, and proceeds obviously from the same source whence their life and being also proceed... The soul raised over passion beholds identity and eternal causation, perceives the self-existence of Truth and Right, and calms itself with knowing that all things go well."

---

1) Leaves of Grass vol. I p. 145, II 221 sq.
2) Self-reliance, Emerson, Works (Routledge 1883) p. 27, 29.

REGISTER

Abolitionisten 93, 147.
Adams, John 4, 5, 16, 18, 30, 37, 89, 127, 156, 171, 173.
Adams, Samuel 31, 32, 37.
Alaska 125.
Alcott, Amos Bronson 202 vg.
Alcott, Louisa 202, 208.
American Fur Company 68.
Andersen, Hans Christian 206.
Antonius, Sint- 201.
Arena, The 149.
Astor, John Jacob 67 vg., 77.
Augustinus 2.

Bank, Nationale 6, 17, 23, 52.
Barnes, William 100.
Beard, Charles A. 15.
Beecher Stowe, Harriet 40.
Beets, Nicolaas 177.
Bioscoop 104 vg.
Blackfish, Great 22.
Blavatsky, Helena Petrovna 182.
Boone, Daniel 22.
Boss 100.
Boutmy, Emile 29, 47, 119, 139, 161.
Brook Farm 202.
Brown, Charles Brockden 205.
Brown, John 40, 177.
Brugman, Johannes 181.
Bryan, William Jennings 24, 144.
Bryant, William Cullen 185, 190, 212.
Bryce, James 19, 95, 138, 175, 198.
Buffalo Bill 7.
Burckhardt, Jacob 2, 10.

Caesar, C. Julius 201.
Calhoun, John C. 6, 91 vg., 160, 199.
Californië 125, 160.
Calvinisme 11, 28, 29, 169, 172, 173.
Campanella, Tommaso 112.
Carlyle, Thomas 200.
Carnegie, Andrew 70, 73 vg.
Carnegie Institution 107 vg.
Carpet bag-politicians 41.
Caucus 30 vg., 36.
Channing, William Ellery 194, 202 vg.
Chase, Samuel 5, 127.
Child Labor Act 123, 146.
China 125.
Cincinnati (orde der-) 16, 37 vg., 46.
Cincinnati (stad) 38.
City manager 131 vg., 143.
Civic clubs 147.
Civil service reform 138, 146.
Claim associations 34.
Clark, Champ 50.
Clarkson, Thomas 201.
Clay, Henry 25, 92, 178, 199.
Cleveland, Grover 138.
Cody, William Frederick 7.
Coffin, Levi 40.
Columbia order 38.
Commission government 131 vg.
Committee of correspondence 32, 36.

Committees (van het Congres) 127.
Common Sense 171.
Compacts 34.
Confederatie 14.
Constitutie 15, 117.
Constitutional Union Guards 42.
Cooper, James Fenimore 190.
Courant 103 vg.
Croker, Richard 39.
Cromwell, Oliver 171.
Cuba 125, 152.
Curwood, James Oliver 208.

Dante Alighieri 207.
Davenport, Charles B. 112.
Davis, Jefferson 199.
Democraten 3, 18, 30, 45, 46, 50, 92 vg., 96 vg., 100, 125, 135, 138, 141, 144, 151, 154, 155.
Democratie societies 45.
Dewey, Melvil 109.
Dickens, Charles 20.
Diderot, Denis 173.
Direct legislation 135, 141, 157.
Dix, Dorothea Lynde- 146.
Duer, William 25.
Duitschland 125.

Eddy, Mary Baker Glover-182.
Eliot, John 189.
Emerson, H. 84.
Emerson, Ralph Waldo 26, 61, 77, 162 vg., 166, 178, 187, 194, 196, 200 vg., 203, 205, 210—220.
Emery, Henry Crosby 170, 212.
Employees Compensation Commission 123.

Farm Loan Board 123.
Farmers' Alliance 141.
Federal Council of the Churches of Christ 192.
Federal Reserve Board 123.
Federal Trade Commission 123.
Federalist, The 17.
Federalisten 18, 37, 45, 88 vg.
Fixico, Mrs. Katie 200.
Folk, Joseph Wingate 141.
Fox, George 201.
Fox, Kate 182.
Fox, Margaret 182.
Foundations 106.
Franciscanen 180.
Franciscus van Assisi 164, 216.
Franklin, Benjamin 20, 37, 171, 173, 199.
Free-soilers 93.
Fugitive Slave Law 40.
Fulton, Robert 58, 177.

Galveston 131.
Gantt, L. 84.
Garfield, James Abram 138.
Gilbert, Humphrey 11.
Gilbreth, Frank 84.
Gileadites (League of —) 40.
Gladstone, W. E. 114, 153.
Goethe, J. W. 113, 196.
Good Government Clubs 147.
Gould, Jay 65, 69, 74, 75, 77.
Graham, Sylvester 182.
Grangers 24, 144.
Great Awakening 179.
Greeley, Horace 182.
Greenbackers 24, 144, 145.
Greene, Nathanael 58.
Guam 125.

Hamilton, Alexander 17, 18, 31, 89, 155 vg., 199.
Hampden, John 171.
Hanna, Marcus A. 156.
Harlowe, Calvin 201.
Harriman, Edward Henry 64, 70, 74, 75.
Harrison, William Henry 48.
Hart, Albert Bushnell 31, 212.
Harvard university 167.
Hawaii 125.
Hawthorne, Nathaniel 137, 169, 186, 188, 189, 199, 202 vg., 204, 206 vg., 208 vg., 213.
Henry, Patrick 13, 171.
Hint Club 42.
Hoffmann, Ernst Theodor Amadeus 205.
Holmes, Oliver Wendell 187.
Howe, Elias 66.
Hutchinson, Anne 169.
Hutchinson, Thomas 33.
Huysmans, Joris Karl 205.

Initiatief 139 vg., 145, 146, 150, 157.
Internal improvements 60.
Interstate Commerce Act 123.
Interstate Commerce Commission 64.
Irving, Washington 186, 188, 190, 199, 203, 206.

Jackson, Andrew 6, 23, 25, 56 vg., 91 vg., 137, 144, 177, 199, 200.
Jackson, Thomas Jonathan (Stonewall) 177.
Jacksonian democracy 18, 92.
James, William 193, 195, 209.
Japan 125.
Jay, John 17, 37.
Jay-tractaat 90.
Jefferson, Thomas 18, 19, 23, 37, 41, 45, 89 vg., 96, 155 vg., 174, 199.
Jeffersonian democracy 18.

Keller, Gottfried 206 vg.
Kelly, John 39.
Kentucky Revival 179.
Kipling, Rudyard 198.
Knickerbocker 188.
Knights of the Golden Circle 41.
Knights of the Labor 44, 141.
Knights of the White Camellia 42.
Know Nothings 39 vg., 93.
Knox, Henry 16, 36.
Kossabone 188.
Kuhn & Loeb 74.
Ku Klux Klan 42 vg.

Laforgue, Jules 207.
Land Clubs 34.
Lincoln, Abraham 41, 49 vg., 56 vg., 61, 96, 154, 162, 178, 198.
Lobbies 99, 137, 148.
Locke, John 170.
„Log-cabin" campagne 48.
London, Jack 208.
Longfellow, Henry Wadsworth 186, 188, 190, 203.
Lowell, James Russell 185, 186, 203, 212.
Luther, Martin 201.

Macchiavelli, Niccolò 2.
Mac Cormick, Cyrus 59.
Machine, The Boss and the 94, 134.

Mac Kinley, William 152.
Mac Master, John Bach 31.
Madison, James 17, 199.
Marx, Karl 6.
Mather, Cotton 170.
Mather, Increase 169.
Miller, William 179.
Milton, John 170.
Mohammed 177.
Molly Maguires 43, 121.
Monroe, James 90, 199.
Monroe-leer 124, 161.
Mooney, William 38.
Morgan, John Pierpont 70, 74, 76, 78, 80.
Mormonen 182.
Morris, Gouverneur 189.
Morris, Robert 25, 53.
Morse, Samuel B. F. 65, 177.
Morus, Thomas 112.
Motley, John Lothrop 203.
Mugwumps 135, 146.
Murphy, Charles F. 100.

Napoleon 124.
Nation, The 149.
Nearing, Scott 107.
New Freedom 154.
New Nationalism 144, 153.
Newton, Isaac 126 vg.
Nieuw Mexico 125, 160.
Non-partisanship 135.
Nullificatie 6, 91.

Oglethorpe, James 11.
Ohio Company 24, 38.
Opstand tegen Engeland 12.

Paine, Thomas 174.
Pale Faces, The 42.
Palm, J. H. van der — 177.
Panamericanisme 126.
Patriottentwisten 12, 13.
Penn, William 11.
Perfectionists 112.
Peters, Richard 32.
Philadelphia Gas Ring 98, 147.
Philip, King 190.
Philippijnen 125.
Pierce, Mrs. Waldo 200.
Pilgrim Fathers 11, 28 vg., 35, 118, 168.
Pinkerton, Allan 43, 121.
Pocahontas 189.
Poe, Edgar Allan 203 vg., 206, 210, 213.
Pomeroy, Eltweed 146, 150.
Pontiac 189.
Populists 24, 144, 145.
Porto Rico 125.
Pragmatisme 193.
Primary movement (Direct)- 136, 145.
Princeton university 153.
Progressieven 50 vg., 153 vg.
Prohibitionisten 147.
Puriteinen 26, 29, 168, 170, 171, 172, 174, 188, 203, 206.

Raleigh, Walter 11.
Raumer, Friedrich von — 139.
Raynal, Guillaume Thomas François, 14.
Recall 139, 145, 157.
Red Jacket 189.
Referendum 139 vg., 145, 146, 150, 157.
Regulators 35.
Republikeinen 3, 18, 30, 46, 49, 50 vg., 93 vg., 96 vg., 100, 135, 141, 144, 145, 151, 152, 155.

Republikeinen, Federale 18, 45 88 vg., 92.
Robertson, James 22, 34, 35.
Rockefeller, John D. 70, 75, 78.
Rockefeller Jr., John D. 80, 181.
Rockefeller-stichting 107 vg.
Rolfe, John 189.
Roosevelt, Theodore 50 vg., 100, 144, 152 vg., 178, 191.
Rotation in office 119, 134.
Rousseau, J. J. 173.
Rusland, 125.

St. Clair, Arthur 38.
Samoa eilanden 125.
Schurtz, Carl 138.
Scientific Management 83.
Scioto Land Company 25.
Second Advent 180.
Senaten 137.
Sevier, John 22.
Seward, William H. 49, 60, 125.
Shaftesbury, Anthony Ashley Cooper, lord- 170.
Shakespeare, William 168, 191.
Sherman, William Tecumseh 189.
Sherman Anti-Trust Act 71.
Short ballot movement 133, 156.
Signers of the Declaration of independence 176.
Socialisme 145, 150.
Sons of America 39.
Sons of Liberty 29, 36, 38, 46.
Sons of Liberty (Indiana 1860) 41.
Speaker 127.
Spenser, Edmund 168.
Spoils system 23, 92, 98, 137 vg., 143.
Spoorwegen 61 vg.
Stand patters 156.
Standard Oil Company 70, 73, 75, 153.
Star spangled banner, Order of the — 39.
Steel Corporation, United States — 74.
Stevens, Thaddeus 47, 128.
Strauss, Richard 167.
Sugar Trust 100.
Sumner, Charles 125.
Sunday, Billy 181.

Taft, William Howard 50, 143, 153, 156.
Tammany 38 vg., 47, 98.
Taylor, Frederick W. 84 vg.
Taylor-stelsel 83, 109.
Tecumtha 189.
Texas 125.
Thoreau, Henry David 178, 187, 202 vg., 213.
Thucydides 2.
Tingley, Katherine 182.
Tocqueville, Alexis de — 27, 55 vg., 114 vg., 150, 176, 180, 192, 218.
Trine, Ralph Waldo 150, 195 vg.
Troeltsch, Ernst 11.
Turner, Andrew Jackson 200.
Turner, Frederick Jackson 144, 145, 200.
Twain, Mark 208.
Tweed, William Marcy 39, 98.
Tweed Ring 147.

Underground Railroad 40.
Underwood, Oscar W. 50.

Unie van Utrecht 14, 116.
United Americans, Order of — 39.
U'Ren, William Simon 141.

Vanderbilt, Cornelius 75.
Van Dyke, Henry 186.
Verlichting 12, 29 vg., 173, 183, 194.
Villiers de l'Isle Adam, Philippe Auguste Matthias de — 204.
Vinci, Lionardo da — 196.
Voltaire 2, 173.
Vrouwenkiesrecht 143.

Wall Street 152.
Washington, George 162, 198, 199.
Webster, Daniel 92, 199.
Weed, Thurlow 99.
Wesley, John 201.
Westen, Het 20 vg., 23 vg., 33 vg., 56, 62, 91, 123, 139 vg., 143 vg., 161, 180.
Whigs 36, 39, 48, 92 vg.
White Brotherhood 42.
Whitman, Marcus 212.
Whitman, Walt 19, 26, 162 vg., 188, 189, 190, 196, 200, 203, 208, 210—220.
Whitney, Eli 6, 58 vg., 83 vg.
Whittier, John Greenleaf 185, 212.
Widener, Peter A. Brown 75.
Wilde, Oscar 204.
Williams, Roger 169.
Wilson, Woodrow 50, 82, 97, 101, 126, 129, 130, 152, 156, 160, 191.
Winthrop, John 169.

Yankee 171 vg.
Young, James T. 130, 147, 154.
Youngman, Anna 69.

Huizinga, J

Recd. 3/18/59 R.S. Barnes, Chicago
$6.25